

ALMAN HUKUKUNDA TÜKETİCİ İFLÂSİ

ve

BAKİYE BORÇTAN KURTULMA İMKÂNI

Doktora Tezi

Özlem Yazar

Eskişehir 2022

ALMAN HUKUKUNDA TÜKETİCİ İFLÂSİ
ve
BAKİYE BORÇTAN KURTULMA İMKÂNI

Özlem YAZAR

DOKTORA TEZİ

Özel Hukuk Programı
Danışman: Prof. Dr. Muhammet zekes

Eskişehir Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kasım 2022

ÖZET

ALMAN HUKUKUNDA TÜKETİCİ İFLÂSİ ve BAKİYE BORÇTAN KURTULMA İMKÂNI

Özlem YAZAR

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kasım, 2022

Danışman: Prof. Dr. Muhammet Özekes

Uzun tartışmalar ve araştırmalar sonunda oluşturulan yeni Alman İflas Kanunu 01.01.1999 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yeni Kanunla yapılan en önemli değişikliklerden biri de gerçek kişilere, belli sürede belli şartları yerine getirmesi halinde bakiye borçlarından kurtulabilme imkânı tanınmasıdır. Bu imkândan, ancak bir iflas takibi sonunda yararlanılır. Gerçek kişilerin iflası daha önceki Kanun zamanında da mümkündü. Ancak iflas takibinin uzun ve karmaşık yapısı, gerçek kişilerin bu yola başvuru yapmasını zorlaştırıyordu. Kanunkoyucu, gerçek kişiler için daha basit ve daha çabuk bir iflas yolu olan tüketici iflası kurumunu düzenleyerek, gerçek kişi borçluların bakiye borçlarından kurtulmalarını kolaylaştırmıştır. Tüketici iflası bir anlamda, bakiye borçlarından kurtulmak isteyen gerçek kişilerin bu sonuca ulaşmak için kullandıkları bir basamak rolündedir. Gerçek kişi borçlu, tüketici iflas talebiyle birlikte bakiye borçlarından da kurtulma talebinde bulunur. Talepleri ve varsa itirazları inceleyen mahkeme, bakiye borçtan kurtulma talebini kabul ederse, borçlunun haczedilebilir gelir ve malvarlığını yediemine devrettiği ve yedieminin alacaklıların alacaklarını ödediği temlik süresi başlar. İflas mahkemesi, temlik süresi boyunca tüm sorumluklarını yerine getiren borçlunun bakiye borçlarından kurtulduğuna karar verir.

Anahtar Sözcükler: Alman İflas Kanunu, Tüketici, Tüketici İflası, Bakiye Borçtan Kurtulma, Gerçek kişi borçlu, Yediemin, Temlik Süresi.

ABSTRACT

CONSUMER BANKRUPTCY AND THE OPPORTUNITY OF DEBT RELIEF IN GERMAN LAW

Özlem YAZAR

Department of Private Law

Anadolu University, Graduate School of Social Science, Nov 2022

Supervisor: Prof. Dr. Muhammet Özekes

The new German Bankruptcy Law, which was created after long discussions and research, entered into force on 01.01.1999. One of the most important changes made with the New Law that came into force is that natural persons are allowed to get rid of their remaining debts if they fulfill certain conditions within a certain period of time. This opportunity can only be used after a bankruptcy proceeding. The bankruptcy of real persons was also possible in the previous Law, but the long and complex nature of bankruptcy proceedings made it difficult for natural persons to apply for this procedure. The legislator has made it easier for natural person debtors to get rid of their remaining debts by regulating the consumer bankruptcy institution, which is a simpler and faster way of bankruptcy proceedings for natural persons. In a sense, consumer bankruptcy is a stepping stone used by real people who want to get rid of their remaining debts to achieve this result. The natural person debtor requests relief from the balance debts along with the consumer bankruptcy request. If the court that examines the claims and objections, if any, accepts the request to get rid of the remaining debt, the assignment period begins, in which the debtor transfers his seizable income and assets to the trustee and the trustee pays the receivables of the creditors. The bankruptcy court decides that the debtor, who has fulfilled all his/her responsibilities during the assignment period, is relieved of his remaining debts.

Anahtar Sözcükler: German Bankruptcy Law, Consumer, Consumer Law, Relief from Balance Debt, Natural Person Debtor, Trustee, Assignment Period.

ÖNSÖZ

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı kapsamında doktora tezi olarak hazırlanan çalışmamız, Alman hukukunda Tüketici İflâsı ve Bakiye Borçtan Kurtulma İmkânı başlığını taşımaktadır. Gelişmiş birçok hukuk sisteminde gerçek kişilerin iflâs edebileceği kabul edilmiş ve bu yönde daha basit ve hızlı bir iflas takip yolu düzenlenmiştir. Alman hukukunda da bu yönde bir düzenleme yer alır. Tüketici iflâsı adını taşıyan bu takip yoluna, ekonomik faaliyet yürütmeyen ve daha önce yürütmemiş gerçek kişiler başvurabilir. Tüketici iflasına başvuran borçlular, Kanunda aranan şartları yerine getirdiği takdirde, takip sonunda bakiye borçlarından da kurtulma imkanına sahiptir.

Türk hukukunda gerçek kişi borçlular için ayrı bir iflâs yolu mevcut değildir. Gerçek kişi borçluların başvurabileceği konkordato yolu, şirketler ve tacirler dikkate alınarak hazırlanmış bir kurumdur. İflâs hukuk sistemindeki bu eksiklik sebebiyle çalışmamızda Alman hukukundaki tüketici iflası ve gerçek kişilerin bakiye borçlarından kurtulmalarına yönelik usul incelenmiştir. Söz konusu düzenlemelerde zaman içerisinde yapılan değişiklikler, sebepleriyle birlikte açıklanmaya çalışılmıştır. Böylece, Türk hukukunda tüketici iflası ve bakiye borçtan kurtulma imkânına ilişkin olası bir düzenlemeye yardımcı olmak amaçlanmıştır.

Tez danışmanlığımı üstlenen ve çalışmam için beni teşvik eden kıymetli hocam Prof. Dr. Muhammet Özekes'e gösterdiği sabır ve anlayış için teşekkür borçluyum. Tez izleme komitesinde yer alan ve çalışmam konusunda değerli fikirlerini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Murat Atalı' ya müteşekkirim. Almanya'daki çalışmalarım esnasında çalışma ortamı sağlayan ve çalışmalarımı takip eden Prof. Dr. Martin Löhnig ve Prof. Dr. Philipp S. Fischinger'e çok teşekkür ederim. Almanya'daki çalışmalarımı yapabilmem için yurtdışı doktora bursu sağlayan TÜBİTAK'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1.GENEL OLARAK ALMAN İFLÂS SİSTEMİ	1
1.1.İflâsa Tabi Kişiler	1
1.1.1.Gerçek kişiler.....	2
1.1.2.Tüzel kişiler	2
1.1.3.Tüzel kişiliği olmayan şirketler ve diğer topluluklar.....	3
1.2.İflâs Sebepleri	4
1.2.1.Aciz hali.....	5
1.2.2.Aciz hali tehlikesi	8
1.2.3.Borca Batıklık.....	10
1.3.İflâs Yolları	11
İKİNCİ BÖLÜM.....	12
2.TÜKETİCİ İFLÂSİ	12
2.1. Giriş	12
2.2.Tüketici İflâsının Amaçları	13
2.3.Tüketici İflâsının Tarihçesi	15
2.4.Tüketici İflâsında Zaman İçerisinde Yapılan Değişiklikler	17
2.5.Tüketici İflâsına Başvurabilecek Kişiler	19
2.5.1.Gerçek kişi	19
2.5.2.Bağımsız ekonomik faaliyet içerisinde bulunmama	21
2.5.2.1.Bağımsız ekonomik faaliyet kavramı	21
2.5.2.2.Şirketler bakımından bağımsız ekonomik faaliyet	22
2.5.2.3.Bağımsız ekonomik faaliyetin zamanı	23
2.5.2.4.Önceden bağımsız ekonomik faaliyette bulunanlar	23

2.6. Tüketici İflâsının Aşamaları.....	25
2.6.1. Genel olarak	25
2.6.2. Mahkeme dışı uzlaşma denemesi.....	26
2.6.2.1. Genel olarak	26
2.6.2.2. Mahkeme dışı uzlaşma denemesi usulü	28
2.6.2.3. Mahkeme dışı uzlaşma denemesinin başarısızlığa uğraması.....	30
2.6.3. Borç tasfiye planı usulü	31
2.6.3.1. Borç tasfiye planının tebliği ve kesinleşmesi.....	32
2.6.3.2. Mahkemenin, alacaklıların onayının alınmış sayılmasına karar vermesi.....	32
2.6.3.3. Borç tasfiye planının hukuki sonuçları.....	33
2.7. Borçlunun Tüketici İflâs Başvurusu	34
2.7.1. Genel olarak	34
2.7.2. Tüketici iflâs başvurusunun unsurları.....	35
2.7.2.1. Şekli ve içeriği.....	35
2.7.2.2. Mahkeme dışı uzlaşma denemesinin başarısızlığına ilişkin belge ve açıklamalar	35
2.7.2.3. Bakiye borçtan kurtulma talebi	36
2.7.2.4. Malvarlığı ve borca ilişkin beyanlar	37
2.8. Alacaklının Tüketici İflâs Başvurusu	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	40
3. BAKİYE BORÇTAN KURTULMA.....	40
3.1. Giriş	41
3.2. Bakiye Borçtan Kurtulma Başvurusu	41
3.2.1. Başvuru zamanı ve şekli	41
3.2.2. Borçlunun temlik açıklaması	44
3.2.2.1. Temlik açıklamasının şekli.....	44
3.2.2.2. Açıklama zamanı	45
3.2.2.3. Temlik açıklamasının içeriği.....	46
3.2.2.4. Hukuki niteliği.....	48
3.2.2.5. Süresi ve Etkileri.....	49
3.2.3. Bakiye borçtan kurtulma talebine ilişkin mahkemenin kararı	50

3.2.3.1. <i>Bakiye borçtan kurtulma talebinin reddi</i>	51
3.2.3.2. <i>Bakiye borçtan kurtulma talebinin uygunluğunun tespiti</i>	51
3.3. Bakiye Borçtan Kurtulma Aşamasında Yediemin	52
3.3.1. Yedieminin belirlenmesi	52
3.3.2. Yedieminin yükümlülükleri	53
3.3.2.1. <i>Temlik konusunda gerekli bilgilendirmeyi yapmak</i>	54
3.3.2.2. <i>Temlik konusu gelirleri tahsil etmek</i>	55
3.3.2.3. <i>Temlik konusu malvarlığını kendi malvarlığından ayrı muhafaza etmek</i>	55
3.3.2.4. <i>Temlik konusu gelirleri paylaşmak</i>	56
3.3.2.5. <i>Borçluyu denetlemek</i>	57
3.3.2.6. <i>Görev süresi sonunda mahkemeye hesap vermek</i>	58
3.3.3. Yedieminin ücret hakkı	58
3.4. Bakiye Borçtan Kurtulmanın Reddi Talebi	60
3.4.1. Genel olarak	60
3.4.2. Ret talebinde bulunabilecek kişiler	60
3.4.3. Ret talebinin yapılacağı zaman ve ispatı	61
3.4.4. Ret sebepleri	62
3.4.4.1. <i>İcra veya iflâs suçlarından hüküm giymek</i>	63
3.4.4.2. <i>Ekonomik durumu hakkında yanlış bilgi vermek</i>	63
3.4.4.3. <i>Savurgan bir yaşam sürme</i>	64
3.4.4.4. <i>Bilgi verme ya da iş birliği yapma yükümlülüklerini yerine getirmeme</i>	65
3.4.4.5. <i>Yanlış veya eksik liste vermek</i>	66
3.4.4.6. <i>Gelir elde etme yükümlüğünü yerine getirmeme</i>	66
3.4.5. Mahkemenin kararı	66
3.5. Bakiye Borçtan Kurtulma Usulünde Borçlunun Yükümlülükleri	68
3.5.1. Gelir elde etmeye yönelik yükümlülükler	68
3.5.1.1. <i>Uygun bir iş edinme</i>	68
3.5.1.2. <i>Uygun bir iş sahibi olabilmek için çaba gösterme</i>	70
3.5.1.3. <i>Uygun bir iş teklifini geri çevirmeme</i>	71
3.5.2. Edinilmiş kazançları yediemine verme yükümlülüğü	71
3.5.3. Bilgi vermeye yönelik yükümlülükler	72

3.5.3.1. Yerleşim yeri ve iş değişikliklerini bildirme.....	72
3.5.3.2. Gelirlerde meydana gelen değişiklikleri bildirme.....	73
3.5.4. Alacaklılara eşit davranma yükümlülüğü	73
3.5.5. Serbest meslek sahibi borçlunun yükümlülükleri	74
3.5.6. Alacaklılara eşit muamelede bulunulması.....	77
3.5.6.1. İcra takip yasağı.....	77
3.5.6.2. Alacaklılara imtiyaz sağlayan tasarrufların hükümsüzlüğü	78
3.5.6.3. Alacaklıların takas hakkının sınırlandırılması	78
3.6. Bakiye Borçtan Kurtulma Talebinin Reddi	78
3.6.1. Yükümlülüklerin ihlali	78
3.6.2. İflâs suçlarından hüküm giymek	80
3.6.3. Sonradan öğrenilen itiraz sebepleri	82
3.6.4. Yedimeine asgari ücretin ödenmemesi.....	82
3.7. Temlik Süresinin Vaktinden Evvel Sona Ermesi	84
3.8. Bakiye Borçtan Kurtulma Kararı	85
3.8.1. Bakiye borçtan kurtulma kararının sonuçları	86
3.8.2. Bakiye borçtan kurtulma kararından etkilenmeyen alacaklar	87
3.8.3. Bakiye borçtan kurtulma kararının iptali	88
3.8.4. Borçlu sicili	88
3.9. Bakiye Borçtan Kurtulma İmkânının Anayasa Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi	89
3.9.1. Bakiye borçtan kurtulma imkânının anayasal dayanağı	91
3.9.2. Bakiye borçtan kurtulma imkânının anayasal amaca uygunluğu sorunu	92
3.9.2.1. Alacaklının sona eren alacak hakkı bakımından değerlendirme	92
3.9.2.2. Borçlunun sosyal hukuk devleti ilkesince korunan kişilik hakkı bakımından değerlendirme	94
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	96
4. SONUÇ	96
KAYNAKÇA.....	101
ÖZGEÇMİŞ	121

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

a.g.k.	: adı geçen kaynak
ZPO	: Zivilprozessordnung
vd.	: ve devamı
s.	: sayfa
RegE	: Regierungsentwurf
PartG	: Partnerschaftsgesellschaft
OHG	: offene Handelsgesellschaft
m.	: madde
KG	: Kommanditgesellschaft
InsVV	: Insolvenzrechtliche Vergütungsverordnung
GbR	: Gesellschaft bürgerlichen Rechts
EWIV	: Europäische Wirtschaftliche Interessenvereinigung
Ed.	: Editör
dn.	: dipnot
C.	: Cilt
Bkz.	: Bakınız
c.	: cümle
b.	: bent
AusfG	: Ausführungsgesetz
AMK	: Alman Medeni Kanunu
AİK	: Alman İflas Kanunu
AHMK	: Alman Hukuk Muhakemeleri Kanunu
AA	: Alman Anayasası
HGB	: Handelsgesetzbuch
BGH	: Bundesgerichtshof
AG	: Amtsgericht
BVerfG	: Bundesverfassungsgericht
OLG	: Oberlandesgericht.
LG	: Landgericht

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GENEL OLARAK ALMAN İFLÂS SİSTEMİ

1.1. İflâsa Tabi Kişiler

Alman İflâs Kanunu'na göre, her gerçek kişi, tüzel kişi ve şahıs şirketleri iflâsa tabidir. Tüzel kişiliği olmayan dernekler de iflâsa tabi olma ehliyetine (Insolvenzrechtsfähigkeit) sahiptir (AİK m. 11). İflâsa tabi kişileri açıkça sayan kanunkoyucu, böylece iflâs takibinin konusunu ve sınırlarını açıklığa kavuşturmuştur.

İflâsa tabi olma ehliyeti, bir borçlunun malvarlığına iflâs takibi yapılabilmesi için gerekli zorunlu unsurlardan biridir. İflâsa tabi olma ehliyetinin maddi ve usulî bakımından iki farklı anlamı vardır: Maddi bakımdan borçlunun borçlarını ödeyemeyeceği durumda olmasını veya borca batık olması anlamını taşır. Usulî açıdan ise, borçlunun malvarlığına yönelik iflâs takibi yapmanın mümkün olması anlamına gelir¹. İflâsa tabi olma ehliyetinin hak ehliyeti ile ilişkisi olsa da fiil ehliyeti ve dolayısıyla dava ehliyetiyle bir ilişkisi yoktur². Takip şartlarından biri olan iflâsa tabi olma ehliyeti, medeni usul hukukundaki pasif taraf ehliyetine karşılık gelmektedir³.

Bu kavram, hangi gerçek kişinin, hangi tüzel kişinin veya tüzel kişiliği olmayan topluluğun malvarlığının, iflâs takibine konu olabileceğiyle ilgilidir. Başka bir anlatımla iflâsa tabi olma ehliyeti, bir iflâs takibinde kimin “borçlu” tarafta bulunacağını açıklığa kavuşturan bir kavramdır. Kanun koyucu, iflâsa tabi kişileri belirlemek için malvarlığı

¹H. Ö. Özkaya-Ferendeci (2008). Alman hukukunda Tüketici İflâsı ve Bakiye Borçtan Kurtulma İmkânı. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 14 (1-2), s. 57-83.

²H. Hirte (2019). § 11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte, H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 6; R. D. Mönning (2021). § 11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlich, V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 11; R. Bork (2014). *Einführung in das Insolvenzrecht*. (7. Baskı), Tübingen: Mohr Siebeck.

³Özkaya-Ferendeci, 2008, **a.g.k.**, 62; U. Keller (2006). *Insolvenzrecht*. (1.Baskı), München: Franz Vahlen, kn. 135; U. Gundlach (2020). § 5 Die Insolvenzfähigkeit des Schuldners: Insolvenzrechts-Handbuch. (Ed: P. Gottwald, U. Haas), München: C. H. Beck, kn. 2; U. Ehricke (2004). §11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens: Jaeger, Großkommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: W. Henckel, W. Gerhardt), Berlin: De Gruyter Recht, kn. 1; M. Vuia (2019). § 11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer), München: C. H. Beck, kn. 10; U. Foerste (2014). *Insolvenzrecht*. (6.Baskı), München: C. H. Beck, kn. 25.

kavramından yola çıkmış, böylece iflâsa tabi kişinin hukuki sorumluluğunun o kişinin malvarlığı ile sınırlı olduğuna da işaret etmiştir⁴.

İflâsa tabi olma ehliyeti bakımından kişinin ticari faaliyette bulunup bulunmamasının bir önemi yoktur. Bu durum sadece başvurulacak iflâs yolunu belirlemede kullanılan bir kriterdir. İflâs yoluna başvuracak kişi ekonomik faaliyet yürütmüş veya yürütüyor ise bu durumda kişinin başvurabileceği ya da ona karşı başvurulacak yol genel iflâs yoludur. Aktif bir şekilde ticari faaliyette bulunan borçlunun alacaklı sayısına ya da yapılan ekonomik faaliyetin büyüklük ya da küçüklüğüne bakılmaz. Genel iflâs yoluna başvurabilmek için ticari faaliyetin mevcut olması yeterlidir. Ekonomik faaliyet yürütmeyen veya geçmişte yürütmemiş kişiler ise tüketici iflâsına yoluna başvururlar. Borçlu geçmişte ticari faaliyet yürütmüş olsa da alacaklı sayısı yirmiden daha azsa bu durumda da tüketici iflâsına başvurma imkânı vardır.

1.1.1. Gerçek kişiler

Her gerçek kişi doğumundan ölümüne kadarki süre içerisinde iflâsa tabidir (AİK m. 11/I). Borçlu, iflâs takibinden önce vefat etmesine rağmen kendisine karşı bir iflâs takibi başlatılmışsa, iflâs mahkemesi takibe borçlunun terekesi üzerinden devam edileceğine karar verebilir⁵. Kişinin iflâsa tabi olabilmesi için tacir veya esnaf olmasına gerek olmadığı gibi fiil ehliyetine sahip olmasına da gerek yoktur⁶. Gerçek kişinin iflâsa tabi olma ehliyeti onun hak ehliyeti ile bağlantılıdır. Fiil ehliyeti ve dolayısıyla dava ehliyeti olmayan kişiler temsilcileri aracılığıyla iflâs takibinde yer alabilirler⁷.

1.1.2. Tüzel kişiler

Gerçek kişilerin yanında tüm tüzel kişiler de kural olarak iflâsa tabidirler (AİK m. 11/I, c.1). İflâsa tabi olma ehliyeti bakımından gerçek kişiler ile tüzel kişiler arasında bir fark yoktur; gerçek ve tüzel kişilerin iflâs prosedürünün biçim ve kapsamı kural olarak

⁴M. Balz ve H. G. Landfermann (1999). *Die neuen Insolvenzgesetze*. Düsseldorf: IDW, 217; Mönning, 2021, § 11, **a.g.k.**, 5; Foerste, 2014, **a.g.k.**, 25; Gundlach, 2020, §5, **a.g.k.**, 1.

⁵J. Köke ve U. Schmerbach (2007). Tod des Schuldners in der Insolvenz. *Zeitschrift für Verbraucher-, Privat- und Nachlassinsolvenz*, 6 (10), s. 497-507.

⁶U. Schmerbach (2012). § 11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens: Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: K. Wimmer), München: Luchterhand Verlag, kn. 6.

⁷Gundlach, 2020, §5, **a.g.k.**, 5; Vuia, 2019, § 11, **a.g.k.**, 1; Hirte, 2019, §11, **a.g.k.**, 6; Ehrlicke, 2004, §11, **a.g.k.**, 14.

aynıdır⁸. Her ikisi arasındaki en büyük fark, tüzel kişilere bakiye borçtan kurtulma imkânının tanınmamasıdır. Bu kısıtlama tüzel kişinin hukuki yapısından değil, anayasa hukuku ve kanunkoyucunun düzenleme politikasından kaynaklanır⁹.

Anonim şirket, limited şirket, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, kooperatif ve dernekler Alman hukukunda tüzel kişiliğe sahip ve iflâsa tabidirler. Kanunkoyucu, tüzel kişiliğe sahip olmayan derneklerin de bir tüzel kişi gibi kabul edileceğini düzenleyerek, onların da iflâsa tabi olduklarını açıklığa kavuşturmuştur (AİK m. 11/I, c. 2). Böylece, iflâsa tabi olma ehliyeti açısından derneklerin tüzel kişiliğe sahip olup olmamalarının bir önemi yoktur. Kanunda açıkça ifade edildiği üzere, tüzel kişiliğe sahip olsun veya olmasın, dernekler iflâsa tabi olma ehliyetini haizdir¹⁰.

Tüzel kişilerin iflâsa tabi olmaları kuruluşları ile başlar. İflâsın açılması ile tüzel kişiliğin tasfiyesi de başlar. Ancak hukuki varlığını ve dolayısıyla iflâsa tabi olma ehliyetini sicilden silindiğinde kaybeder. Tüzel kişiliğin iflâsa tabi olma ehliyeti, tasfiye ile sicilden silinme arasındaki zamanda var olmaya devam eder¹¹. Tasfiye halindeki tüzel kişi, malvarlığının paylaştırılmasının sonuna kadar iflâsa tabidir (AİK m. 11/III).

Kamu hukuku tüzel kişileri iflâsa tabi değildir (AİK m. 12). Buna göre, devlet, eyalet ve kamu hizmeti yürüten özel hukuk tüzel kişilerinin malvarlıkları iflâs takibinin konusunu oluşturmazlar. Kamu hukuku tüzel kişilerinin iflâsa tabi olmadıklarına ilişkin bu düzenlemenin temel amacı, kamu yönetiminin ve hizmetinin devamını sağlamaktır¹².

1.1.3. Tüzel kişiliği olmayan şirketler ve diğer topluluklar

Alman İflâs Kanunu, tüzel kişiliği olmayan şirketlerin iflâsa tabi olduğunu düzenlemiş ve bunları kanun metninde saymıştır (AİK m.11/II, b.1). Bu şirketler, kolektif şirket (OHG), adi komandit şirket (KG), ortaklık şirketi (PartG), donatma iştiraki (Reederei), adi şirket (GbR) ve Avrupa Ekonomik Çıkar Gruplaşmasıdır (EWIV).

⁸Vuia, 2019, § 11, **a.g.k.**, 12; Ehricke, 2004, §11, **a.g.k.**, 17.

⁹Vuia, 2019, § 11, **a.g.k.**, 12.

¹⁰M. Schöpflin (2002). *Der nichtrechtsfähige Verein*. Köln: Carl Heymanns Verlag; W. Breuer (2011). *Insolvenzrecht: Eine Einführung*. München: Verlag C. H. Beck.

¹¹Ehricke, 2004, §11, **a.g.k.**, 23.

¹²H. Prütting (1997). Ist die Gesellschaft bürgerlichen Rechts insolvenzfähig? *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 17 (34), s. 1725-1734; Breuer, 2011, **a.g.k.**, 75.

Terekeyi oluşturan malvarlıklarının iflâs takibine konu olacağı, Kanunda açıklığa kavuşturulan bir başka konudur (AİK m. 11/II, b.2). Tereke malvarlığının iflas takibine konu olması, terekenin borçlu olduğu anlamına gelmez; borçlu mirasçıdır¹³. Alman Medeni Kanunu'nun 1922. maddesine göre, bir kişi öldüğünde tüm varlıkları ve varlıklarına bağlı yükümlülükler mirasçılara geçer. Mirasçı terekenin borçlarından sorumludur. Mirasçı, altı haftalık süre içinde mirastan feragat ettiğini beyan etmezse, tereke borçlarından kural olarak sınırsız şekilde sorumludur¹⁴.

1.2. İflâs Sebepleri

İflâsın açılması, bir iflâs sebebinin varlığına bağlıdır (AİK m. 16). Alman İflâs Kanunu, iflâs sebeplerini saymış ve bu terimlerden ne anlaşılması gerektiğini açık bir şekilde düzenlemiştir¹⁵. Buna göre, tüm gerçek ve tüzel kişiler için kabul edilmiş genel iflâs sebebi, aciz halidir (Zahlungsunfähigkeit, AİK m. 17). Kanun koyucu, aciz halinde olmayan ancak aciz halinde bulunma tehlikesi içerisinde olan gerçek ve tüzel kişilere de iflâs etme imkânı tanımıştır (Drohende Zahlungsunfähigkeit, AİK m. 18). Bu iki iflâs sebebi dışında sadece sermaye şirketleri için kabul edilmiş bir üçüncü iflâs sebebi ise, borca batık olma halidir (Überschuldung, AİK m. 19).

İflâs talebinde bulunan kişi, dayandığı iflâs sebebinin dilekçesinde belirtmelidir. Bu iflâs sebebinin var olup olmadığını veya hangi iflâs sebebi olduğunu tespit etmek mahkemenin görevidir. İflâsın açılmasının borçlu için ciddi sonuçları olduğundan, iflâs sebebi tespit edilirken büyük bir dikkat gösterilmelidir¹⁶. Mahkeme, bu konuda borçluya sorular yöneltebilir, borçlular listesi (Schuldnerverzeichnis) yardımıyla icra takiplerini ve cezalarını inceleyebilir veya bilirkişi yardımına başvurabilir. İflâs sebebinin tespit etmek, işletme ve ekonomi bilgisi gerektirdiğinden, mahkeme kural olarak bilirkişi yardımına

¹³ S. Brill ve P. Staufenberg (2012). Das Nachlassinsolvenzverfahren. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 15 (32), s. 1395-1398.

¹⁴ Vuia, 2019, § 11, **a.g.k.**, 64.

¹⁵ Eski Alman İflâs Kanununda (Konkursordnung) iflâs sebepleri ya yetersiz bir şekilde tanımlanmıştı ya da bu sebepler ticaret hukuku düzenlemeleri içerisinde yer alıyordu. G. Pape, W. Uhlenbruck ve J. Voigt-Salus (2010). § 17 Die Insolvenzgründe: *Insolvenzrecht*. (2. Baskı), München: C. H. Beck, kn. 4; S. Greil ve E. Herden (2010). Die Eröffnungsgründe des Insolvenzverfahrens. *Zeitschrift für das Juristische Studium*, 3 (6). <https://d-nb.info/1011265427/34> (Erişim tarihi: 09.11.2022).

¹⁶ M. Vuia (2019). § 16 Eröffnungsgrund: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer), München: C. H. Beck, kn. 8; S. Mock (2019). §16 Eröffnungsgrund: *Insolvenzordnung*. (Ed: H. Hirte, H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 8; Pape, Uhlenbruck ve Voigt-Salus, 2010, § 17, **a.g.k.**, 3.

başvurur¹⁷. Mahkemece atanmış bilirkişi genelde geçici iflâs yöneticisi olarak da atanır¹⁸. Bilirkişi yardımına başvuran mahkeme, bilirkişi raporu ile bağlı değildir. İflâs sebebini belirleyen bilirkişi raporu değil, mahkemenin bu konudaki kanaatidir¹⁹. Tüm bu incelemeler sonunda mahkeme, hangi iflâs sebebini mevcut olduğunu belirler. İflâs sebebini varlığı ispat edilemezse, talep iflâs mahkemesi tarafından reddedilir²⁰. Dayanılan iflâs sebebi, iflâsın açılmasına kadar veya açılması esnasında mevcut olmalıdır²¹. İflâsın açılması için gerekli şartların mevcut olmaması halinde iflâs talebi reddedilir²².

Tüketici iflâsında, iflâs sebeplerinin varlığının aranıp aranmayacağı tartışmalı bir konudur. Mahkeme dışı uzlaşma denemesi (AİK m. 305/I) aşamasında iflâs mahkemesine ulaşan iflâs takibi olmadığından, iflâs sebeplerinin gösterilmesine de gerek yoktur²³. Ancak mahkeme dışı uzlaşma denemesi başarısızlığa uğrarsa, yapılacak iflâs başvurusunda iflâs sebebini gösterilmesi gerekir. İflâs sebebi, en geç mahkemenin bir kısım alacaklıların borç tasfiye planına muvafakat etmiş sayılmalarına karar vermesi aşamasına (AİK m. 309) kadar mahkemeye iletilmelidir. İflâs sebebini öğrenen mahkeme hem incelemesini daha kolay yapar hem de iflâs sebebini varlığını araştırarak tüketici iflâsı yolunun kötüye kullanılmasını engelleyebilir²⁴.

1.2.1. Aciz hali

Borçluların borçlarını ödeme konusunda aciz haline düşmesi genel iflâs sebebidir. Borçlu, vadesi gelmiş borçlarını ödeyemeyecek durumda ise borçlunun aciz halinde olduğu kabul edilir (AİK m. 17/II, c.1).

¹⁷C. G. Salm-Hoogstraeten (2022). § 16 Eröffnungsgrund: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: C. H. Beck, kn. 11; D. Mönning (2021). § 16 Eröffnungsgrund: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlich, V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 14; Mock, 2019, §16, **a.g.k.**, 9; W. Uhlenbruck (2005). Die Rechtsstellung des gerichtlich bestellten Sachverständigen im Insolvenzeröffnungsverfahren: Festschrift für Günter Greiner zum 70. Geburtstag am 19. März 2005. (Ed: H. Piepenburg), Köln: Carl Heymanns Verlag, s. 318.

¹⁸Mönning, 2021, § 16, **a.g.k.**, 14.

¹⁹Mönning, 2021, § 16, **a.g.k.**, 14.

²⁰Mock, 2019, §16, **a.g.k.**, 12.

²¹Mönning, 2021, § 16, **a.g.k.**, 11, Salm-Hoogstraeten, 2022, § 16, **a.g.k.**, 14.

²²Salm-Hoogstraeten, 2022, § 16, **a.g.k.**, 14.

²³W. Uhlenbruck (2000). Der Insolvenzgrund im Verbraucherinsolvenzverfahren. *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung*, 3 (1), 15-17; Salm-Hoogstraeten, 2022, § 16, **a.g.k.**, 4; Vuia, 2019, § 16, **a.g.k.**, 5.

²⁴Salm-Hoogstraeten, 2022, § 16, **a.g.k.**, 5.

Eski Alman İflâs Kanunu'nun (EAİK m. 102) yürürlükte olduğu zamanda da genel iflâs sebebi olarak kabul edilse de aciz halinin tanımı yapılmamıştı. Kavramın içi yargı kararlarıyla doldurulmuş ve ödeme araçlarındaki devamlılık arz eden sorun sebebiyle borçlarının önemli kısmını ödeyemeyen borçlunun aciz halinde olduğu kabul edilmiştir²⁵.

Alman İflâs Kanunu'nun 17. maddesinde düzenlenen aciz hali, eski düzenleme esnasındaki yargı kararları ve literatür de dikkate alınarak sınırları daha belirgin şekilde tanımlanmıştır²⁶. Yeni düzenlemede, aciz halinin genel iflâs sebebi olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Eski İflâs Kanunu zamanında, aciz halinin bir iflâs sebebi olarak kabul edilebilmesi için, ödemelerin sürekli veya uzun zaman tatil edilmesi gerekiyordu. Yani, borçlunun aciz halinden dolayı borcunu ödemediğinin anlaşılabilmesi için, bu durumun belli bir süre devam etmesi gerekiyordu²⁷. Mevcut düzenlemede, vadesi gelmiş borcunu ödemeyen borçlunun aciz halinde olduğu kabul edilir (AİK m. 17/II). Alacaklılar lehine olan bu düzenleme, öğretideki görüşlere ve mahkeme kararlarıyla yumuşatılmış ve kanun koyucunun bu düzenlemedeki asıl amaca dikkat çekilmiştir²⁸. Alman Federal Mahkemesinin 2005 tarihinde verdiği karar bu konuda bir dönüm noktası oluşturmuş, aciz halinden bahsedebilmek için borçlunun likidite açığının 10% veya daha fazla olması ve bu açığın iki ile üç hafta içerisinde kapanmayacak durumda olması gerektiğini açıklığa kavuşturmuştur. Aksi durumda aciz halinden değil ödemenin gecikmesinden bahsedilir²⁹. Borçlunun acizinden bahsedilmek için 10% ve üzeri likidite açığının maksimum üç hafta sürmesi gerekir³⁰. Bazen likidite açığı 10% dan daha azdır, ancak cezai yaptırımlar veya

²⁵BGH, 22.11.1990 - IX ZR 103/90. https://www.prinz.law/urteile/bgh/IX_ZR_103-90 (Erişim tarihi: 09.11.2022); U. Schmerbach (2012). § 17 Zahlungsunfähigkeit: Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: K. Wimmer), München: Luchterhand Verlag, kn.5; G. Eilenberger (2019). §17 Zahlungsunfähigkeit: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 1; S. Mock (2019). §17 Zahlungsunfähigkeit: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte, H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 3.

²⁶Pape, Uhlenbruck ve Voigt-Salus, 2010, § 17, **a.g.k.**, 5; Eilenberger, 2019, § 17, 16, **a.g.k.**, 1.

²⁷Süreye ilişkin mahkeme kararları için bkz: BGH, 03.12.1998 - IX ZR 313/97. https://www.prinz.law/urteile/bgh/IX_ZR_313-97 (Erişim tarihi: 09.11.2022); BGH, 27.04.1995 - IX ZR 147/94. <https://research.wolterskluwer-online.de/document/afa752ef-dd03-435d-a2c8-a7ba9f52f7ab> (Erişim tarihi: 09.11.2022).

²⁸Bundestag Drucksache 12/2443, s. 114. <http://dipbt.bundestag.de/doc/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim tarihi: 13.01.2013).

²⁹BGH, 24.05.2005 - IX ZR 123/04 <https://openjur.de/u/173392.html> (Erişim tarihi: 09.11.2022). Ayrıca bkz; BGH, 19.07.2007 - IX ZB 36/07 <https://openjur.de/u/78445.html> (Erişim tarihi: 09.11.2022). Her iki mahkeme kararına ilişkin olarak ayrıca bkz: S. Erdman (2007). Die fälligen Zahlungspflichten i.S. des § 17 II 1 InsO. *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung*, 10 (13), s. 695-698; K. Reischl (2014). *Insolvenzrecht*. (3. Baskı), Heidelberg: C. F. Müller.

³⁰Schmerbach, 2012, § 17, **a.g.k.**, 21, 28.

sosyal güvenlik ödemeleri sebebiyle oranın çok kısa süre içerisinde 10% ve üzeri olacağı öngörülebilir³¹. Bazen de 10%'nın altındaki likidite üç haftadan uzun sürer. Bu durum borçlunun borçlarını ödemekten aciz olduğunu gösterebilir³². Alman Federal Mahkemesi tüm bu tartışmalara son vermiş, borçlunun acizden bahsedebilmek için ödeme araçlarındaki eksikliğin belli bir süre sürmesi ve bunun ciddi nitelikte olması gerektiğine karar vermiştir³³. Böylece hem iflâs yoluna başvurmayı güçleştirmiş hem de borçlunun ödeyemediği her borcun iflâs sebebi olamayacağını açıklığa kavuşturarak menfaat dengesini de korumuştur. Bunun tek sebebi borçluyu korumak değildir. Bir iflâs yargılamasının pahalılığı, uzunluğu ve ülke ekonomisi bakımından olumsuz sonuçları düşünüldüğünde kabul edilen bu görüşün doğru olduğu inkâr edilemez.

Borçlunun aciz halinde olduğunu kabul edebilmek için vadesi geldiği halde yerine getiremediği borcunun bir para borcu olması gerektiği açıktır. Borçlunun hizmet veya mal teslimine ilişkin yerine getiremediği borçlarından dolayı aciz halinde olduğu söylenemez³⁴.

Son olarak, aciz hali ile ödemelerin durdurulması (tatili) kavramlarının aynı olmadığını söylemeliyiz. Alman İflâs Kanunun 18. maddesinin ikinci fıkrasına göre, ödemelerin tatili (durdurulması) borçlunun aciz halinde olduğuna karinedir. Ödemelerin tatili ile borçlu bir anlamda borçlarını ödeme konusunda aciz halinde olduğunu dışarıya karşı beyan eder. Borçlunun bir ödemesini bile yapmayacağını açıklaması, alacaklı kendisine mehil vermiş olsa da borçlunun ödemelerini tatil ettiği anlamına gelir³⁵. Ancak çoğu zaman borçlu bu yönde bir açıklama yapmaz ve bu durumda ödemelerin tatil edilmediğini tespit etmek zorlaşır. Örneğin, borçlu ödeme yapmasına rağmen, ödenen miktar toplam borcun küçük bir kısmına karşılık geliyorsa ödemelerini tatil ettiği sonucuna varılabilir. Ya da sosyal güvenlik primlerinin bir süre ödenmemesi, ödenmesi

³¹P. Kirchoff (2006). §17 Zahlungsunfähigkeit: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, kn. 19; C. Frystatzki (2010). Ungeklärte Probleme bei der Ermittlung der Zahlungsunfähigkeit und der neue IDW PS 800. *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung*, 13 (10), s. 389-395; Schmerbach, 2012, **a.g.k.**, 28.

³²Schmerbach, 2012, § 17, **a.g.k.**, 28.; G. Schröder (2015). §17 Zahlungsunfähigkeit: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 19; Reischl, 2014, **a.g.k.**, 39. Aksi görüş için bkz. Frystatzki, 2010, 391.

³³BGH, 24.05.2005- IX ZR 123/04 <https://openjur.de/u/173392.html> (Erişim tarihi: 09.11.2022).

³⁴Breuer, 2011, **a.g.k.**, 81.

³⁵B. Kriegel (2011). Zahlungsunfähigkeit: Überschuldungs- und Zahlungsunfähigkeitsprüfung im Insolvenzrecht. (Ed: C. Nickert ve U. H. Lamberti), Köln: Carl Heymanns Verlag, kn. 52; J. D. Spliedt (2008). § 1 Insolvenzeröffnungsgründe: -Anwalts-Handbuch Insolvenzrecht. (Ed: H. P. Runkel), Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, s. 45.

gereken faturaların ödenmemesi veya borçlunun alacaklılardan kaçması ödemelerin tatil edildiğini gösterir³⁶. Ödemelerini durduran (tatil eden) borçlunun aciz halinde olup olmadığını tespit etmek de aynı şekilde çok zordur. Bunu tespit edebilmek için öncelikle borçlunun bilançosu incelenmeli ve likidite açığının varlığı araştırılmalıdır. Aciz halinden bahsedilmek için borçlunun likidite açığı olmalıdır. Daha sonra bu likidite açığının ne kadar sürdüğü ve bu durumun ciddi olup olmadığı tespit edilecektir³⁷.

1.2.2. Aciz hali tehlikesi

İflâs sebeplerinden ikincisi aciz hali tehlikesidir. Aciz tehlikesi altında bulunma, bir iflâs sebebi olarak ilk defa 1999 tarihli Alman İflâs Kanununda yer almış bir düzenlemedir. Söz konusu düzenlemeyle, aciz tehlikesi altında kalacağını düşünen borçluya kendi iflâsını isteme imkânı tanınmıştır. Borçlu, vadesi gelmiş borçlarını ödeyemeyecek durumdaysa ve bu sebeple acze düşme tehlikesi altındaysa iflâs talebinde bulunabilir (AİK m. 18/II). Kanunkoyucu bu imkânı sadece borçluya tanımıştır.

Aciz hali tehlikesi altındaki borçluya iflas etme imkânı verilmesi, borçluya bazı kolaylıklar sağlayacaktır. Bu kolaylıklardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür: Alınacak muhafaza tedbirleri yardımıyla yapılacak icra takiplerini durdurmak, icra mahkemesine tasfiye planı sunma imkânı, iflâs esnasında kendi malvarlığını yönetme ve gerçek kişiler bakımından bakiye borçtan kurtulma imkânından yararlanmak³⁸. Şirketler bakımından bu düzenleme, ekonomik kriz ile karşı karşıya kalmış bir şirkete doğru zamanda alınan hukuki ve ticari önlemler yardımıyla kendisini yeniden yenileme şansı tanır³⁹.

Aciz halinde olma tehlikesi, diğer iflâs sebepleri içerisinde en az başvuru alan iflâs sebebidir⁴⁰. Bu durumun en önemli sebebi psikolojik faktörlerdir. Birçok avantaj

³⁶ Kriegel, 2011, Insolvenzgründe, **a.g.k.**, 57 vd.

³⁷ Schmerbach, 2012, § 17, **a.g.k.**, 40.

³⁸ J. Drukarczyk (2019). § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer), München: C. H. Beck, kn. 3; H. Müller (2004). §18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Jaeger, Großkommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: W. Henckel, W. Gerhardt), Berlin: De Gruyter Recht, kn. 24.

³⁹ R. Leithaus (2018). § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Insolvenzordnung. (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl), München: C.H. Beck, kn. 3; C. G. Salm-Hoogstraeten (2022). § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: C. H. Beck, kn. 2.

⁴⁰ Drukarczyk, 2019, § 18, **a.g.k.**, 3; Müller, 2004, § 18, **a.g.k.**, 23; S. Mock (2019). §18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte, H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 5; U. Schmerbach (2012). § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung; (Ed: K. Wimmer), München: Luchterhand Verlag, kn. 2a; U. Gundlach (2020). § 6 Die Insolvenzgründe

sağlamasına rağmen borçluların bu yola sıklıkla başvurmamalarının sebebi, borçluların psikolojik olarak mecbur kalmadıkça kendi malvarlığı için iflâs takibi yapmaktan kaçınması ve son imkân tükenene kadar iflâs talebinde bulunmayı geciktirmek istemeleridir. Elinde malvarlığı bulunan borçlu karşılaştığı zor durumu atlatacağını düşünür ve iflâsını bu sebepten dolayı istemez. Şirketler bakımından şirketi kurtarma veya yeniden iyi duruma getirme umudu daha kuvvetli olmasına rağmen, bu yola daha çok bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanmak isteyen gerçek kişiler başvurmaktadır⁴¹.

Aciz haline düşme tehlikesinin tespit edilmesi bazı zorluklar taşır. Aciz haline düşme tehlikesinden bahsedebilmek için borçlunun vadesi gelen borçlarını ifa edememe ihtimali olmalıdır. Bu durumun olası olup olmadığı da borçlunun likidite durumu ile borcunu ifa edeceği zaman aralığındaki likidite durumuna bakılarak tespit edilir⁴². Bu tespit sonucunda borçlunun aciz haline düşme olasılığı 50%'nin üzerinde olmalıdır⁴³.

Aciz haline düşme tehlikesi, borçlunun vadesi gelmemiş borçlarını vadesi geldiğinde ödeyememe olasılığına dayanır. Söz konusu sürenin sonu, vadesi gelen son alacağın tarihine göre belirlenir⁴⁴. Bu süre bir ay sürebileceği gibi uzun vadeli borçlarda daha uzun da sürebilir. Süre ne kadar uzunsa aciz haline düşme tehlikesinin ispatı o kadar zor olacaktır. Bu sürenin olması gereken maksimum uzunluğuyla ilgili öğretide değişik görüşler söz konusudur. Her ne kadar bu sürenin bir ay sürebileceği⁴⁵ veya üç yıl⁴⁶ sürebileceğine ilişkin görüşler mevcut olsa da hâkim olan görüşe göre bu süre en fazla iki yıl olmalıdır⁴⁷. Alman İflâs Kanununda 2020 yılında yapılan ve 2021 yılında yürürlüğe

als Verfahrensauslöser: Insolvenzrechts-Handbuch. (Ed: P. Gottwald, U. Haas), München: C. H. Beck, kn. 17; Spliedt, 2008, § 1, **a.g.k.**, 45.

⁴¹H. F. Müller (2004). § 18 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens: Jaeger, Großkommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: W. Henckel, W. Gerhardt), Berlin: De Gruyter Recht, kn. 25; Foerste, 2014, **a.g.k.**, 113; Drukarczyk, 2019, § 18, **a.g.k.**, 3; D. Mönning (2021). § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlich, V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 14;

⁴²Schmerbach, 2012, § 18, **a.g.k.**, 6, 12.

⁴³Foerste, 2014, **a.g.k.**, 112; P. Kirchoff (2006). §18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, kn. 13; Mönning, 2021, § 18, **a.g.k.**, 24; Salm-Hoogstraeten, 2022, § 18, **a.g.k.**, 6; Mock, 2019, § 18, **a.g.k.**, 11; Gundlach, 2020, § 6, **a.g.k.**, 20.

⁴⁴Mönning, 2021, § 18, **a.g.k.**, 25.

⁴⁵Mönning, 2021, § 18, **a.g.k.**, 34.

⁴⁶Schmerbach, 2012, § 18, **a.g.k.**, 13; Salm-Hoogstraeten, 2022, § 18, **a.g.k.**, 8.

⁴⁷C. Nickert (2011). Drohende Zahlungsunfähigkeit: Überschuldungs- und Zahlungsunfähigkeitsprüfung im Insolvenzrecht. (Ed: C. Nickert ve U. H. Lamberti), Köln: Carl Heymanns Verlag, kn 215; Kirchhof, 2006, § 18 **a.g.k.**, 8; Gundlach, 2020, § 6, **a.g.k.**, 19; H. F. Müller, 2004, § 18, **a.g.k.**, 7; OLG München, 21.03.2013 - 23 U 3344/12 <https://betriebs-berater.ruw.de/wirtschaftsrecht/urteile/Haftung-eines-Geschaeftsfuehrers-der-Komplementaer-GmbH-einer-Publikums-KG-18035> (Erişim tarihi: 13.07.2022).

giren kanun değişikliğiyle⁴⁸ tüm bu tartışmalar son bulmuş ve bu sürenin kural olarak iki yıl olduğuna karar verilmiştir (AİK m. 18/II).

1.2.3. Borca batıklık

Aciz hali ve aciz hali tehlikesi yanında tüzel kişiliğe sahip şirketler için kabul edilmiş bir başka iflâs sebebi de borca batık olmaktır. Borca batıklık sadece tüzel kişiler için kabul edilmiş bir iflâs sebebidir. Borca batıklık, borçlunun malvarlığı ve alacaklarının mevcut borçlarına yetmemesi halinde meydana gelir (AİK m. 19/I). Borca batık olan tüzel kişi şirketler, borca batık hale gelmesinden itibaren en geç altı hafta içerisinde iflâs talebinde bulunmak zorundadır⁴⁹ (AİK m. 15a). Bu süre içerisinde iflâs talebinde bulunmayan tüzel kişilik para cezası ile cezalandırılır (AİK m. 15a/IV).

Borca batıklığın tespiti, şirketin likidite durumunun değerlendirilmesi ve şirketin faaliyetlerini yürütme ihtimaline göre yapılır⁵⁰. Borçlunun malvarlığının mevcut borçlarına yetmeyecek durumda olması ve bu durumun on iki ay içerisinde⁵¹ sona erip şirketin faaliyetlerine devam etme ihtimalinin olmaması halinde şirketin borca batık olduğu kabul edilmiştir (AİK m. 19/II). Yani, ilk önce şirketin likidite durumu araştırılmakta, likidite durumunun borçlarını ödemeye yetmeyeceğinin anlaşılması halinde şirketin ileride faaliyetlerine devam edip edemeyeceği ihtimaline bakılacaktır. Şirketin faaliyetlerine devam edebilme ihtimali varsa likidite bakımından aşırı borçlu olmasının iflâs hukuku bakımından bir önemi yoktur. Bu iki şart her ne kadar eşit derecede önemli olsa da bir şirketin ayakta durma ihtimalinin varlığı halinde şirketin

⁴⁸Gesetz zur Fortentwicklung des Sanierungs- und Insolvenzrechts, http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBI&jumpTo=bgbl120s3256.pdf (Erişim tarihi: 15.09.2022).

⁴⁹Covid-19 pandemisi sebebiyle alınan tedbirler kapsamındaki kanun, borca batık şirketin iflâs başvurusunda bulunma zorunluluğunu askıya almıştır. Buna göre 2020 Mart-Aralık zaman aralığında borca batık olan şirketin iflâsını isteme zorunluğu askıya alınmıştır. Borca batıklık sebebiyle iflâs talebinde bulunma zorunluluğu 31.12.2020 tarihinde sona ermiştir. 22.12.2020 tarihinde Federal Meclis tarafından kabul edilen ve 01.01.2021 tarihinde yürürlüğe giren Kanun (SanInsFoG) başvurunun yapılması gereken zamanı üç haftadan altı haftaya çıkarmıştır.

⁵⁰BGH, 20.03.1995 - II ZR 205/94 <https://research.wolterskluwer-online.de/document/c5bdbc7-e1e5-4a33-a09a-c33376e05ebf> (Erişim tarihi 10.11.2022). Şirketlerin borca batık halde olduğunun tespiti için zaman içerisinde farklı görüşler ve uygulamalar kabul edilmiştir. Düzenlemenin tarihi gelişimi ve değişimi için bkz. C. G. Salm-Hoogstraeten (2022). § 19 Überschuldung: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: C. H. Beck, kn. 1-8; J. Drukarczyk ve A. Schöler (2019). § 19 Überschuldung: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer), München: C. H. Beck, kn. 4-14.

⁵¹ Kanunkoyucu bilinçli olarak, daha önceki düzenlemelerde “şirketin faaliyetlerine devam etme ihtimali” bakımından bir süre öngörmemişti. Bu süre genellikle iki ile üç yıl veya en az bir yıl olarak kabul ediliyordu. 01.01.2021 tarihinde yürürlüğe giren Kanun (SanInsFoG), bu süreyi on iki ay olarak belirlemiştir.

bilanço bakımında aşırı borçlu olması iflâs için yeterli bir sebep değildir. Çünkü bir şirketin ekonomik krizi atlatmasına yardımcı olmak ve devamını sağlamak ülke ekonomisi bakımından daha faydalıdır⁵².

1.3. İflâs Yolları

İflâs yollarını iflâsa tabi kişinin ticari faaliyette bulunup bulunmadığı kriterine göre ikiye ayırabiliriz. Buna göre ticari faaliyette bulunan tüm gerçek ve tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan topluluklar genel iflâs yoluna, ticari faaliyette bulunmayan bulunmamış gerçek kişiler ise daha basit bir prodesedüre sahip tüketici iflâsı yoluna başvurabilir. Açıklamalarımızdan da anlaşılacağı üzere, iflâs yolunun genel olarak ikiye ayrıldığını söylememiz mümkündür: Tacirlerin iflâsı ve gerçek kişilerin iflâsı.

Alman hukukuna göre, tacir veya tacir olmayan bütün gerçek kişiler iflâsa tabidir. Gerçek kişinin tacir olup olmaması iflâsa tabi kişileri belirlemede değil, sadece seçilecek olan iflâs yolunu belirlemede öneme sahiptir. Gerçek kişi tacirse, olağan iflâs yoluna başvurulacak, gerçek kişi tacir değil de tüketici ise, bu durumda tüketici iflâsı yoluna başvurulacaktır.

Genel iflâs yolu, alacaklı ya da borçlunun iflas mahkemesine yapacağı bir taleple başlar. İflâs yoluna başvuran kişi iflâs sebeplerini ve bu sebeplerin doğruluğuna ilişkin delilleri de mahkemeye sunmalıdır. Talebi inceleyen mahkeme koşullarına varlığına kanaat getirirse en kısa zamanda gerekli tedbirlerin alınmasına karar verir. Mahkemenin alacağı tedbirlere karşı borçlunun itiraz etme hakkı vardır.

⁵² Gundlach, 2020, § 6, a.g.k., 27.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜKETİCİ İFLÂSI

2.1.Giriş

İflâs hukukunun hukuki ve siyasi olarak gösterdiği değişim çabaları, tüketiciye iflâs etme imkânının tanınması ile sonuçlanmıştır. Bu yöndeki düzenlemelerle iflâs hukukuna hâkim olan “şirketlerin iflâsı”, bu görüntüsünü yavaş yavaş kaybetmiştir. Şirketlerin iflâsının yanında, tüketici iflâsına ilişkin temel kavramlar gelişmiş ve iflâs hukuku içerisinde yer bulmuştur. İflâs hukukunun gelenekselleşmiş kavramlarının yanında, sosyal ve hukuki bakımdan gerçek kişilerin iflâsının dikkate alınması gerektiği anlayışı da ortaya çıkmıştır. Bu yöndeki düzenlemelerle tacir olmayan gerçek kişi borçluya, ekonomik yaşam ilişkilerini yeniden şekillendirme şansı tanınmıştır. Artık, gerçek kişilerin iflâsına ilişkin ilkeler de iflâs hukukuna yerleşmeye başlamış, bir anlamda iflâs hukukunun görevleri ve alanı genişlemiştir.

İflâs hukukundaki görevlerin bu şekilde genişletilmesinin bir başka yansımasını Alman İflâs Kanunundaki bakiye borçtan kurtulma kurumunda görmek mümkündür. Gerçek kişilerin iflâsında birinci hedef, bakiye borçtan kurtulmaya erişmektir⁵³. Kanunkoyucuya göre, bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanmak isteyen borçlu, öncelikle bir iflâs takibi başlatmalıdır. Gerçek kişilerin başlattığı her iflâs takibi bakiye borçtan kurtulmaya yol açmasa da bakiye borçtan kurtulma, ancak bir iflâs takibinden sonra meydana gelebilir. Bu sebeple, tüketici iflâsı bakiye borçtan kurtulma kurumuna ulaşmak için bir basamak olarak kullanılmaktadır. Tüketici iflâsı takibi sonucunda bakiye borçtan kurtulma kurumuna ulaşılabilir. Ancak, bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanmak için tek yolun tüketici iflâsı olduğunu da söylememiz mümkün değildir. Zira genel iflâs yolunu seçmiş veya seçmek zorunda kalmış bir gerçek kişi de iflâs takibinden sonra bakiye borçtan kurtulmanın şartlarının (AİK m.304) mevcut olması halinde bakiye borçlarından kurtulabilir.

⁵³M. Ahrens. (2020). § 79 Grundlagen des Verbraucherinsolvenzverfahrens: Insolvenzrecht-Handbuch (Ed: P. Gottwald, U. Hass). München: C.H. Beck, kn. 2.

Genel iflâs yolunun tüketicilerin ihtiyaçlarını karşılamadığını fark eden kanunkoyucu⁵⁴, Alman İflâs Kanunu’nun 10. Bölümünde tüketici iflâsını özel bir takip yolu olarak düzenlemiştir. Yüzlerce alacaklısı olan bir ticari şirkete yapılacak iflâs takibi ve şirket malvarlığının paraya çevrilmesi ile alacaklı sayısı ve malvarlığı miktarı çok daha az olan tüketiciye karşı yapılacak iflâs takibi birbirinden farklıdır. Tüketiciye karşı yapılacak iflâs takibinin daha basit, daha hızlı ve daha ucuz olması gerektiğini düşünen kanunkoyucu, tüketici iflâs takibine ayrı bir bölümde yer vermiştir. Böylece, genel iflâs takibi ile tüketici iflâsının uygulama alanlarının sınırları da çizilmiştir.

2.2. Tüketici İflâsının Amaçları

Tüketici iflâsının temel amacı, borçlarını ödeyemeyen gerçek kişi borçlunun ödeyebileceği kısmını ödedikten sonra borcunun arta kalan kısmından kurtulmasını sağlamaktır. Tüketici iflâsında takip konusu malvarlığı üretime değil tüketime yönelik bir malvarlığıdır. Bu takip yoluyla, bireyin ekonomik döngü içine yeniden entegre edilmesi amaçlanır. Borçlarını ödeyemeyen gerçek kişi borçlu, Kanunda sayılan şartlara uyduğu takdirde yine Kanunda belirlenen süre sonunda bütün borçlarından kurtularak yeni bir başlangıç yapma imkânına sahip olacaktır⁵⁵.

Gerçek kişi borçluya ekonomik bakımdan yeni bir başlangıç yapma şansı tanınmadığında, içinde bulunduğu “modern borç kulesinden”⁵⁶ kurtulma umudunu kaybedecektir. Bu durumda borçlu çalışma konusundaki isteğini yitirecek ve borçlarını ödemek için çaba göstermeyecektir. Borçlarından kurtulup yeni bir başlangıç yapma şansı olmayan borçlu, ömür boyu borçlarını ödemeye çalışmak ve gelirin haczi mümkün olmayan kısmıyla geçinmek yerine, sosyal yardımla geçinmeye çalışacaktır. Çünkü, borçlarını ödedikten sonra borçlunun elinde kalan miktar, sosyal yardım miktarından daha fazla olmayacaktır. Tüm bu durumlar, borçlunun çalışma motivasyonunun

⁵⁴M. Vuia (2020). § 304 Grundsatz: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 1; M. Ahrens (2013). § 304 Grundsatz: Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren (Ed: W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch). Köln: Luchterhand Verlag, kn. 1.

⁵⁵S. Ludwig (2022). § 1 Ziele des Insolvenzverfahrens: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun) München: C. H. Beck, kn. 10.

⁵⁶G. Stephan (2020). Vorbemerkungen vor §§286 bis 303a: *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 7; S. Döbereiner. (1997). *Die Restschuldbefreiung nach der Insolvenzordnung*. Bielefeld: Ernst und Werner Gieseking; S. Kainz (2010). *Das Scheitern der Reform des Verbraucherinsolvenzverfahrens - Gegenüberstellung der Rechtslage mit den geplanten Änderungen im Referenten- und im Regierungsentwurf aus 2007*. Hamburg: Verlag Dr. Kovac.

kaybetmesine sebep olacaktır. Motivasyonunu kaybeden borçlu ya çalışmayacak ya da kayıt dışı çalışma alanlarına yönelecektir⁵⁷. Bu durum kayıt dışı çalışma oranını yükseltecek ve devletin vergi kazancının azalmasına sebebiyet verir.

Kendisini bir borç sarmalının içinde bulan borçlunun yaşadığı ekonomik sıkıntılar, yansımalarını sosyal hayatında da gösterir. Sürekli borç ödemesi yanında, evini kaybetme veya işini kaybetme korkuları yaşaması borçluyu ve borçluyula birlikte ailesini, psikolojik ve sosyal bakımdan baskı altına alır⁵⁸. Ailenin sürekli ekonomik sıkıntı içinde olması, özellikle çocukların yetişmelerini, eğitimlerini ve dolayısıyla gelecekteki mesleki hayatlarını dahi etkiler⁵⁹. Gerçek kişi borçlunun aşırı borçlanması ve bu borçlarından kurtulma şansının olmaması, bireysel bir sorun gibi görünse de büyük resme bakıldığında bunun toplumsal da bir sorun olduğu açıktır. Borçlarını ödeyemeyen kişiye ekonomik bakımdan yeniden var olma imkânı sunulması, bu kişilerin sosyal yardıma muhtaç olmalarını, borçları sebebiyle madde bağımlısı olmalarını veya kronik hastalıklara yakalanmasını engelleyebilir⁶⁰. Sosyal devlet ilkesinden kaynaklanan tüketici iflâsı ve bakiye borçtan kurtulmanın hedefi, borçlarını ödeyemeyen dürüst bir borçlunun ve ailesinin insan onuruna yaraşır bir hayat sürmelerini sağlamaktır⁶¹.

Görüldüğü üzere, tüketici iflası ile genel iflâs yolunun amacı birbirinden tamamen farklıdır. Tüketici iflasında, gerçek kişi borçlunun insan onuruna yaraşır şekilde yaşamına devam etmesi öncelikli amaçtır. Şirketlerin iflasında ise malvarlığına ilişkin konular daha büyük öneme sahiptir. Şirketin ekonomik faaliyetlerine devam etmesi ve ülke ekonomisine katkıda bulunması amaçlanır.

⁵⁷V. Römermann (2021). Vorbemerkungen vor §§286 bis 303a: Insolvenzordnung (Ed: J. Nerlig, V. Römermann). München: C. H. Beck, kn. 2; Stephan, 2020, Vorbemerkungen vor §§286 bis 303a, **a.g.k.**, 7.

⁵⁸Stephan, 2020, Vorbemerkungen vor §§286 bis 303a, kn. 6; Ayrıca bkz. Bundestag Drucksache 15/501, s.63. <https://dserver.bundestag.de/btd/15/050/1505015.pdf>, (Erişim tarihi: 13.11.2021).

⁵⁹V. Karaaslan (2021). *Tacir Olmayan Gerçek Kişilerin Borç Tasfiye Usulü (Tüketici İflâsı)*. (1. Baskı), İstanbul: Filiz Kitabevi.

⁶⁰K. Henning. (2016). §286 Grundsatz: Insolvenzordnung (Ed: K. Schmidt). München: C.H. Beck, kn. 1; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 22.

⁶¹Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 22.

2.3.Tüketici İflâsının Tarihçesi

1879 yılından 1999 yılına kadar yürürlükte olan Alman Eski İflâs Kanunu (Konkursordnung), tüm alacaklıların, borçlunun tüm malvarlığıyla tatmin edildiği ve ödenemeyen kısım için borçlunun sürekli sorumlu tutulduğu bir kanundu⁶².

Birinci dünya savaşı sonrasında Almanya'nın kötü durumdaki ekonomisi, küresel ekonomik krizi sonucunda daha da kötüleşmiş, kitlesel işsizlik ve derin bir yoksullukla sonuçlanmıştır. Bunun sonucunda 1931 yılında iflâs eden sayısı rekor seviyeye ulaşmıştır⁶³. Küresel ekonomik krizin siyasi, sosyal ve en önemlisi ekonomik etkileri iflâs kanununda değişiklikler yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Aynı zamanda hem alacaklılar hem de borçlular için bir şirketin ekonomik varlığının devam etmesinin daha avantajlı olduğu tecrübe edilmiş, geleneksel iflâs anlayışından zamanla uzaklaşmıştır. Bu gelişmeler sonucunda 1927 tarihinde iflâs kanununda bazı değişiklikler yapılmış, 1935 tarihinde de Konkordato Kanunu⁶⁴ (Vergleichsordnung) kabul edilmiştir⁶⁵.

1948 yılında gerçekleşen Alman Para Reformu sonucunda ekonomik hayat yeniden canlanmış, iflâs sayıları azalmıştır. Bu olumlu hava, 1974 petrol krizi ve sonrasında ekonominin tekrar durgunluğa girmesiyle bozulmuştur⁶⁶. Öyle ki 1985-1990 tarihleri arasındaki iflâs taleplerinin %75'den fazlası, iflâsa konu yeterli mal bulunamaması sebebiyle reddedilmiştir⁶⁷. Genel iflâs takibinde alacaklıların memnuniyet oranı sadece %3.5-%7 seviyesinde kalmıştır⁶⁸. İflâs kanununda yapılan ufak değişiklikler dahi “İflâsın iflâsını”⁶⁹ engelleyememiş, iflâs kanununda köklü değişiklikler yapılması gerektiği anlaşılmıştır.

⁶²P. Gottwald (2020). §1. Einführung: Insolvenzrechts-Handbuch (Ed: P. Gottwald, U. Haas). München: C. H. Beck, kn. 10; R. Stürner (2019). Einleitung: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: H. P. Kirchhof, H. Eidenmüller, R. Stürner), München: C. H. Beck, kn. 31; O. R. Kissel (2004). 125 Jahre Reichsjustizgesetze. *Neue Juristische Wochenschrift*, 57 (40), s. 2872; W. Henckel (2004) Einleitung: *Jaeger Insolvenzordnung* (Ed:W. Henckel/W. Gerhardt), Berlin: De Gruyter Recht, kn. 7.

⁶³Gottwald, 2020, §1, **a.g.k.**, 18.

⁶⁴Yıldırım, “Vergleichsordnung” kavramını “Konkordato Kanunu” olarak çevirmiştir. Bkz. H. F. Gaul (1996). Federal Alman Cumhuriyetinde yeni küllî takip hukuku-Ağırlık noktaları ve temel esasları. (Çev: Nevhis Deren Yıldırım), *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 55(1-2), s. 465-488.

⁶⁵Gottwald, 2020, §1, **a.g.k.**, 19.

⁶⁶C. Rumpf (2015). Die Insolvenz des Verbrauchers in Deutschland. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan, 16 (Özel Sayı), s. 2363-2387.

⁶⁷W. Uhlenbruck (2010). Kapitel 8 Zur Geschichte der Insolvenzrechtsreform 1994. *Insolvenzrecht* (Ed: G. Pape, W. Uhlenbruck, J. Voigt-Salus). München: Verlag C.H. Beck, kn. 1; Stürner, 2019, Einleitung, **a.g.k.**, 33.

⁶⁸Gaul, 1996, **a.g.k.**, s. 466; Gottwald, 2020, §1, **a.g.k.**, 21; Stürner, 2019, Einleitung, **a.g.k.**, 33.

⁶⁹Gottwald, 2020, §1, **a.g.k.**, 27; Uhlenbruck, 2010. Kapitel 8, **a.g.k.**, 1;

Dönemin Adalet bakanı Hans-Jochen Vogel tarafından 1978 yılında bağımsız bir İflâs Hukuku Komisyonu kurulmuş, çağa uygun bir iflâs kanunu için çalışmalara başlanmıştır⁷⁰. Komisyon, Fransız, İtalyan, Avusturya, İngiltere, Japonya ve özellikle Amerikan İflâs Hukukundaki reformları ekonomi, iş hukuku ve şirketler hukukunu da dikkate alarak incelemiştir⁷¹. Bütün bu araştırmalar sonunda Komisyon, yeni ve modern bir iflâs modeline ilişkin ilk raporunu 1985 yılında⁷², ikinci raporunu da 1986 yılında sunmuştur⁷³. Komisyon, ikinci raporunda gerçek kişi borçluların borçlarından kurtulmasını sağlayacak bir düzenleme önerse de⁷⁴ bu konuda yeni bir prosedürden söz etmemiş, tek tip iflâs prosedürünü tavsiye etmiştir⁷⁵. Adalet bakanlığı, 1988 yılında tartışmaya açık tasarıyı, 1989 yılında ise tartışmaya açık tasarının çok az değişmiş halini yasa tasarısı olarak yayımlamıştır⁷⁶.

Tüm raporlar ve tasarılar sonucunda 1992 tarihli “hükümet taslağında, borçluya bakiye borçlarından kurtulma imkânı tanınmış ve bakiye borçtan kurtulma kurumu ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir⁷⁷. Tasarıda bakiye borçtan kurtulma kurumuna yer verilmesine rağmen tüketici iflâsına yer verilmemiş; Kanunkoyucunun “tek tip iflâs prosedürü” tercihi devam etmiştir. Halbuki mevcut iflâs takibi daha çok şirketlerin iflâsına ilişkin kurallar içeriyordu ve bu durum tüketicilerin iflâs yoluna başvurmalarını zorlaştırıyordu. İflâs takibine başvuranların sadece %5’i tüketicilerden, büyük çoğunluğu ise tacir ve serbest meslek sahibi kişilerden oluşuyordu⁷⁸. Bütün bu sebeplerden dolayı küçük esnafa ve tüketiciye yönelik daha basit bir takip yolu hukuk komitesi tarafından tasarıya eklendi ve tüm tartışmalara⁷⁹ rağmen tasarı 1994 tarihinde kabul edildi. Tüketici iflâsına başvuracak kişi sayısından ve bu nedenle yargılama giderlerinin artmasından

⁷⁰Uhlenbruck, 2010. Kapitel 8, **a.g.k.**, 3; Gottwald, 2020, §1, **a.g.k.**, 28; Stürner, 2019, Einleitung, **a.g.k.**, 35.

⁷¹Stürner, 2019, Einleitung, **a.g.k.**, 35.

⁷²..... (1985). *Erster Bericht der Kommission für Insolvenzrecht*. Köln: Verlag Kommunikationsforum Recht, Wirtschaft, Steuern.

⁷³..... (1986). *Zweiter Bericht der Kommission für Insolvenzrecht*. Köln: Verlag Kommunikationsforum Recht, Wirtschaft, Steuern.

⁷⁴....., 1986, **a.g.k.**, 162-164.

⁷⁵Gottwald, 2020, § 1, **a.g.k.**, kn. 29; Uhlenbruck, 2010. Kapitel 8, **a.g.k.**, 4;

⁷⁶Gaul, 1996, **a.g.k.**, 468; H. Wagner (1992). Ausgewählte Reformvorhaben im Regierungsentwurf einer Insolvenzordnung, *Deutsche Steuer-Zeitung*, 30 (19). s. 650-652.

⁷⁷Bundestag Drucksache 12/2443 vom 15. 4. 1992, s. 187 vd. <https://dserv.bundestag.de/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim Tarihi: 21.11.2021)

⁷⁸M. Balz. (1986). Insolvenzverfahren für Verbraucher?, *Zeitschrift für Rechtspolitik*, 19 (1). s. 12, dn.1; Kainz, 2010, **a.g.k.**, 7.

⁷⁹H. Haarmeyer. (1993). Anhörung zum Regierungsentwurf einer Insolvenzordnung, *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 15 (11). s. 883; Ayrıca bkz. (1993). Alternativentwurf des Gravenbrucher Kreises zum Regierungsentwurf einer Insolvenzordnung, *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 15 (8). s. 625-632.

korkan eyaletler, tüketici iflâsından yararlanmak isteyecek kişilerin borcun en azından %10'nu ödemeleri şartını ve kanunun 2002 de yürürlüğe girmesini teklif etmiştir⁸⁰. Yürürlük tarihine kadar dokuz defa değişen yeni kanun⁸¹, tüketici iflâsı ve bakiye borçtan kurtulma kurumlarını muhafaza ederek 1.1.1999 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

2.4. Tüketici İflâsında Zaman İçerisinde Yapılan Değişiklikler

Yeni Alman İflâs Kanunu'nun sisteme getirdiği önemli değişikliklerden birisi de gerçek kişilere tüketici iflâsı ve bakiye borçtan kurtulma imkânının tanınmasıdır. Kanun koyucu sonunda ticari şirketler kadar gerçek kişilerin de piyasa için önemli olduğunu kabul etmiştir⁸². Böylece, alacaklıların alacağına kavuşmasının yanında, dürüst bir borçlunun borçlarından kurtularak yeni bir başlangıç yapmasını sağlamak da amaçlanmıştır.

Nispeten yeni bir düzenleme olan tüketici iflâsı, zaman içerisinde çok tartışılmış ve bu tartışmalara uygun olarak birçok değişikliğe uğramıştır. Kanunkoyucu, 26.10.2001 tarihinde yoksul borçluların bu yola başvurmalarını kolaylaştırmak amacıyla Alman İflâs Kanunu'na 4a-4d'ye kadar olan hükümleri getirmiş, böylece şartların gerçekleşmesi halinde takip masraflarının ertelenebileceğini ya da bu masraflar için ek süre verilebileceğini düzenleme altına almıştır. Bu düzenleme ile tüketici iflâsı ve bakiye borçlan kurtulma yollarına erişim kolaylaştırılmıştır.

Söz konusu kanunla yapılan bir başka değişiklik tüketici iflâsının kişisel uygulama alanını belirleyen 304. maddede yapılmıştır. Aynı şekilde kanunun 305a maddesinde, mahkeme dışı uzlaşma denemesi esnasında alacaklılardan birinin borçluya karşı icra takibi başlatması halinde, uzlaşma denemesinin başarısız sayılacağı hükme bağlanmıştır. Bir başka yenilik de borç tasfiye planı usulüne ilişkindir. Buna göre, iflâs talebini alan mahkeme borçlunun sunduğu ödeme planının kabul edilmeyeceği kanaatine varırsa, borç tasfiye planı usulünü uygulamaz (AİK m. 306). Tüm bu yenilikler ve değişikliklerle tüketici iflâsının zayıf görünen kısımları güçlendirilmeye çalışılmıştır⁸³.

⁸⁰Gottwald, 2020, § 1, **a.g.k.**, 37.

⁸¹Uhlenbruck, 2010. Kapitel 8, **a.g.k.**, 33.

⁸²H. Haarmeyer ve F. Frind. (2014). *Insolvenzrecht*. (4. Baskı), Stuttgart: Kohlhammer, s. 2

⁸³W. Sternal. (2019). Vorbemerkung zu §§ 304–314. *Insolvenzordnung* (Ed: H. Hirte/ H. Vallender). München: Franz Vahlen, kn. 7.

Bakiye borçtan kurtulmak isteyen her yoksul kişinin bu imkândan yararlanmasını sağlamak amacıyla, 2003-2008 tarihleri arasında tüketici iflâsı yoluna başvurunun nasıl kolaylaştırılabileceği tartışılmış ve 2007 tarihinde meclise bir Kanun taslağı sunulmuştur⁸⁴. Taslakla, iflâs kanununun 4a-4d arasındaki hükümlerin kaldırılması amaçlanmıştır. Şartlarının gerçekleşmesi halinde takip masraflarının ertelenebileceğine veya bu masraflar için ek süre verilebileceğine ilişkin bu maddeler, mali bakımdan devlete büyük yükler getireceği iddiası ile kaldırılmak istenmiştir. Ancak bu iddiaya yönelik yeterli veri sunulamadığından söz konusu iddia şüpheyile karşılanmış ve bu yönde bir değişikliğe gidilmemiştir⁸⁵. Bunun yanı sıra alternatif bir taslak daha sunulmuş ve bu taslakla hiçbir malvarlığı olmayan borçluların herhangi bir iflâs takibine veya bir başvuruya gerek kalmadan bakiye borçlarından kurtulabilmesi önerisinde bulunulmuştur⁸⁶.

2014 tarihinde yürürlüğe giren “Bakiye Borçtan Kurtulma Usulünün Kısaltılması ve Alacaklı Haklarının Güçlendirilmesi Hakkında Kanun”, tüketici iflâsı ve bakiye borçtan kurtulmaya ilişkin hükümlerde büyük değişiklikler yapmıştır. Söz konusu yasayla bakiye borçtan kurtulmayla ilgili sürelerde kısaltmalar yapılmış, borçlarını ödeme konusunda borçlu teşvik edilmiş ve alacaklıların haklarının daha iyi şekilde korunması amaçlanmıştır⁸⁷. Avrupa Birliğinin Yeniden Yapılandırmaya İlişkin 2019/1023 sayılı Yönergesi⁸⁸’nde verilen tavsiyeler dikkate alınarak 1 Haziran 2020 yılında yeni bir kanun tasarısı hazırlanmıştır. Tasarı, 22.10.2020 tarihinde yasalaşmış ve geçiş hükümleriyle birlikte yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun,⁸⁹ Covid-19 pandemisi sebebiyle ortaya çıkan ekonomik problemlerin daha kolay şekilde çözülmesini amaç edinmiştir. Dürüst borçluların daha kısa sürede ekonomik özgürlüklerine kavuşması için, altı yıl olan temlik

⁸⁴M. Ahrens, (2020). § 79 Grundlagen des Verbraucherinsolvenzverfahrens. Insolvenzrechts-Handbuch (Ed: P. Gottwald, U. Haas). München: C. H. Beck, kn. 31.

⁸⁵Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 32.

⁸⁶Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 33.

⁸⁷Gesetz zur Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und zur Stärkung der Gläubigerrechte. http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBI&jumpTo=bgbl113s2379.pdf (Erişim tarihi: 12.07.2022).

⁸⁸Amtsblatt der Europäischen Union, 26.06.2019, L172/18.

⁸⁹Gesetz zur weiteren Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und zur Anpassung pandemiebedingter Vorschriften im Gesellschafts-, Genossenschafts-, Vereins- und Stiftungsrecht sowie im Miet- und Pachtrecht. http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBI&jumpTo=bgbl120s3328.pdf (Erişim tarihi: 12.07.2022).

süresi üç yıla indirilmiş, tüketici iflâs ve bakiye borçtan kurtulmaya ilişkin prosedürler daha basit hale getirilmeye çalışılmıştır⁹⁰.

2.5.Tüketici İflâsına Başvurabilecek Kişiler

Alman İflâs Kanunu'nun 304. maddesi, tüketici iflâsına kimlerin başvuracağını düzenleyerek tüketici iflâsının uygulama alanının sınırlarını çizmiştir. Kanunkoyucu, borçlunun daha önce veya şu anda bağımsız ekonomik faaliyette bulunup bulunmadığını kriter olarak almış ve kimlerin tüketici iflâsına başvurabileceğini bu kritere göre belirlemiştir. Buna göre, daha önce veya halihazırda hiçbir bağımsız ekonomik faaliyette bulunmayan gerçek kişiler, tüketici iflâsına başvurabilir (AİK m. 304/I, c. 1). Daha önceden bağımsız bir ekonomik faaliyette bulunmuş ancak başvuru esnasında bağımsız bir ekonomik faaliyette bulunmayan borçlunun tüketici iflâsına başvurabilmesini kanun koyucu bazı şartların varlığına bağlamıştır. Buna göre daha önceden bağımsız ekonomik faaliyette bulunan borçlu, malvarlığının tespit edilebilir olması ve borçlarının iş hukukundan kaynaklanmaması halinde tüketici iflâsına tabi olabilir (AİK m. 304/I, c. 2). Borçlunun malvarlığının tespit edilebilir olup olmadığı ise tüketici iflâsına başvuru anındaki alacaklı sayısına göre belirlenir. Daha önceden bağımsız ekonomik faaliyette bulunan borçlunun alacaklı sayısı, tüketici iflâsına başvuru anında yirmi veya daha az ise, borçlunun malvarlığının tespit edilebilir olduğu kabul edilmiştir (AİK m. 304/II).

Tüm bunlara göre, tüketici iflâsına başvurabilecek kişiler, daha önceden veya hâlihazırda hiçbir bağımsız ekonomik faaliyette bulunmayanlar ve daha önceden bağımsız ekonomik faaliyette bulunmuş olsalar da tüketici iflâsına başvuru esnasında kanunda sayılan şartları taşıyan gerçek kişilerdir.

2.5.1. Gerçek kişi

Tüketici iflâsı yoluna sadece gerçek kişiler başvurabilir; tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan şirketler bu takip yoluna başvuramazlar⁹¹. Kanunun 304. maddesindeki, tüketici iflâsına sadece gerçek kişilerin başvurabileceği ifadesi, aynı Kanunun 286.

⁹⁰Yapılan tüm değişiklikler ve bunların eleştirisi için bkz: M. Ahrens (2021). Das dreijährige Restschuldbefreiungsverfahren und andere Gesetzesänderungen im Privatinsolvenzrecht. *Neue Juristische Wochenschrift*, 74 (9), s. 577-583.

⁹¹G. Stephan (2016). §304 Grundsatz: Insolvenzordnung. (Ed: K. Schmidt), München: C. H. Beck, kn. 3; Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 17.

maddesindeki bakiye borçtan kurtulma kurumundan sadece gerçek kişilerin yararlanabileceği ifadesiyle de uyumlu haldedir.

Kanun koyucu, bu özel takip yolunu “tüketici iflâsı” (Verbraucherinsolvenzverfahren) olarak adlandırmış, ancak tüketici kavramının tanımını yapmamıştır. Alman Medeni Kanunu’nun 13. maddesinde tüketici tanımı yapılmış olsa da tüketici iflâsının kişisel uygulama alanını belirlemek için ne Medeni Kanun’da tanımlanmış tüketici kavramı ne de kendine özgü başka bir kavram kullanılabilir⁹². Tüketici iflâsında, medeni hukuktan farklı olarak, borçlunun hukuki işlem yaptığı esnadaki durumu değil takip yoluna başvuru esnasındaki durumu dikkate alınır⁹³. Örneğin, icra ettiği ekonomik faaliyetten dolayı borçlanan borçlu, başvuru esnasında bir ekonomik faaliyette bulunmuyorsa, alacaklı sayısının yirmiden az olması ve borcunun iş hukukundan kaynaklanmaması halinde tüketici iflâsına başvurabilir. Tersine, ticari faaliyette bulunan bir kişi, ticari faaliyeti için değil evinin tadilatı için kredi çekmiş ve borcunu ödeyememişse söz konusu borcu için tüketici iflâsına başvuramaz⁹⁴. Kanunkoyucu, her tüketici kabul edilen kişinin değil, takip yoluna başvuru esnasında 304. maddede sayılan koşulları taşıyan kişilerin tüketici iflâsına başvurabileceklerine hükmetmiştir. Yani, tüketici iflâsının kişisel uygulama alanını Alman Medeni Kanunu’nun 13. maddesinde tanımlanmış tüketici kavramı değil, Alman İflâs Kanunu’nun 304. maddesinde sayılan kriterler belirleyecektir⁹⁵. Kanunkoyucu da Kanunun onuncu bölümünün başlığında “Tüketici İflâsı” ifadesini kullanmasına rağmen, söz konusu bölümün devamı maddelerinde “tüketici” kavramını değil “borçlu” kavramını kullanmayı tercih etmiştir.

⁹² Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 18.

⁹³ A. Heilmaier (2017). § 40 Verbraucherinsolvenz: Praxis der Insolvenz. (Ed: S. Beck/ P. Depré), München: Franz Vahle, kn. 1-2; F. Wenzel. (2019). §304 Grundsatz: Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed: B. M. Müller, H. Prütting ve R. Bork) Köln: RWS, kn. 19; H. Hess ve M. Obermüller (2003). *Insolvenzplan, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenz*. (3. Baskı), Heidelberg: C. F. Müller, kn. 706; V. Römermann (2021). § 304 Grundsatz: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlich, V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 5.

⁹⁴ Römermann, 2021, § 304, **a.g.k.**, 5.

⁹⁵ Vuia, 2020, §304, **a.g.k.**, 60-61; W. Sternal, (2019). § 304 Grundsatz: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte, H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 9.

2.5.2. Bağımsız ekonomik faaliyet içerisinde bulunmama

2.5.2.1. Bağımsız ekonomik faaliyet kavramı

Alman İflâs Kanunu'nun 304/I, c. 1 maddesine göre tüketici iflâsı, geçmişte bağımsız ekonomik faaliyette bulunmamış veya günümüzde faaliyette bulunmayan gerçek kişiler için söz konusudur. Genel iflâs yolu ile tüketici iflâsının kişisel uygulama alanı arasındaki en önemli ayırt edici özellik, borçlunun bağımsız ekonomik faaliyette bulunup bulunmamasıdır.

Bağımsız ekonomik faaliyet kavramı, borçlunun tüketici iflâsına mı yoksa diğer iflâs takip yollarına mı başvurabileceğini belirlemede büyük öneme sahip olsa da sınırlarını çizmek zor olduğundan kavrama ilişkin yeknesak bir anlayış geliştirilememiştir. Alman Medeni Kanun'un 14. maddesinde yer alan müteşebbis (girişimci) kavramının bağımsız ekonomik faaliyetin sınırlarını çizmede yetersiz kalacağı kabul edilmiştir. Aynı şekilde ticaret hukukundaki tacir kavramı ve Gelir Vergisi Kanunundaki bağımsız çalışmaya ilişkin hükümler de bağımsız ekonomik faaliyetin sınırları konusunda bilgi veremeyecektir⁹⁶. Tüm bunlara göre, açıkça anlaşılmaktadır ki her hukuk alanı kendine özgü bir yaklaşıma veya kavrama ihtiyaç duyar. Bu sebeple de bağımsız ekonomik faaliyet tanımı iflâs hukukunun kendine özgü yorumuyla geliştirilmeli ve iflâs hukukunun kendine özgü işlevleri esas alınarak yapılmalıdır. Örneğin genel iflâs yolunun ana konusunu üretime ilişkin malvarlığının iyileştirilmesi veya tasfiyesi oluştururken, tüketici iflâsının ana konusu daha ziyade tüketime dayalı malvarlığıdır⁹⁷. Tüm bu sebeplerle iflâs hukuku bakımından bağımsız ekonomik faaliyetin kriterleri öğretisi ve mahkeme kararları yardımıyla belirlenmiştir. Buna göre, bir kişi ekonomik faaliyeti kendi adına, kendi hesabına yürütüyorsa, bu konudaki tüm sorumluluk kendisine aitse ve son olarak bu faaliyetin tüm risklerini üstleniyorsa, söz konusu kişinin bağımsız olarak ekonomik faaliyette bulunduğu kabul edilir⁹⁸.

⁹⁶G. Stephan (2016). § 304 Grundsatz: Insolvenzordnung (Ed: Karsten Schmidt) München: C. H. Beck, kn. 4; Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 19.

⁹⁷Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 19.

⁹⁸BGH, 22.09.2005 - IX ZB 55/04 <https://lexetius.com/2005,2395> (Erişim tarihi: 11.11.2022); S. Buck (2022). § 304 Grundsatz: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: C. H. Beck, kn. 7; D. Andres, (2018). § 304 Grundsatz: Insolvenzordnung (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl) München: C. H. Beck, kn. 6; Stephan, 2016, § 304, **a.g.k.**, 4; Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 19; Vuia, 2020, §304, **a.g.k.**, 63; Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 10.

Tacirler, çiftçiler, doktorlar, diş hekimleri psikologlar, avukatlar, noterler, mimarlar, mali müşavirler ve sanatçılar gibi serbest meslek sahibi olan kişilerin bağımsız ekonomik faaliyette bulunduğu kabul edilir⁹⁹. Bu kişilerin tüketici iflâsı yoluna başvurabilmeleri ancak faaliyetlerini durdurmuş olmalarına ve Kanunda aranan diğer şartların yerine getirilmesine bağlıdır¹⁰⁰.

2.5.2.2.Şirketler bakımından bağımsız ekonomik faaliyet

Bir şirket ortağının işlemlerinin bağımsız ekonomik faaliyet kabul edilip edilmeyeceği ve dolayısıyla şirket ortağının tüketici iflâsına başvurup başvuramayacağı tartışılması gereken bir başka konudur. Şirket ortağının işlemlerinin bağımsız ekonomik faaliyet olup olmadığı, ortağın şirket içindeki sorumlulukları dikkate alınarak tespit edilebilir. Şahıs şirketi olan kollektif ve adi komandit şirket ortakları ile adi şirket ortakları, şirket borçlarından dolayı kişisel ve sınırsız olarak sorumlu olduklarından, ortakların bağımsız bir ekonomik faaliyette bulundukları kabul edilir. Dolayısıyla kollektif ve adi komandit şirket ortakları ile adi şirket ortaklarının tüketici iflâsı yoluna başvurmaları mümkün değildir¹⁰¹.

Sermaye şirketleri bakımından ise durum farklıdır. Sermaye şirketlerinde şirketin kendisi tacirdir, şirket ortağı olmak gerçek kişiyi tacir yapmaz. Bu sebeple sermaye şirketi ortakları ve limited şirket müdürlerinin faaliyetleri bağımsız ekonomik faaliyet olarak kabul edilemez; bu kişiler tüketici iflâsına başvurabilirler¹⁰². Ancak, tek ortaklı limited şirket ortağı için¹⁰³, yönetici ortaklar için¹⁰⁴ ve sermaye şirketinin çoğunluk hissedarları için¹⁰⁵ tüketici iflâsı yolu kapalıdır.

⁹⁹Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 20; Vuia, 2020, §304, **a.g.k.**, 64; Sternal, 2019, §304, **a.g.k.**, 10; Stephan, 2016, § 304, **a.g.k.**, 4.

¹⁰⁰Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 64.

¹⁰¹W. Kohte vEd: Busch (2012). § 304 Grundsatz: Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed: K. Wimmer), München: Luchterhand, kn. 17; Andres, 2018, § 304, **a.g.k.**, 6; Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 67; Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 19; Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 15; Stephan, 2016, § 304, **a.g.k.**, 5.

¹⁰²Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 20; Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 66; Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 16; Stephan, 2016, § 304, **a.g.k.**, 5; Andres, 2018, § 304, **a.g.k.**, 6.

¹⁰³M. Ritter (2015). § 304 Grundsatz: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 5b; N. Preuss (1999). *Verbraucherinsolvenzverfahren und Restschuldbefreiung*. (1. Baskı), Berlin: Erich Schmidt, kn. 7; Ahrens, 2020, §79, **a.g.k.**, 20; Vuia, 2020, §304, **a.g.k.**, 66; Sternal, 2019, §304, **a.g.k.**, 16; Andres, 2018, §304, **a.g.k.**, 6; Stephan, 2016, §304, **a.g.k.**, 5; Buck, 2022, § 304, **a.g.k.**, 11.

¹⁰⁴Heilmaier, 2017, §40, **a.g.k.**, 3; Buck, 2022, § 304, **a.g.k.**, 11; Vuia, 2020, §304, **a.g.k.**, 66.

¹⁰⁵Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 66; Buck, 2022, § 304, **a.g.k.**, 11. Çoğunluk hissedarlığı için sınır %50 katılım olarak kabul edilmektedir. Bkz. Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 20; Stephan, 2016, § 304, **a.g.k.**, 5. İlgili mahkeme kararları için ayrıca bkz. Kohte ve Busch, 2012, § 304, **a.g.k.**, 21.

2.5.2.3. Bağımsız ekonomik faaliyetin zamanı

Tüketici iflâsına başvuru esnasında borçlunun herhangi bir bağımsız ekonomik faaliyet içerisinde olmaması gerekir. Bu sebeple bağımsız ekonomik faaliyetin ne zaman başladığı ve ne zaman sona erdiğinin tespiti önemlidir. Borçlunun tek bir bağımsız ekonomik faaliyeti tüketici iflâsına başvurmasına engel değildir¹⁰⁶. Ancak borçlu bu faaliyetini geliştirmek için piyasada bu yönde çalışmalar yapıyorsa, bu durumda bağımsız bir ekonomik faaliyetin varlığı kabul edilir¹⁰⁷.

Bağımsız ekonomik faaliyetin ne zaman sona erdiğini tespit etmek bazen güç olsa da işletme faaliyetinin tamamen sona erdirildiği an bağımsız ekonomik faaliyet de sona erecektir. Kademeli olarak durdurulan işletme faaliyetlerinin sona erdiği tarihi tam olarak belirlemek bazen zorlaşmaktır. Ancak bu durum tüketici iflâsına başvuru bakımından bir sorun oluşturmaz. Çünkü Alman İflâs Kanunu'nun 304/1 c.2 maddesinde, daha önceden bağımsız ekonomik faaliyet yürütmüş kişilere gerekli şartları sağlaması halinde tüketici iflâsı yoluna başvurma imkânı tanınmıştır¹⁰⁸.

2.5.2.4. Önceden bağımsız ekonomik faaliyette bulunanlar

Gerçek kişinin geçmişte bir ekonomik faaliyette bulunması halinde, borçlunun malvarlığının tespit edilebilir olup olmadığına bakılır. Buna göre, borçlu daha önce bağımsız ekonomik faaliyette bulursa da Kanununda aranan şartların varlığı halinde tüketici iflâsına başvurabilir (AİK m. 304/I, c. 2).

Daha önce ekonomik faaliyette bulunan kişilerin kural olarak tüketici iflâsı yoluna başvurmaları mümkün değildir. Ancak, kanun koyucu bazı şartların varlığı halinde daha önceden ekonomik faaliyet yürütmüş olsalar da bu kişiler için tüketici iflâsı yolunu mümkün hale getirmiştir. Kanunun 304/I, c. 2 maddesine göre, daha önce bağımsız ekonomik faaliyette bulunmuş borçlular, malvarlıklarının tespit edilebilir olması ve borçlarının iş hukukundan kaynaklanmaması halinde tüketici iflâsına başvurabilirler. Bu iki kıstas yardımıyla tüketici iflâsının uygulama alanının sınırları çizilmiştir.

¹⁰⁶Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 22; Kohte ve Busch, 2012, § 304, **a.g.k.**, 11.

¹⁰⁷Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 22.

¹⁰⁸Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 22; Kohte ve Busch, 2012, § 304, **a.g.k.**, 12. Borçlunun takip esnasında bağımsız ekonomik faaliyete başlaması halinde durumun ne olacağıyla ilgili olarak ayrıca bkz. Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 23.

Kanunkoyucu, borçlunun alacaklı sayısının yirmiden az olması halinde borçlunun malvarlığının tespit edilebilir olduğunu kabul etmiştir (AİK m. 304/II). Bu kıstas sadece, daha önce bağımsız ekonomik faaliyette bulunan kişiler için önem arz eder. Borçlu daha önce değil de takibe başvuru esnasında bağımsız bir ekonomik faaliyet icra ediyorsa zaten alacaklı sayısına bakılmaz; alacaklı sayısı yirmiden daha az olsa bile, tüketici iflâsı değil olağan iflâs yoluna başvurulabilir. Ya da başka bir taraftan bakacak olursak eğer borçlu daha önce herhangi bir bağımsız ekonomik faaliyette bulunmamış ise alacaklı sayısı yirmiden fazla olsa bile bu durumda tüketici iflâsı yoluna başvurulabilir.

Kanunkoyucu, önceden bağımsız ekonomik faaliyette bulunan borçlunun alacaklı sayısının yirmiden az olması durumunda, borçlunun malvarlığının tespit edilebilir nitelikte olduğunu kabul etmiştir¹⁰⁹. Burada önemli olan alacağın miktarı değil alacaklı sayısıdır¹¹⁰. Kanun koyucunun alacaklı sayısında bir sınırlama getirmesinin amacı tüketici iflâsı ile olağan iflâs yolunun sınırlarını daha belirgin hale getirmek olsa da söz konusu sayısal sınır öğretide bazı sebeplerle eleştirilmiştir. Eleştirilerden ilki, “yirmiden daha az sayıda alacaklı” şeklindeki sınırın kötüye kullanıma açık olduğudur. Mahkeme dışı uzlaşma girişiminden kaçınmak isteyen borçlu, alacaklı sayısını kolaylıkla arttırabileceği gibi, alacaklılar da alacaklarını devrederek borçlunun başvurabileceği iflâs yolunu değiştirebilirler¹¹¹. Bir başka eleştiri de şudur: Bazen alacaklı sayısı yirmiden daha az olsa da alacağın büyüklüğü ve karmaşıklığı sebebiyle borçlunun malvarlığı tespit edilebilir nitelikte olmayabilir¹¹². Örneğin alacakların çekişmeli olması¹¹³ veya yabancı alacaklıların varlığı¹¹⁴ gibi nedenlerle alacaklı sayısı yirmiden az olsa da borçlunun malvarlığı tam olarak tespit edilemeyebilir. Böyle bir durumda borçlu, tüketici iflâsı

¹⁰⁹Kanundaki ifadenin kesin kanuni karine niteliğinde olduğuna ilişkin bkz. Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 19; Andres, 2018, § 304, **a.g.k.**, 9; Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 71. Kanundaki ifadenin adi kanuni karine niteliğinde olduğuna ilişkin bkz. Heilmaier, 2017, § 40, **a.g.k.**, 5.

¹¹⁰J. Waltenberger (2014). § 304 Grundsatz: Insolvenzordnung (*Heidelberger Kommentar*). (Ed: G. Kreft). Heidelberg: C. F. Müller, kn. 12; Ritter, 2015, § 304, **a.g.k.**, 7; Kohte ve Busch, 2012, § 304, **a.g.k.**, 35; Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 71.

¹¹¹Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 23; Römmernan, 2021, §304, **a.g.k.**, 12; Waltenberger, 2014, § 304, **a.g.k.**, 12.

¹¹²Vuia, 2020, § 304 Grundsatz, **a.g.k.**, 71; Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 25; Buck, 2022, § 304, **a.g.k.**, 3; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 40; Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 20.

¹¹³Stephan, 2016, § 304, **a.g.k.**, 10; Vuia, 2020, §304, **a.g.k.**, 71.

¹¹⁴Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 21.

hükümlerine değil genel iflâs yoluna tabidir¹¹⁵. Alacaklı sayısı ise kural olarak alacaklı çizelgesi yardımıyla tespit edilecektir ve alacağın kaynağının önemi yoktur¹¹⁶.

Daha önceden bağımsız ekonomik faaliyette bulunan borçlunun tüketici iflâsı yolunu seçebilmesi için borçlunun malvarlığının tespit edilebilir olmasının yanında iş ilişkisinden kaynaklanan borçlarının bulunmaması da gerekir (AİK m. 304/2). Öğretideki genel görüşe iş ilişkisinden kaynaklı alacak kavramı geniş yorumlanmalıdır. Sadece işveren ve çalışan arasındaki özel hukuk ilişkisinden doğan alacaklar değil, sosyal güvenlik ödemeleri ve vergi ödemeleri gibi kamu hukuku kaynaklı talepler de bu kapsamda değerlendirilmelidir¹¹⁷. Alman Federal Yüksek Mahkemesi de iş ilişkisinden kaynaklı alacaklar kavramının geniş şekilde anlaşılması gerektiğine hükmetmiştir¹¹⁸.

2.6. Tüketici İflâsının Aşamaları

2.6.1. Genel olarak

Tüketici iflâsı kural olarak üç aşamada seyreder. Bu aşamalar, mahkeme dışında bir uzlaşma denemesi (AİK m. 305/I, b. 1; m. 305a ve m. 306/I, c. 3), mahkeme nezdinde uygulanan borç tasfiye planı usulü (m. 306-310) ve bu denemelerin başarısız olması halinde başvurulmuş basitleştirilmiş bir iflâs işlemidir. Borçtan kurtulma kurumuna başvurulduğu takdirde ortaya çıkan yediemin aşaması, dördüncü bir aşama olarak kabul edilebilir¹¹⁹. Bakiye borçtan kurtulma kurumu, iflâs hukukundaki sunulan uzlaşma yollarının sonuç vermemesi halinde borçluya tanınan son bir imkândır. Şayet borçlu ve alacaklı uzlaşırsa bakiye borçtan kurtulma ve bunu takip edecek işlemler ortadan kalkar.

İflâs takibini alacaklı başlatırsa, borçluya tüketici iflâsı yoluna başvurma hakkı tanınır ve bu durumda borçlu öncelikle mahkeme dışı uzlaşma girişiminde bulunmalıdır (AİK m. 306/III). Borçlunun bu hakkı kullanmaması halinde mahkeme dışı uzlaşma

¹¹⁵Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 71; Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 25; Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 20; Stephan, 2016, § 304, **a.g.k.**, 10; Kohte ve Busch, 2012, § 304, **a.g.k.**, 36.

¹¹⁶Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 25.

¹¹⁷Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 72; Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 26; Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 25; Andres, 2018, § 304, **a.g.k.**, 10; Buck, 2022, § 304, **a.g.k.**, 10; Ritter, 2015, § 304, **a.g.k.**, 8; H. Hess (2013). *Insolvenzrecht Großkommentar in zwei Bänden*. (2. Baskı), Heidelberg: C. F. Müller, kn. 48; Heilmaier, 2017, § 40, **a.g.k.**, 6. Kamusal alacakların bu kapsamda değerlendirilemeyeceği düşüncesindeki aksi görüş için bkz. Kohte ve Busch, 2012, § 304, **a.g.k.**, 43 vd.; Römmers, 2021, § 304, **a.g.k.**, 16.

¹¹⁸BGH, 20.01.2011 - IX ZR 238/08 <https://lexetius.com/2011,355> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

¹¹⁹Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 13; G. Pape ve O. Sietz (2015). §16 Verbraucherinsolvenz: Handbuch der Insolvenzverwaltung. (Ed: H. Mohrbutter, A. Ringstmeier), Köln: Carl Heymanns, kn. 8.

denemesi ve borç tasfiye planı usulü aşamaları anlamsız hale gelecektir. Bu durumda basitleştirilmiş iflâs işlemi yapılır.

Mahkeme dışında uzlaşma denemesinin unsurları Kanunun 305. maddesinde düzenlenmiştir. Mahkeme dışı uzlaşma görüşmeleri devam ederken bir alacaklının cebri icraya başvurması halinde denemenin başarısız kabul edileceği ise Kanunun 305a maddesinde hüküm altına alınmıştır. Uzlaşma girişimini belgelendirecek kişi veya mercilerin kimler olabileceğini belirleme yetkisi eyaletlere bırakılmıştır (AİK. m. 305/I, c.1). Uzlaşma girişiminin başarısızlığa uğraması halinde söz konusu yetkili kişi veya merci düzenledikleri bir belgeyle bu durumu ispatlarlar.

Mahkeme dışı uzlaşma denemesi başarısız olursa borçlu iflâs yoluna başvurur. Borçlu bu başvurusuna bir ödeme planı eklemek zorundadır (AİK. m. 305/I b.1, 4). Borç ödeme planını alan mahkeme derhal tüketici iflâsının açılmasına karar verebileceği gibi borç tasfiye planını (Schuldenbereinigungsplan) işletmeye de karar verebilir. Borç tasfiye planı usulü zorunlu bir aşama değildir ve çoğu zaman bu aşama atlanmaktadır¹²⁰. Mahkeme, borçlunun sunduğu ödeme planının alacaklılarca kabul edilmeyeceği kanaatindeyse, borç tasfiye planı usulünü uygulamadan tüketici iflâsının açılmasına karar verebilir (AİK m. 306/I). Alacaklılar, borç ödeme planı kendilerine tebliğ edildikten sonra bir ay içerisinde itiraz etmezlerse, planı kabul etmiş sayılırlar (AİK m. 307/II). Ödeme planına itiraz edilirse mahkeme şöyle hareket eder: Borçlu tarafından alacaklı olarak bildirilen kişilerin yarısından fazlası borç ödeme planına onay vermişse ve bu alacaklıların alacak miktarı bildirilen toplam alacak miktarının yarısından daha fazlaysa mahkeme, talep üzerine alacaklıların onayının alınmış sayılmasına karar verebilir (AİK m. 309/I). Başka bir anlatımla alacaklıların sadece bir kısmı plana itiraz ederse, mahkeme, borç ödeme planını onaylayan alacaklı sayısı ve onların alacak miktarına bakar ve itiraz edenler adına plana onay verebilir.

2.6.2. Mahkeme dışı uzlaşma denemesi

2.6.2.1. Genel olarak

Borçlunun tüketici iflâsı yoluna başvurabilmesi için, iflâs başvurusundan önceki altı ay içinde alacaklılar ile mahkeme dışı uzlaşmayı denemesi ancak bu girişimin

¹²⁰Ahrens,2020, § 79, a.g.k., 15.

başarısızlıkla sonuçlanması gerekir (AİK m. 305/I, b. 1). Tüketici iflâsına başvurmak isteyen borçlu, tüketici iflâs talebinden önce uzlaşma girişiminde bulunmak zorundadır.

Kanun koyucunun, mahkeme dışı uzlaşma denemesini zorunlu tutmasındaki amacı, mahkemelerin iş yükünü azaltmaktır¹²¹. Uzlaşma denemesinin başarılı olması halinde yargılama giderleri azalacak ve alacaklılar alacaklarını daha fazla oranda elde edeceklerdir¹²².

Mahkeme dışında uzlaşma denemesi tüketici iflâs işleminin emredici bir şarttır. Tüketici iflâsına başvurma şartlarına sahip gerçek kişi borçlu, tüketici iflâsı talebini mahkemeye vermeden önce mahkeme dışında alacaklılar ile bir uzlaşma denemesinde bulunmak zorundadır. Eğer borçlu iflâs talebinden önceki son 6 ay içerisinde mahkeme dışında bir uzlaşma denemesinde bulunmuş ve bu denemenin başarısız olduğunu ilgili kişi ya da mercilerle belgelerse tüketici iflâs talebi caiz görülür (AİK m. 305/I, b. 1). İflâs başvurusunu alacaklının yapması halinde, borçluya kendi iflâs başvurusunu yapması fırsatı, yani tüketici iflâsına başvurma imkânı verilmiştir. Bu durumda da borçlunun daha önceden mahkeme dışı uzlaşma denemesinde bulunması gerekir (AİK m. 306/III).

Tüketici iflâs yolu ve bakiye borçtan kurtulma prosedürü için borçlunun ciddi çabalarda bulunması gerekir. Borçlunun yapması gereken işlemler aynı zamanda ciddi masraflara da neden olur¹²³. Borçluyu takip içerisinde aktifleştirme, mahkemelerin yükünü ve kamu bütçelerinin yükünü azaltma amacı taşıyan mahkeme dışı uzlaşma denemesi öğretide yoğun olarak eleştirilmekte ve başarısız bulunmaktadır¹²⁴. Özellikle malvarlığı veya geliri olmayan borçlunun sunacağı ödeme planının (Null-plans)¹²⁵ başarısız olacağı kesin olduğundan, bu durumda mahkeme dışı uzlaşma denemesi sadece

¹²¹H. Grote (2012). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners: Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: K. Wimmer), München: Luchterhand, kn. 1; M. Vuia. (2020). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 2; W. Sternal. (2019). §305 Eröffnungsantrag des Schuldners: Insolvenzordnung (Ed: H. Hirte, H. Vallender). München: Franz Vahlen, kn. 1.

¹²²G. Stephan (2016). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners: Insolvenzordnung. (Ed: K. Schmidt), München: C. H. Beck, kn. 7; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 43.

¹²³M. Ahrens. (2020). § 80 Außergerichtlicher Einigungsversuch: Insolvenzrecht-Handbuch. (Ed: P. Gottwald, U. Hass), München: C.H. Beck, kn. 2.

¹²⁴Ahrens, 2020, § 80, **a.g.k.**, 2; Pape ve Sietz, 2015, §16, **a.g.k.**, 25.

¹²⁵Alacaklıların tüm alacaklarından feragat etmelerini öngören ödeme planının (Null-plans) sunulmasına izin verilmesi ile ilgili bkz. OLG Karlsruhe, Beschluß vom 20. 12. 1999 - 9 W 82/99. <https://offcampus.anadolu.edu.tr:2106/Dokument?vpath=bibdata%2Fzeits%2Fnzi%2F2000%2Fcont%2Fnzi.2000.163.1.htm&anchor=Y-300-Z-NZI-B-2000-S-163> (Erişim tarihi: 17.10.2022)

bir formaliteden öteye geçemeyecek¹²⁶, taraflar ve kurumlar için sadece bir zaman kaybı olacaktır¹²⁷.

Mahkeme dışı uzlaşma denemesinde bulunan borçlunun karşılaştığı idari zorluklar, sosyal yardım kuruluşları tarafından idare edilen danışmanlık kurumlarının iş yükünün fazlalığı ve aynı kurumların finansal açıdan güçlü olmaması uzlaşma girişiminin zayıf noktaları olarak kabul edilmektedir. Ayrıca, kurumsal alacaklılar mahkeme dışı uzlaşma denemesini standartlaşmış bir şekilde reddetmekte, diğer alacaklılar ise borçlunun sunduğu yüzdeyi kabul etmemektedir. Kamu alacaklıları da bazı yasal düzenlemelere rağmen uzlaşma denemesi bakımından esnek olamamaktadırlar¹²⁸. Bu sebeplerle mahkeme dışı uzlaşma girişiminin zorunlu olmaktan çıkarılması önerilmiştir¹²⁹. Ancak şunu belirtmek gerekir ki, istatistiki verilere göre, danışmanlık hizmeti alan borçluların dikkate değer bir kısmı alacaklılarla mahkeme dışı uzlaşmaya varmışlardır¹³⁰.

2.6.2.2. Mahkeme dışı uzlaşma denemesi usulü

Mahkeme dışında borçlarından arınmak isteyen borçlu, alacaklılarla müzakereye girmeli, üstüne düşen tüm yükümlülüklerini yerine getirmeli ve tüm malvarlığını açıkça beyan etmelidir. Ancak, borçlunun tüm bunları yapması bazen mümkün değildir. Özellikle faiz ve masraflardan dolayı borcun tam miktarını veya alacaklıların isim ve adres bilgilerini bilemeyebilir. Hatta uzun zamandır iletişimde olmadığı alacaklıları unutmaması da mümkündür. Tüm malvarlığını açıklayan borçlu için bir başka zorluk da borçlunun malvarlığı değerlerinden haberi olmayan alacaklıların bunu öğrendikten sonra icra takibi yoluyla alacaklarını almayı denemeleri ve bunun sonucunda uzlaşma şansının sona emesidir¹³¹.

Maddi hukuka göre, borçlu alacaklılardan kendi alacaklarına ilişkin bilgiyi isteme ve böylece borçlu olduğu miktarı belirleme hakkına sahiptir. Borçlunun tüketici iflâsı

¹²⁶Vuia, 2020, § 305, **a.g.k.**, 27; Ahrens, 2020, §80, **a.g.k.**, 2.

¹²⁷Sternal, 2019, § 305, **a.g.k.**, 11; S. Buck. (2022). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners. Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 3.

¹²⁸Ahrens, 2020, §80, **a.g.k.**, 2.

¹²⁹2012 tarihli kanun değişikliği taslağında, başarılı olamayacağı açıkça anlaşılan hallerde mahkeme dışı uzlaşma girişiminin zorunlu olmaktan çıkarılması teklif edilmiştir. Yasalaşmayan söz konusu maddeye göre: Borçlu, borcun sadece %5'ini veya daha azını ödemeyi teklif etmişse veya 20 veya daha fazla alacaklıya sahipse mahkeme dışı uzlaşma girişiminde bulunmak zorunda olmayacaktı. Bkz. Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 45; Vuia, §305, **a.g.k.**, 27; Stephan, 2016, §305, **a.g.k.**, 6.

¹³⁰İstatistiki veriler için bkz. Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 45.

¹³¹Ahrens, 2020, § 80, **a.g.k.**, 4b.

talebiyle birlikte mahkemeye sunmak zorunda olduğu belgelerden biri de alacaklıların ve taleplerinin listesidir (AİK m. 305/I, b. 3). Alacaklılar, borçlunun talebi üzerine masrafları kendilerine ait olmak üzere alacak miktarlarını ve bunun ne kadarının faiz ne kadarının asıl alacak olduğuna ilişkin bilgileri borçluya vermek zorundadırlar (AİK m. 305/II, c. 2). Borçlu tarafından alacaklılara yapılan söz konusu talepte, borçlunun yaptığı ya da yapmayı planladığı iflâs başvurusu açıkça belirtilmelidir (AİK 305/II, c. 3). Alacaklı, hazırlayacağı belgede alacak miktarını, faiz ve masrafları ayrıntılı bir şekilde açıklamalı ve yapılmış ödemelerin varlığı halinde bu ödemeleri de göstermelidir¹³². Alacaklıların sunduğu belgeler yardımıyla borçlu bir ödeme planı hazırlar. Mahkeme dışı uzlaşma denemesinin başarıya ulaşmasını kolaylaştırmak için danışmanlık hizmeti yapabilecek uygun kişi veya kuruluşlar ödeme planının hazırlanmasında yer alabilirler¹³³.

Mahkeme dışı uzlaşma denemesi ile borçlu ve alacaklılar arasında bir sözleşme kurmak amaçlanır ve özel hukuktaki irade serbestisi ilkesi geçerlidir¹³⁴. İrade serbestisi ilkesi ön planda olduğundan borçlu ve alacaklıların kendilerinin belirleyeceği şekilde anlaşmaları mümkündür. Alacaklılara eşit muamelede bulunulması zorunlu değildir ve görüşmeler sonunda kabul edilen ödeme planı özel hukuk sözleşmesi olarak sadece sözleşme taraflarını bağlar¹³⁵. Ödeme planının tüm alacaklılara tebliğ edilip edilmeyeceği konusu tartışmalıdır. Bir görüşe göre, ödeme planında adı geçen tüm alacaklılara ödeme planı iletilmelidir¹³⁶. Diğer görüşe göre ise, ödeme planının tüm alacaklılara gönderilmesine gerek yoktur; uzlaşma görüşmelerinin öncelikle büyük alacak miktarına sahip alacaklılarla yapılması yeterlidir. Çünkü bu alacaklıların ödeme planını kabul etmemesi halinde görüşmenin devam etmesine gerek yoktur¹³⁷.

Mahkeme dışı uzlaşma denemesinde ödeme planı için yazılı bir şekil şartı aranmamakla birlikte, uzlaşma denemesinin varlığını ve ciddiyetini mahkemede ispat etmek için yazılı bir evrak gerekli olacaktır¹³⁸. Belgeleme işlemini sadece yetkili kişi ya da kurumlar verebilir. İflâs kanunu hangi kişi ya da kuruluşlara izin verildiğine dair bir düzenleme içermez. Bilakis bu kişi ve kurumları belirleme yetkisini eyaletlere vermiştir

¹³²Ahrens, 2020, § 80, **a.g.k.**, 5.

¹³³Buck, 2022, § 305, **a.g.k.**, 5; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 41.

¹³⁴Vuia, 2020, § 305, **a.g.k.**, 20; Ahrens, 2020, § 80, **a.g.k.**, 9.

¹³⁵Ahrens, 2020, § 80, **a.g.k.**, 9.

¹³⁶Vuia, 2020, § 305, **a.g.k.**, 25.

¹³⁷Ritter, 2015, § 305, **a.g.k.**, 16; J. Waltenberger. (2014). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners: Insolvenzordnung (*Heidelberger Kommentar*). (Ed: G.Kreft), Heidelberg: C. F. Müller, kn. 25; Sternal, 2019, § 305, **a.g.k.**, 22; Stephan, 2016, § 305, **a.g.k.**, 12; Ahrens, 2020, § 80, **a.g.k.**, 7.

¹³⁸Ahrens, 2020, § 80, **a.g.k.**, 10; Buck, 2022, § 305, **a.g.k.**, 16.

(AİK m. 305/I, b. 1). Tüm eyaletler bu yetkiden yararlanmış ve bu konuda düzenlemeler yapmıştır¹³⁹.

Uzlaşma denemesini avukatlar, noterler, mali müşavirler veya kamu yararına çalışan dernekler tarafından işletilen borç danışma merkezleri belgelendirebilir¹⁴⁰. Ödeme planında alacaklıların ve borçlunun menfaatlerine dikkat edilmelidir. Söz konusu ödeme planında peşin veya taksitle ödenecek borçlar veya feragat, kısmi feragat, yenileme ve erteleme teklifleri, indirim oranları ve cebri icra tedbirlerinin durumu da yer alır. Mahkeme dışı uzlaşma denemesinde alacaklılara sunulan ödeme planı için bir şekil şartı aranmamasına rağmen, uzlaşma denemesinin başarısız olması halinde, aynı planın mahkemede kullanılma ihtimalinden dolayı, bu plan genellikle mahkemeye sunulacak ödeme planı şeklinde hazırlanır¹⁴¹.

2.6.2.3. Mahkeme dışı uzlaşma denemesinin başarısızlığa uğraması

Borçlunun tüketici iflâs işlemine başvurabilmesi için mahkeme dışı uzlaşma denemesinin başarısız olması gerekir. Bu uzlaşma denemesinin başarısızlığa uğradığı yetkili kişi ya da kurum tarafından rapor edilmeli ve bu rapor da tüketici iflâsı talebine eklenmelidir (AİK m. 305/I, b.1).

Mahkeme dışı uzlaşma denemesi, alacaklı tarafından bir icra takibi yapılması (AİK m. 305a) veya bir alacaklının yazılı olarak uzlaşmayı kabul etmeyeceğini bildirmesi halinde başarısızlıkla sonuçlanmış kabul edilir. Mahkeme dışı uzlaşma denemesi esnasında borçlunun temsilci tutma zorunluluğu olmadığından başarısızlığı rapor edecek kişi ya da kurumun planın oluşturulmasına katılması ya da müzakereleri bizzat yürütmüş olması gerekli değildir. İflâs mahkemesinin mahkeme dışında yapılan müzakerelerin içeriğini inceleme yetkisi yoktur. Mahkeme sadece uzlaşma denemesinin başarısızlıkla sonuçlandığının belgelenmiş olup olmadığını incelemekle yükümlüdür. Bu raporda, borçlunun uzlaşma denemesi esnasındaki çabalarının açıklanmasına gerek yoktur. Kanunkoyucu, tüketici iflâsı başvurusunda uzlaşma denemesinin başarısızlığının esaslı sebeplerinin ortaya konulması gerektiğini düzenlemiştir (AİK m.305/I, b.1). Ancak bu beyanın kimin tarafından yapılacağına dair açık bir ifadeye yer vermemiştir. Borçlu bu

¹³⁹Eyaletlerin bu konudaki düzenlemeleri için bkz. Sternal, 2019, § 305, **a.g.k.**, 46 vd.

¹⁴⁰Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 41.

¹⁴¹Ahrens, 2020, § 80, **a.g.k.**, 7.

uzlaşma denemesinin başarısız olmasının temel nedenlerini tüketici iflâs başvurusuyla birlikte mahkemeye bildirmelidir¹⁴².

Borçlu ile alacaklılar arasında uzlaşma sağlanırsa, ödeme planı mahkeme dışı sulh etkisi doğurur¹⁴³. Alacaklıların bir kısmının kabul ettiği ödeme planı da hukuken geçerlidir. Bu durumda ödeme planı, bu planı onaylayan alacaklılar bakımından hüküm ve sonuç doğurur. Planı kabul etmeyen alacaklılar alacaklarını tam olarak talep edebileceklerinden bütün alacaklıların onaylamadığı bir uzlaşma denemesinin başarıya ulaşma şansı yoktur¹⁴⁴.

2.6.3. Borç tasfiye planı usulü

Borçlu ile alacaklılar arasındaki mahkeme dışı uzlaşma denemesi sonuçsuz kalırsa, borçlu, iflâs başvurusunu iflâs mahkemesine sunar. Borçlu, iflâs başvurusunu bir tasfiye planıyla birlikte yapmak zorundadır (AİK m. 305/I b. 4).

İflâs başvurusunu alan mahkemenin iki seçeneği vardır. Bunlardan ilki borç tasfiye usulünü işletmek, diğeri ise tüketici iflâsının açılmasına karar vermektir¹⁴⁵. Şayet mahkeme, borçlunun hazırladığı borç tasfiye planının alacaklılar tarafından kabul edilmeyeceğine kanaat getirirse, borç tasfiye planını uygulamadan tüketici iflâsının açılmasına karar verebilir (AİK m. 306/I). Borç tasfiye planı hakkında karar verilinceye kadar, iflâs yargılaması durur. Mahkeme bu konudaki kararını en geç üç ay içinde vermelidir (AİK m. 306/I).

İflâs takibi ve bakiye borçtan arınma işleminin ikinci aşaması, seçimlik olarak öngörülen mahkemece borçtan arınma işlemi iki farklı niteliğe sahiptir. Tüketici iflâsından önce bu yolun düzenlenme amacı, mahkemelerin yükünü azaltmak ve alacaklıların çoğunluğunun kabulü halinde tüketici iflâsına gerek kalmadan borçlunun borçlarından kurtulmasını sağlamaktır. Zira mahkemece borçtan arınma planı için alacaklıların oybirliğine ihtiyaç yoktur (m. 309/I, c. 1). Ancak seçimlik olarak düzenlenmiş ve mahkemenin serbest takdir yetkisine bırakılmış bu yol istisnai olarak kullanılmaktadır. Mahkeme dışı uzlaşma denemesi ve borç tasfiye planı usulü sadece mahkemelerin iş yükünü azaltmak ve maddi sebeplerden dolayı kabul edilmiş bir yoldur.

¹⁴²Ahrens,2020, § 80, **a.g.k.**, 11; Stephan, 2016, § 305, **a.g.k.**, 26-27.

¹⁴³Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 43.

¹⁴⁴Vuia, 2020, § 305, **a.g.k.**, 44; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 43.

¹⁴⁵Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 45.

2.6.3.1. Borç tasfiye planının tebliği ve kesinleşmesi

Borçlu, iflâs talebiyle birlikte, malvarlığını tam gösterir belgeyi, alacaklıların ve borçların listesini, mahkeme dışı uzlaşma girişimin başarısızlıkla sonuçlandığını gösteren belgeyi ve tasfiye planını iflâs mahkemesine sunmalıdır. Mahkeme, alacaklılara tebligat yaparak, söz konusu belgelerin mahkemede mevcut olduğunu ve belgeleri inceleyebileceklerini ve varsa eksiklikleri tamamlayabileceklerini bildirir¹⁴⁶. Ayrıca, söz konusu belgelere ilişkin bir ay içinde itiraz etmemeleri halinde, bunun borç tasfiye planını kabul ettikleri anlamına geleceği de ihtar edilir (AİK m. 307/I).

Alacaklılarının listede yer almadığını iddia alacaklılar itirazlarını bildirirler. Bu durumda borçlu, tasfiye planı üzerinde değişiklikler yapabilir. Değişiklik yapılması halinde mahkeme, itirazlarını bir ay içinde yapabileceklerini alacaklılara bildirir. Alacaklılar, tasfiye planını onaylamazlar ve mahkeme de alacaklıların onayının alınmış sayılmasına karar vermezse, borç tasfiye usulü başarısızlığa uğrar. Mahkeme tüketici iflâsının açılmasına karar verir.

Hiçbir alacaklı borç tasfiye planını itiraz etmez veya mahkeme itiraz eden alacaklının onayının alınmış sayılmasına karar verirse, borç tasfiye planı kabul edilmiş sayılır ve mahkeme bu durumu bir kararla tespit eder (AİK m. 308/I).

2.6.3.2. Mahkemenin, alacaklıların onayının alınmış sayılmasına karar vermesi

Mahkeme, alacaklıların asılsız itirazları nedeniyle borç tasfiye planı usulünün başarısızlığa uğramasını önlemek için, alacaklıların azınlığının planı kabul etmiş sayılmalarına karar verebilir. Borçlu tarafından alacaklı olarak bildirilen kişilerin yarısından çoğu tasfiye planına onay verirse ve onay veren kişilerin alacak miktarı bildirilen toplam borcun yarısından fazla ise, mahkeme itiraz eden alacaklıların onaylarının alınmış sayılmasına karar verebilir (AİK m. 309/I). Alacağından feragat etmiş olan bir alacaklı oylamada dikkate alınmaz¹⁴⁷.

¹⁴⁶M. Vuia (2020). § 307 Zustellung an die Gläubiger: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer), München: C. H. Beck, kn. 6. Borçlu tarafından sunulan belgelerin alacaklılara gönderilmemesinin eleştirisi için bkz. W. Sternal, (2019). § 307 Zustellung an die Gläubiger: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte, H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 22.

¹⁴⁷W. Sternal, (2019). § 309 Ersetzung der Zustimmung: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte, H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 12; S. Buck (2022). § 309 Ersetzung der Zustimmung: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: C. H. Beck, kn. 5.

Kanunkoyucu, iki durumun varlığı halinde mahkemenin, itiraz eden alacaklıların onayının alınmış sayılmasına karar veremeyeceğini düzenlemiştir. Buna göre, alacaklının tasfiye planına itiraz nedeni, kendisine eşit davranılmadığı veya tasfiye planının kendisini tüketici iflâsına göre daha kötü durumu düşüreceği ise, bu durumda mahkeme alacaklıların tasfiye planını onaylamış sayılmasına karar veremez (AİK m. 309/I b. 1, 2).

Alacaklının tasfiye planına itirazı, tasfiye planında kendisine diğer alacaklılardan göre uygun muamelede bulunulmadığı; eşit davranılmadığı ise, mahkeme bu itirazı dikkate almalıdır Alacaklı, kendisine eşit muamelede bulunulmadığını somut vakıalara dayanarak ispatlamalıdır¹⁴⁸. Alacaklılar arasındaki eşit muameleden anlaşılması gereken, matematiksel bir eşitlik değildir. Mahkeme, alacaklılar arasında herhangi bir farklı muamelede bulunulup bulunulmadığına ve yapılacak ödemelerin alacaklılar arasında dengeli bir dağılıma sahip olup olmadığına bakacaktır¹⁴⁹.

Alacaklı, iflâs yargılaması ve bunun devamındaki bakiye borçtan kurtulma usulünün sonunda elde edeceği para miktarının, borç tasfiye planı sonucunda elde edeceği para miktarından yüksek olacağı konusunda mahkemeye somut deliller sunabilirse, mahkeme itiraz eden alacaklının muvafakatinin alınmış sayılmasına karar veremez¹⁵⁰. Ancak fark önemsenmeyecek derecede azsa, mahkeme alacaklının itirazının haksız olduğuna ve muvafakatinin alınmış sayılmasına karar verebilir¹⁵¹. Başka bir görüşe göre ise kanun koyucu bu konuda mahkemeye takdir hakkı tanımadığı için fark çok az olsa bile mahkeme o alacaklının borç tasfiye planına muvafakat etmiş sayılmasına karar veremez¹⁵².

2.6.3.3. Borç tasfiye planının hukuki sonuçları

Borç tasfiye planı, mahkeme huzurunda yapılan sulh etkisi doğurur¹⁵³. Alacaklıların tasfiye planındaki alacakları hukuken geçerli kalırken, tasfiye planında ödeneceği belirtilmeyen alacak kısmı sona ermiş olacaktır¹⁵⁴.

¹⁴⁸Buck, 2021, § 309, **a.g.k.**, 8; V. Römermann (2021). § 309 Ersetzung der Zustimmung: Insolvenzordnung (Ed: J. Nerlig, V. Römermann). München: C. H. Beck, kn. 15.

¹⁴⁹Römermann, 2021, § 309, **a.g.k.**, 15; Buck, 2021, § 309, **a.g.k.**, 11.

¹⁵⁰Buck, 2021, § 309, **a.g.k.**, 21.

¹⁵¹Buck, 2021, § 309, **a.g.k.**, 21; Vuia, 2020, § 309, **a.g.k.**, 19; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 51.

¹⁵²Römermann, 2021, § 309, **a.g.k.**, 24; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 51.

¹⁵³Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 53.

¹⁵⁴Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 53.

Borçlu, borç tasfiye planındaki yükümlülüklerini yerine getirmemezse, alacaklılar ilam niteliğinde bir belge olan borç tasfiye planına dayanarak borçluya karşı icra takibi başlatabilirler.

2.7. Borçlunun Tüketici İflâs Başvurusu

2.7.1. Genel olarak

Genel iflâs yolu ile tüketici iflâsı, kişisel uygulama alanları bakımından birbirlerinden tamamen farklı iki iflâs türüdür. Tüketici iflâsına tabi olmayan bir gerçek kişinin tüketici iflâsına başvurması halinde mahkemenin nasıl hareket edeceği tartışmalı bir konudur. Bir görüşe göre, mahkeme borçlunun seçtiği iflâs yolu ile bağlıdır. Taleple bağlı olan mahkeme seçilen iflâs yolunu kendiliğinden değiştiremez. Bu durumda mahkeme borçluya talebini değiştirebilmesi için uygun bir süre vermelidir. Borçlu verilen süre içerisinde doğru iflâs yolunu seçmezse başvurusu reddedilir¹⁵⁵.

Diğer görüşe göre mahkeme, borçlunun doğru takip yolunu seçip seçmediğini incelemelidir. Borçlunun tüketici iflâsı başvuru şartlarını taşıyıp taşımadığını belirlemesi bazen zordur. Ayrıca borçlunun yanlış iflâs yolunu seçmesi sebebiyle başvurusunun reddedilmesi ekonomik ve pratik değildir¹⁵⁶.

Borçlu değil de alacaklı iflâs yoluna başvurursa, hangi iflâs yolunu seçtiğini belirtmek zorunda değildir. Bu durumda mahkeme, hangi prosedürün uygulanacağını kendiliğinden belirler¹⁵⁷. Tüketici iflâsı koşullarının tespiti halinde mahkeme borçluya kendi başvurusunu yapma fırsatı tanımak zorunda olduğundan, bu tespiti yapmalıdır (AİK m. 306/III).

Tüketici iflâsına borçlunun ya da alacaklının başvurusu yoluyla ulaşmak mümkündür. Borçlu tüketici iflâsına, mahkeme dışı uzlaşma denemesi başarısızlığa uğradıktan sonra başvurabilir. Tüketici iflâsı başvurusuyla birlikte borçlu gerekli evrakları da mahkemeye sunmalıdır. Evrakların eksik olması halinde mahkeme borçluya eksikleri tamamlaması için bir aylık süre verir. Bu süre içinde evraklar tamamlanmazsa

¹⁵⁵H. Vallender H., K. Fuchs ve A. Rey (1999). Der Ablauf des Verbraucherinsolvenzverfahrens beim Eigenantrag bis zur Eröffnungsentscheidung. *Neue Zeitschrift für Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 2 (6), 218-222; W. Henckel (2000). Fehler bei der Eröffnung des Insolvenzverfahrens-Abhilfe und Rechtsmittel. *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 20 (7), s. 2045-2053; Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 28.

¹⁵⁶R. Bork (1999). Ex-Unternehmer als Verbraucher?: *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 19 (3), s. 301-304; Römmernan, 2021, § 304, **a.g.k.**, 25-26.

¹⁵⁷Buck, 2022, § 304, **a.g.k.**, 18; Ahrens, 2020, § 79, **a.g.k.**, 29; Sternal, 2019, § 304, **a.g.k.**, 35.

tüketici iflâs başvurusu yapılmamış sayılır (AİK m. 305/III). Başvuruyu alan mahkeme, tüketici iflâsının derhal açılmasına veya borç tasfiye planı usulünü işletmeye karar verir. (AİK m. 306/I). Başvuruyu alacaklının yapması halinde, iflâs mahkemesi borçluya iflâs başvurusunda bulunma imkânı vermek zorundadır (AİK m. 306/III, c. 1). Eğer borçlu bu başvuru imkânını kullanırsa, evvela mahkeme dışında bir uzlaşma denemesinde bulunmak zorundadır (AİK m. 306/III, c. 3).

2.7.2. Tüketici iflâs başvurusunun unsurları

2.7.2.1. Şekli ve içeriği

Alman İflâs Kanunu'na göre tüm iflâs talepleri ve dolayısıyla tüketici iflâsı talebi de yazılı olmalıdır (AİK m.13/I). Söz konusu maddede tüm iflâs takiplerinin yazılı olması gerektiği açıkça düzenlenmesine rağmen Kanunkoyucu tüketici iflâs talebinin yazılı olması şartını ayrıca vurgulamıştır (AİK m. 305/I). Bunun sebebi tüketici iflâsı talebinin şeklini daha belirli hale getirmek, bu konuda şüpheler oluşmasını engellemek¹⁵⁸ ve taleplerin eksiksiz şekilde tamamlanmasını sağlamaktır¹⁵⁹. Kanunkoyucu tüketici iflâsı talebi için yazılı şekil şartını bir adım daha ileri taşımış, borçlunun talebini bu konudaki matbu belgelerle yapacağını belirtmiştir (AİK m. 305/V). Takip talebinin yanı sıra, mahkemeye sunulacak diğer evraklar ve beyanlar da yazılı olarak teslim edilmelidir. Tüketici iflâsına başvuran borçlu, bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanmak istiyorsa bu talebini ve eksik belgelerin bulunması halinde sunulacak yeni belgeleri de yazılı olarak mahkemeye sunmalıdır¹⁶⁰. Borçlu ayrıca tüketici iflâsına başvurma sebebini dilekçesinde gerekçeleriyle ve anlaşılır bir dille açıklamalıdır¹⁶¹.

2.7.2.2. Mahkeme dışı uzlaşma denemesinin başarısızlığına ilişkin belge ve açıklamalar

Borçlu tüketici iflâsı talebiyle birlikte mahkeme dışı uzlaşma denemesinin başarısız olduğuna dair yetkili kişi ya da kurumlardan alacağı belge veya belgeleri de sunmak zorundadır. Bu belgelerin yetkili kişi ya da kurumlar tarafından hazırlanması gerekir. Ayrıca uzlaşma denemesi ile tüketici iflâsı arasındaki bağlantının sağlanabilmesi için

¹⁵⁸M. Ahrens. (2020). § 81 Eröffnungsantrag und gerichtliches Schuldenbereinigungsplanverfahren: Insolvenzrecht-Handbuch. (Ed: P. Gottwald, U. Hass), München: C.H. Beck, kn. 4.

¹⁵⁹Sternal, 2019, § 305, **a.g.k.**, 33.

¹⁶⁰Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 4.

¹⁶¹Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 5.

mahkeme dışı uzlaşma denemesinin iflâs başvurusundan önceki altı ay içerisinde denenmiş ve başarısız olması gerekir (AİK m. 305/I, b.1). Altı aylık süre belirlenirken, uzlaşma denemesine cevap veren en son alacaklının ret veya kabul tarihi esas alınır¹⁶².

Mahkeme dışı uzlaşma denemesinin başarısızlığını ispatlayan belgelerle birlikte bu denemede esas alınan ödeme planı da yazılı olarak mahkemeye ibraz edilmelidir (AİK m. 305/I, b.1). Borçlu planın başarısızlığa uğramasının esaslı gerekçelerini de mahkemeye sunmak zorundadır. Plana onay veren ve planı reddeden veya hiç cevap vermeyen alacaklı sayısı, borçlar için belirlenmiş oranlar ve alacaklıların bu planı reddetmelerinin esaslı sebepleri de yine belirtilmelidir¹⁶³.

2.7.2.3. Bakiye borçtan kurtulma talebi

Bakiye borçtan kurtulma imkânından faydalanmak isteyen borçlu tüketici iflâs talebiyle birlikte bakiye borçtan kurtulma talebini yapmalıdır (m. 305/I, b.2). Mahkeme dışı uzlaşma denemesi başarısızlığa uğrayan borçlu tüketici iflâsını genellikle bakiye borçtan kurtulma imkânından yararlanmak için bir basamak olarak kullanmaktadır¹⁶⁴. Bakiye borçtan kurtulma talebinin tüketici iflâs talebine eklenmesini öngören düzenlemenin amacı, mahkemenin prosedürü takip edebilmesini kolaylaştırmak ve alacaklıları en kısa sürede bilgilendirmektir¹⁶⁵. Bu sebeple matbu tüketici iflâs talep formunda bakiye borçtan kurtulmayla ilgili bir beyan hanesi yer alır. Borçlu, bakiye borçtan kurtulma imkânından faydalanmak istediğini ya da istemediğini açıkça beyanında belirtmelidir. Borçlu neden bakiye borçlarından kurtulmak istemez? Şayet borçlu Alman İflâs Kanunu'nun 290. maddesinde sayılan ret sebeplerinden kaynaklı başvurusunun mahkemece reddedileceğini biliyorsa, bu durumda bakiye borçtan kurtulma imkânını kullanmak istemediğini bildirir¹⁶⁶. Borçlunun bu konudaki olumsuz açıklamasını geri alıp alamayacağı tartışmalı bir konudur. Bir görüşe göre borçlu bu konudaki ne olumlu ne de olumsuz açıklamasını geri alabilir. Çünkü böyle bir durumda iflâs takibinin sonraki

¹⁶²Stephan, 2016, § 305, **a.g.k.**, 25; Pape ve Sietz. 2015, § 16, **a.g.k.**, 35; Grote, 2012, § 305, **a.g.k.**, 13; Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 6.

¹⁶³Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 7.

¹⁶⁴Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 8; Stephan, 2016, §305, **a.g.k.**, 28.

¹⁶⁵V. Römermann (2021). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlig ve V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 37; D. Andres, (2018). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners, § 305a Scheitern der außergerichtlichen Schuldenbereinigung: Insolvenzordnung. (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl) München: C. H. Beck, kn. 16; Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 8.

¹⁶⁶Sternal, 2019, § 305, **a.g.k.**, 38; Waltenberger, 2014, §305, **a.g.k.**, 37.

aşamaları net bir şekilde belirlenemez¹⁶⁷. Bir başka görüşe göre borçlu bakiye borçtan kurtulmayı istemediğini mahkemeye bildirdiyse bunu geri alamaz¹⁶⁸. Diğer bir görüş ise, borçlunun bu yönde değişiklik yapabileceğini savunmaktadır¹⁶⁹.

Borçlu, tüketici iflâs talebinde bakiye borçtan kurtulmaya ilişkin herhangi bir beyanda bulunmamışsa, bakiye borçtan yararlanma imkânı konusunda bilgilendirilmelidir¹⁷⁰. Ayrıca, iflâs talebinde eksikliklerin olması halinde, bilgilendirme yükümlülüğü taşıyan mahkeme, borçluyu eksik olan verileri tamamlama konusunda uyarmalıdır (AİK m. 305/III, c. 2). Eğer borçluya bakiye borçtan kurtulma konusundaki eksiklik hatırlatılır ve borçlu da bu eksikliği tamamlamak isterse bir aylık süre işlemeye başlar (AİK m. 305/III, c. 2).

2.7.2.4. Malvarlığı ve borca ilişkin beyanlar

Borçlu, alacak ve alacaklı listesi yardımıyla oluşturduğu malvarlığının bir özetini iflâs başvurusuna eklemelidir. Ayrıca bu listelerde bulunan bilgilerin doğru ve eksiksiz olduğunu da teyit etmelidir (AİK m. 305/I, b. 3). Borçlunun sunacağı malvarlığı listesinde kendisine ait taşınır ve taşınmaz mallar, alacaklar ve diğer malvarlıkları hakkında bilgiler ayrıntılı olarak açıklanmalıdır¹⁷¹. Malvarlığı beyanı borçlunun mevcut malvarlığı ve gelirlerini içermelidir. Borçlu, malvarlığı beyanında güncel malvarlığını göstermelidir. Tüketici iflâs başvurusundan önceki tarihte malvarlığında gerçekleşen artış ve azalmaları göstermesine gerek yoktur¹⁷².

Yargının yükünü azaltmak amacıyla tüketici iflâsına başvuran borçluya yüklenen bu ödevler genel iflâs yolunda iflâs komiseri (Insolvenzverwalter) tarafından yerine getirilir. Halbuki tüketici iflâsına başvuran bir borçlu, kural olarak ticari faaliyette bulunan bir borçluya göre örgütlenme ve idare konularında daha az tecrübeye sahiptir. Bu sebeple tüm bu ödevler borçlu bakımından olumsuz sonuçlara yol açmaktadır¹⁷³.

¹⁶⁷T. Streck ve M. Ritter (2015). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 20.

¹⁶⁸Waltenberger, 2014, §305, **a.g.k.**, 37.

¹⁶⁹Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 8; Vuia, 2020, § 305, **a.g.k.**, 45.

¹⁷⁰Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 9.

¹⁷¹Vuia, 2020, § 305, **a.g.k.**, 47; Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 11; Streck ve Ritter, 2015, § 305, **a.g.k.**, 21; Sternal, 2019, § 305, **a.g.k.**, 88; Buck, 2022, § 305, **a.g.k.**, 26.

¹⁷²Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 11.

¹⁷³M. Ahrens (2007). Versagung contra Restschuldbefreiung. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 9 (13), s. 673-680.

Borçlunun malvarlığı ve borca ilişkin beyanları, malvarlığının tasfiyesi için değil borç tasfiye planının (AİK m. 305/I, b. 4) esaslarıyla ilgili bilgi verir Bunun dışında mahkeme bu beyanlar yardımıyla başka bir araştırma yapmaya gerek duymadan iflâs sebebi ve ek süre vermeyle ilgili karara varabilmelidir.¹⁷⁴ Borçlunun hesabında bulundurduğu para, kıymetli evrak, hayat sigortaları, değerli eşyalar, motorlu araçlar, miras hukukundan kaynaklanan alacaklar ve haklar, taşınmazlar, iştirak hisseleri, hisse senetleri, fikri haklar, mevcut gelir ve bağışlamalarla ilgili bilgiler, malvarlığı beyanında gösterilmesi gereken ögelere örnek gösterilebilir¹⁷⁵.

Borçlu, malvarlığı beyanının sonuna toplam malvarlığını kısaca ve genel olarak gösteren bir malvarlığı tablosu da eklemelidir¹⁷⁶. Bu malvarlığı tablosu, borç tasfiye planıyla birlikte alacaklılara tebliğ edilmelidir (AİK m. 307/I). Aynı zamanda alacaklılardan, bir aylık kesin süre içinde söz konusu malvarlığı tablosu ve borç tasfiye plânı hakkında görüşlerini bildirmeleri istenir. Alacaklılara, listelerin incelenmek üzere aciz mahkemesinde hazır tutulduğu bildirilir. Her bir alacaklıya belirtilen süre içerisinde iflâs mahkemesinde hazır tutulan malvarlığı listesindeki alacakları hakkındaki bilgileri kontrol edebilmesi ve- gerekirse- düzeltebilmesi için olanak tanınır (AİK m. 307/I). Bu genel malvarlığı tablosunda her bir malvarlığının özetle ortaya konması ve değerlendirilmesi yeterlidir. Her bir malın somut olarak ayrıntılarıyla belirtilmesi gerekli değildir¹⁷⁷.

Borçlunun iflâs talebine eklemesi gerekli belgelerden bir tanesi de alacaklıların eksiksiz adlarının ve tebligat adreslerinin belirtildiği bir alacaklı çizelgesidir. Alacak çizelgesi kural olarak alacaklı çizelgesi ile birlikte oluşturulur. Bu çizelgeye müccel veya ertelenmiş alacak sahibi alacaklılar da eklenmelidir. Söz konusu müccel alacakların ne zaman muaccel hale geleceğinin bildirilmesi de gerekir¹⁷⁸. İhtilaflı alacaklar ve alacaklılar da bu çizelgede yer alır¹⁷⁹. Borçlu tüm çabalarına rağmen bir alacaklının adresini öğrenemediyse, kendisinin bildiği son adresi çizelgeye yazması yeterlidir¹⁸⁰.

¹⁷⁴Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 11.

¹⁷⁵Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 11; Sternal, 2019, § 305, **a.g.k.**, 90; Buck, 2022, § 305, **a.g.k.**, 26.

¹⁷⁶Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 12

¹⁷⁷Streck ve Ritter, 2015, § 305, **a.g.k.**, 21; Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 12..

¹⁷⁸BGH, 07.04.2005 - IX ZB 129/03 <https://openjur.de/u/256502.html> (Erişim tarihi: 18.12.2022).

¹⁷⁹BGH, 02.07.2009- IX ZB 63/08 <https://lexetius.com/2009,1849> (Erişim tarihi: 18.12.2022).

¹⁸⁰Ahrens, 2020, §81, **a.g.k.**, 13; Sternal, 2019, § 305, **a.g.k.**, 106.

Borçlu, tüm beyan ve listelerde yer alan bilgilerin doğru olduğunu belirtmelidir. Bu konuda basit bir beyan yeterlidir¹⁸¹. Söz konusu beyan borçlu tarafından imzalanmış ve şahsen verilmelidir¹⁸².

2.8. Alacaklının Tüketici İflâs Başvurusu

Alacaklı tüketici iflâsına başvurursa ve borçlu tüketici iflâsına başvurabilecek kişilerdense ona tüketici iflâsına başvurma şansı verilmelidir (AİK m. 306/III, c. 1). Çünkü borçlu ancak kendisi iflâs başvurusunda bulunursa, bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanabilir (AİK m. 287/I). Mahkeme bu konudaki bilgilendirmeyi, iflâs talebinin borçluya tebliği esnasında veya iflâs davası açılmadan önce yapmalıdır. Borçluya tüketici iflâsı ve bakiye borçtan kurtulma yoluna başvurabilmesi için iki ile dört haftalık bir süre verilmelidir. Mahkeme bu konuda borçluyu yeterince bilgilendirmezse, borçlu tüketici iflâsına başvurmasa da iflâsın açılmasından sonra bakiye borçtan kurtulma yoluna başvurulabilir¹⁸³.

Borçlunun iflâs talebinde bulunmasının birçok sonucu vardır. Borçlunun talebini alan iflâs mahkemesi borç tasfiye planı usulü hakkında karar verinceye kadar iflâs takip işlemlerini tatil eder (AİK m. 306/I, c.1). İflâs talebinin alacaklı tarafından yapıldığı hallerde de mahkeme tatil kararı verir¹⁸⁴. Alacaklının iflâs talebinin tebliğinden itibaren borçlunun mahkeme dışı bir uzlaşma girişiminde bulunması için üç ayı vardır (AİK m. 306/III).

¹⁸¹ Ahrens, 2020, §81, **a.g.k.**, 14.

¹⁸² Sternal, 2019, § 305, **a.g.k.**, 102; Streck ve Ritter, 2015, §305, **a.g.k.**, 25; Ahrens, 2020, §81, **a.g.k.**, 13.

¹⁸³ Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 18.

¹⁸⁴ Ahrens, 2020, § 81, **a.g.k.**, 19.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BAKİYE BORÇTAN KURTULMA

3.1.Giriş

Almanya’da tüketicilerin borçları yıllar geçtikçe katlanarak büyümektedir. 2002 yılında borca batık hane sayısının 3.13 milyon olduğu tespit edilmiş ve son 15 yıl içinde bu sayının artmaya devam edeceği öngörülmüştür. Borca batık hane sayısı 2017 yılında 3.41 milyona ulaşmıştır¹⁸⁵. Özellikle kredi kurumlarının sağlamış olduğu kredi kartları ve banka kartlarına verilen avanslar, tüketicilerin alışveriş çılgınlığını arttırmış ve bu durumu daha kötü hale getirmiştir¹⁸⁶. Tüketicilerin aşırı borçlanmalarının başlıca nedenleri işsizlik, boşanma veya evlilik dışı birlikteliklerin başarısızlığıdır. Diğer nedenler borçluların aile yapılarından, yaşam koşullarından ve kredi teklifleri karşısındaki deneyimsizliklerinden kaynaklanmaktadır¹⁸⁷. Yapılan bir başka araştırmada tüketicilerin daha çok mobilya ve otomobil için borçlandıkları da anlaşılmıştır. Aynı zamanda tüketicilerin telekomünikasyon borçlarının arttığı ve internet üzerinden alışverişlerin de aşırı borçlanmayı kolaylaştırdığı gözlemlenmiştir¹⁸⁸. 2018 yılında yapılan bir başka araştırmaya göre, Almanya’daki 18 yaşın üzerindeki kişilerin 10.04% kısmı borca batık durumdadır. Buna göre, yaklaşık 7 milyon kişi aşırı borçlu ve sürekli ödeme zorluğu yaşamaktadır¹⁸⁹.

Tüketicilerin tüketim çılgınlığına ekonomik krizler de eklenince, iflâs yoluna başvurmak deyim yerindeyse bir zorunluluk haline gelmiştir. Ancak alacaklılar, iflâs takibine rağmen elde edemedikleri alacaklarını, iflâsın kapanmasından sonra borçludan talep edebilirler (AİK m.201/I). Söz konusu bu düzenlemeden dolayı borçlu, iflâs

¹⁸⁵ Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 30.

¹⁸⁶H. Grote (2013). Vorbemerkungen vor § 286: Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren (Ed: W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch), Köln: Luchterhand, kn. 2.

¹⁸⁷Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 37; H. Trendelenburg (2000). *Restschuldbefreiung*. (1. Baskı), Baden: Nomos.

¹⁸⁸Grote, 2013, Vorbemerkungen, **a.g.k.**, 3; Vuia, 2020, § 304, **a.g.k.**, 35.

¹⁸⁹M. Ahrens (2020), § 74 Restschuldbefreiung und Privatinsolvenz: Insolvenzrechts-Handbuch. (Ed: P. Gottwald, U. Haas), München: C. H. Beck, kn. 3.

takibinden sonra da tüm malvarlığıyla tüm borçlarından sorumlu olmaya devam eder¹⁹⁰. Borçlunun ömür boyunca borçları ile sınırlandırılmış bir hayatı yaşamasını engellemek ve kendisine yeniden ekonomik özgürlüğünü vermek için 1.1.1999 tarihinde bakiye borçtan kurtulma kurumu (AİK m. 286 vd.) kabul edilmiştir¹⁹¹. Böylece borçlu, gelirin haczedilebilir kısmından kural olarak üç yıl süreyle vazgeçerek alacaklının alacaklarını yerine getirmeye çalışmaktadır (AİK m. 287).

3.2. Bakiye Borçtan Kurtulma Başvurusu

Bakiye borçtan kurtulma sadece borçlunun talebiyle başvuru bir yoldur. Borçlu bu yola ya iflâs talebiyle birlikte ya da mahkemenin kendisini bu yola başvurabileceğine ilişkin bilgilendirmesinden itibaren en geç iki hafta içerisinde başvurmak zorundadır (AİK m. 287/I, c. 1 ve 2). Borçlu adına yasal temsilcisi de bu başvuruyu yapabilir¹⁹².

Borçlu bu talebinde Kanunun 287a/II maddesinde sayılan hallerin mevcut olmadığını, iflâsın açılmasından itibaren başlayan üç yıllık süre içerisinde alacağı maaşı veya işini kaybetmesi halinde alacağı işsizlik maaşı ve benzeri sosyal yardımların idaresini yediemine devrettiğine ilişkin bir açıklamayı da ekleyecektir (AİK m. 287/ I ve III). İflâs mahkemesi, borçtan kurtulma başvurusunun şartlarının yerine gelmediği kanaatindeyse bu konuda karar vermeden önce borçluya başvurusunu geri alma imkânı tanımalıdır (AİK m. 287a). Böylece borçlu başvurusunun durumunu erkenden öğrenecek, gereksiz para ve zaman kaybına uğramayacaktır. Mahkemenin sunduğu bu imkânı kullanmayan borçlunun başvurusu usulden reddedilecektir¹⁹³.

3.2.1. Başvuru zamanı ve şekli

Mahkemenin bakiye borçtan kurtulmaya karar verebilmesi için borçlunun bu konuda bir talebi olmalıdır. Alacaklılardan birinin talebiyle ya da mahkeme tarafından kendiliğinden bakiye borçtan kurtulmaya karar verilemez¹⁹⁴. Borçlu bakiye borçtan

¹⁹⁰BGH, 28.06.2007 - IX ZR 73/06 <https://lexetius.com/2007,2347> (Erişim tarihi 04.11.2022); OLG Stuttgart, 13.06.2007 - 5 W 11/07 <https://openjur.de/u/355543.html> (Erişim tarihi: 04.11.2022).

¹⁹¹Bundestag Drucksache 12/2443, s. 187 <https://dsrserver.bundestag.de/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim tarihi: 18.07.2022).

¹⁹²G. Stephan (2020). § 287 Antrag des Schuldners: *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 28.

¹⁹³Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 58

¹⁹⁴M. Ahrens (2013). § 287 Antrag des Schuldners: *Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren* (Ed: W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch). Köln: Luchterhand

kurtulma kurumundan yararlanmak istiyorsa iflâs talebiyle birlikte takip sonunda bakiye borçlarından da kurtulmak arzusunu bir dilekçe ile mahkemeye sunmalıdır (AİK m. 287 I, c. 1). Borçlunun başvurduğu iflâs yolunun hangisi olduğu önemli değildir. Yani gerçek kişi borçlu ister tüketici iflâsı yoluna isterse genel iflâs yoluna başvurmuş olsun, bakiye borçlarından kurtulma talebinde bulunabilir. Bakiye borçtan kurtulma kurumu sadece tüketici iflâsından sonra başvurulacak bir yol değildir. Her tüketici iflâsı takibinden sonra bu yola başvurulabileceği söylenebilir ama borçlunun gerekli niteliklere sahip olması halinde genel iflâs takibi sonunda da bu yola başvurulabilmesi mümkündür¹⁹⁵. Şayet borçlu bakiye borçtan kurtulma dilekçesini iflâs talebiyle birlikte mahkemeye sunmazsa, bu durumda mahkeme borçluya bu konudaki imkânını hatırlatır (AİK m. 20/II). Borçlu bu hatırlatmadan sonraki iki hafta içerisinde bakiye borçtan kurtulma talebini mahkemeye sunmalıdır (AİK m. 287/I, c. 2). Mahkemenin bu hatırlatmayı yapma yükümlüğü hem olağan iflâs hem de tüketici iflâsı yolu için geçerlidir¹⁹⁶.

Borçlu genel iflâs yoluna başvurmuşsa mahkemenin kendisine yaptığı hatırlatma üzerine bakiye borçtan kurtulma dilekçesini iki haftalık hak düşürücü süre içinde mahkemeye sunmak zorundadır (AİK m. 287/I, c.1). Borçlunun değil de alacaklının bu yola başvurması halinde de borçlu ayrı bir iflâs talebi dilekçesi ve bakiye borçtan kurtulma dilekçesini mahkemeye sunmak zorundadır¹⁹⁷. Burada borçlunun en başta sunduğu bir takip dilekçesi olmadığından hak düşürücü nitelikteki iki haftalık süreden bahsetmek mümkün değildir. Bu durumda mahkemenin takdir edeceği süre, Alman Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 230. maddesi anlamında hak düşürücü nitelikte bir süre olmayıp¹⁹⁸, borçlu iflâsın açılması kararına kadar dilekçesini mahkemeye

Verlag, kn. 2; T. Streck ve M. Ritter (2015). § 287 Antrag des Schuldners: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 2.

¹⁹⁵W. Sternal. (2019). § 287 Antrag des Schuldners: Insolvenzordnung (Ed: H. Hirte/ H. Vallender). München: Franz Vahlen, kn. 10; J. Waltenberger (2014). § 287 Antrag des Schuldners: Insolvenzordnung (Heidelberger Kommentar). (Ed: G.Kreft). Heidelberg: C. F. Müller 7. Bası, kn. 22; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 19.

¹⁹⁶BGH, 07.05.2009 - IX ZB 202/07 <https://openjur.de/u/71930.html> (Erişim tarihi: 10.10.2022); BGH, 17.02.2005 - IX ZB 176/03 <https://lexetius.com/2005,297> (Erişim tarihi: 08.11.2022; Sternal, 2019, § 287, **a.g.k.**, 14.

¹⁹⁷Foerste, 2014, **a.g.k.**, 246; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 16; D. Pehl (2022). § 287 Antrag des Schuldners: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 5; Sternal, 2019, § 287, **a.g.k.**, 15; V. Römermann (2021). § 287 Antrag des Schuldners: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlig ve V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 3. Ayrıca bkz. BGH, 07.05.2009 - IX ZB 202/07 <https://openjur.de/u/71930.html> (Erişim tarihi: 05.11.2022).

¹⁹⁸BGH, 03.07.2008 - IX ZB 182/07 <https://lexetius.com/2008,2045> (Erişim tarihi: 06.04.2022); BGH, 25.09.2008 - IX ZB 205/06 <https://lexetius.com/2008,2847> (Erişim tarihi: 05.11.2022).

sunabilir¹⁹⁹. Mahkemenin takdir edeceği bu süre ancak her hâlükârda dört haftadan fazla olamaz veya bu süreden daha fazla uzatılamaz. Bu süre içinde borçlunun sadece takip talebinde bulunup bakiye borca başvurmaması halinde ise mahkeme bu konuda talebini sunması için iki haftalık hak düşürücü süreyi (AİK m.20/II) borçluya tanıyacaktır.

Şayet borçlu olağan iflâs yoluna değil de tüketici iflâs yolunu tercih etmişse, takip talebiyle birlikte bakiye borçtan kurtulma talebini veya bu yola başvurmak istemediği konusundaki açıklamasını başvurusuna eklemelidir (AİK m. 305/ I, b. 2). Şayet borçlu tüketici iflâs talebinde bakiye borçtan kurtulmayla ilgili bir açıklama yapmadıysa, mahkeme açıklama yapabilmesi için borçluya bir aylık süre verir. Borçlu açıklamasını bir ay içinde yapmazsa, tüketici iflâsı talebi ilişkin dilekçesi geri çekilmiş kabul edilir (AİK m. 305/III). Tüketici iflâs yoluna alacaklının başvurusu halindeyse borçlu iflâsın açılmasına kadar bakiye borçtan kurtulmayı talep edebilir (AİK m. 306/III).

Bakiye borçtan kurtulma başvurusunun şekli konusunda kanunda bir düzenleme yoktur. Borçlu, Alman İflâs Kanunu’nun 4. ve Alman Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 496. maddesi gereğince başvurusunu iflâs mahkemesine sunacağı bir yazılı dilekçeyle ya da yazı işlerinin tutacağı bir zabıtname yoluyla yapabilir²⁰⁰. Bakiye borçtan kurtulma başvurusunun şekli Kanunda düzenlenmese de tüketici iflâsı başvurusunun mutlaka yazılı olarak yapılması gerekir (AİK m. 305/I). Tüketici iflâs başvurusu yazılı yapılmadıysa ve bu sebeple mahkemece kabul edilmediyse, bu taleple birlikte yapılmış bakiye borçtan kurtulma talebi de kabul edilmeyecektir²⁰¹.

Borçlu bakiye borçtan kurtulma talebiyle birlikte kanunda belirtilen bazı konularda da açıklamalar yapmakla yükümlüdür. Borçlunun yapmakla yükümlü olduğu bu açıklamalar Kanunda sayılmıştır (AİK m. 287/I.). Buna göre borçlu;

- İflâs başvurusundan önceki onbir sene içerisinde bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanıp yararlanmadığını
- İflâs başvurusundan önceki beş sene içerisinde başvuru bakiye borçtan kurtulma talebinin, Alman İflâs Kanunu’nun 297 maddelerinde belirtilen sebeplerin varlığından dolayı reddedilip reddedilmediğini

¹⁹⁹BGH, 03.07.2008 - IX ZB 182/07 <https://lexetius.com/2008,2045> (Erişim tarihi: 06.10.2022); BGH, 17.02.2005 - IX ZB 176/03 <https://lexetius.com/2005,297> (Erişim tarihi 05.11.2022).

²⁰⁰K. Henning. (2016). §287 Antrag des Schuldners: Insolvenzordnung (Ed: K. Schmidt). München: C.H. Beck, kn. 6; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 10; Sternal, 2019, § 287, **a.g.k.**, 11; Stephan, 2020, § 287, **a.g.k.**, 17; Römermann, 2021, § 287, **a.g.k.**, 8; Pehl, 2022, § 287, kn. 3.

²⁰¹Dresden Eyalet Yüksek Mahkemesinin 27.04.2005 tarih ve 531 IK 907/05 Karar sayılı kararı.

- İflâs başvurusundan önceki üç yıl içerisinde veya başvurudan sonra, başvuru bakiye borçtan kurtulma talebinin Alman İflâs Kanunu'nun 290/I, b. 5, 6, 7 veya 296. maddelerinde sayılan sebeplerden dolayı reddedilip edilmediğini açıklamalıdır.

Borçlu, yaptığı bu açıklamaların tam ve doğru olduğunu beyan etmelidir (AİK m. 287/I, son cümle). Yukarıda sayılan açıklamaların gereği gibi yapılmaması halinde bakiye borçtan kurtulma talebi reddedilir (AİK m. 290/I, b. 6).

3.2.2. Borçlunun temlik açıklaması

3.2.2.1. Temlik açıklamasının şekli

Borçlu, bakiye borçtan kurtulma talebine kazancının haczedilebilir kısmını iflâsın açılmasından itibaren başlayan üç yıl süresince mahkeme tarafından belirlenmiş yedimeine devredeceği konusundaki açıklamasını da eklemelidir. (AİK m. 287/II). 1999 yılındaki düzenlemede bu süre yedi yıl olarak belirlenmişken²⁰², 2013 yılında yapılan değişiklikle bu süre bazı şartların varlığı halinde beş ile üç yıla kadar inmekteydi²⁰³. 2020 yılında yapılan son Kanun değişikliğiyle temlik süresinin üç yıl olduğuna karar verilmiştir²⁰⁴. Buna göre, 1 Ekim 2020 yılından sonra yapılan tüm iflâs başvuruları bakımından temlik süresi üç yıldır²⁰⁵.

Bu temlik açıklaması, bakiye borçtan kurtulma için kanun tarafından düzenlenen özel bir şarttır. Temlik açıklaması, iflâsın açılması kararıyla başlayıp kural olarak üç yıl süren ve borçlunun borçlarını sona erdirmek için gelirinin haczedilebilir kısmını alacaklıya devredeceğine ilişkin açıklamadır (AİK m. 287/II). Burada borçlunun temlik süresinde gelirinin ne kadar olacağının bir önemi yoktur²⁰⁶.

²⁰²Bundestag Drucksache s. 189 <https://dserver.bundestag.de/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim tarihi: 15.09.2022).

²⁰³Bundestag Drucksache s. 2382 http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl113s2379.pdf (Erişim tarihi: 15.09.2022).

²⁰⁴İflâs başvuru zamanı ve temlik sürelerine ilişkin detaylı tablo için bkz. http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl120s3328.pdf s. 3329. (Erişim tarihi: 15.09.2022).

²⁰⁵Pehl, 2022, § 287, **a.g.k.**, 20.

²⁰⁶Pehl, 2022, § 287, **a.g.k.**, 10.

Temlik açıklamasının ne şekilde yapılması gerektiği konusunda kanunda bir düzenleme yoktur²⁰⁷. Bu sebeple bu açıklama yazılı şekilde ya da ifadenin yazı işleri müdürlüğünce kayda geçirilmesi yoluyla sözlü olarak yapılabilir. Borçlunun mesleğinin temlik açıklaması bakımından bir önemi yoktur. Başka bir anlatımla düzenli bir maaşı olan borçlu gibi serbest meslek sahibi borçlu da temlik açıklamasını yapacaktır. Serbest meslek sahibi borçlunun, düzenli bir kazancının olmaması, temlik açıklamasına engel bir durum değildir²⁰⁸. Temlik konusu gelirler, maaş ve ücretler, ek çalışma sonucu elde edilen gelirler olabileceği gibi malullük ve işsizlik maaşları da bu kapsamdadır²⁰⁹. Ayrıca geliri olmayan bir borçlunun gelecekte elde edeceği geliri temlik edeceğini açıklaması, tek başına bakiye borçtan kurtulma talebinin reddini gerektirmez²¹⁰. Borçlunun yediyemine temlik edeceği gelirler, maaş ve ücretler, emekli maaşları, malullük ve işsizlik ödemelerinin haczedilebilir kısmı olabilir.

Borçlu temlik açıklamasını avukatı aracılığıyla da yapabilir²¹¹. Nitekim Zweibrücken Eyalet Yüksek Mahkemesi, temlik açıklamasının borçlu tarafından şahsen yapılmasının şart olmadığına, söz konusu açıklamanın özel hukuk anlamında alacağın temlikine benzediğine ve bu sebeple avukat aracılığıyla yapılabileceğine hükmetmiştir²¹².

3.2.2.2. Açıklama zamanı

Temlik açıklaması, bakiye borçtan kurtulma talebiyle birlikte mahkemeye verilmelidir²¹³. Bakiye borçtan kurtulma talebinin iflâs talebine ekli olmaması halinde daha önceden açıkladığımızı süreler içinde²¹⁴ takip talebinin buna bağlı olarak bakiye borçtan kurtulma talebinin ve temlik iradesine yönelik açıklamanın mahkemeye sunulması gerekir. Borçlunun temlik açıklaması temlik edilecek şey, temlik süresi ve temlik edilecek kişi konusunda kesin ifadeler içermiyorsa bu durumda mahkeme, davayı

²⁰⁷Nordrhein – Westfalen Eyaleti hukuk komisyonu, iflâs kanunun değişikliği aşamasında bu konuda bir metin teklifinde bulunmuşlardır. Buna göre borçlunun temlik açıklamasını şu şekilde yapmasını önermişlerdir. “Mahkeme tarafından bakiye borçtan kurumuna izin verilmesi için mahkeme tarafından atanan yediyemine altı yıllık süre içerisinde hizmet ilişkisinden kazandığım tüm gelirlerin haczi mümkün olan kısmını devrediyorum”. Sternal, 2019, § 287, **a.g.k.**, 25.

²⁰⁸Pehl, 2022, § 287, **a.g.k.**, 13; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 40.

²⁰⁹Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 57.

²¹⁰Hess ve Obermüller, 2003, **a.g.k.**, 1087; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 40; Römermann, 2021, § 287, **a.g.k.**, 33; Pehl, 2022, § 287, **a.g.k.**, 15.

²¹¹Römermann, 2021, § 287, **a.g.k.**, 23; Pehl, 2022, § 287, **a.g.k.**, 14.

²¹²Zweibrücken Eyalet Yüksek Mahkemesinin 30.01.2002 tarih ve 3 W 235/01 Karar sayılı kararı.

²¹³Römermann, 2021, § 287, **a.g.k.**, 25; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 20.

²¹⁴Bkz. 3.2.1. Başvuru şekli ve zamanı.

aydınlatma ödevi gereği, borçluya temlik açıklamasını yapma imkânı sağlayacaktır²¹⁵. Borçlunun bu açıklamayı zamanında yapmaması halinde genel iflâs yolu içerisinde yapılmış olan bakiye borçtan kurtulma talebi de geçersiz olarak kabul edilecektir²¹⁶.

Temlik açıklaması bakiye borçtan kurtulma talebiyle birlikte yapılmamışsa ve başvurulmuş yol genel iflâs yoluysa dört haftalık kesin süre içerisinde²¹⁷ (AİK m. 20/ II), tüketici iflâsına başvurulması halindeyse bir aylık süre içerisinde (AİK m. 305/III) eksiklikler tamamlanmalıdır²¹⁸.

3.2.2.3. Temlik açıklamasının içeriği

Borçlunun bakiye borçtan kurtulma talebiyle yapacağı temlik açıklamasının içeriğine, borçlunun temlik süresince elde ettiği ve haczedilebilir her türlü geliri girmektedir. Böylece iflâs takibiyle alacaklarına kavuşamayan alacaklıların yedieminin yapacağı ödemelerle tatmin edilmesi amaçlanmaktadır. Ancak bunun başarılı olabilmesi için öncelikle borçlunun gelirinin olması gerekir. Borçlunun gelirinin asgari yaşam koşullarını sağlamaya yetmesi ve bir miktarının da artması gerekir ki, yediemin bu miktarla alacaklıların karşılanamayan alacaklarını ödeyebilsin. Bu sebeple Kanunkoyucu bakiye borçtan kurtulma kurumuna başvuran borçlunun gelir elde etmeye yarayan bir faaliyette bulunmasını, en azından gelir elde etmeye çalışmasını şart koşmuştur (AİK m. 287b).

Borçlunun hizmet faaliyetinden doğan ücretlerinin ve maaşlarının haczedilebilir kısmı temlik kapsamına girer. Gelir kaynağı faaliyetin kamu ya da özel hukuktan kaynaklanmasının burada bir önemi yoktur. Örneğin borçlunun sözleşmeli şekilde yaptığı sporculuk aktivitelerinden veya bir şirkette yönetim kurulu üyeliğinden ya da şirket vekilliğinden kazandığı gelirler temlik kapsamındadır. Poliçe sahibine veya ailesine fayda sağlamaya yönelik bir hayat veya kaza sigortası poliçesinden elde edilen gelirler, emeklilik maaşı, malullük maaşı, ikramiyeler, kar payları, komisyon ücreti, hastalık ve

²¹⁵Sternal, 2019, § 287, **a.g.k.**, 24; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 20; Römermann, 2021, § 287, **a.g.k.**, 47-48.

²¹⁶Köln Eyalet Yüksek Mahkemesinin 04.10.2000 tarih ve 2 W 198/00 Karar sayılı kararı; Celle Eyalet Yüksek Mahkemesinin 04.02.2002 tarih ve 5 T 681/01 Karar sayılı kararı; Bielefeld Eyalet Mahkemesinin 05.07.1999 tarih ve 43 IK 67/99 Karar sayılı kararı.

²¹⁷Dresden Eyalet Mahkemesinin 13.02.2013 tarih ve 5T 63/13 Karar sayılı kararı.

²¹⁸C. Renger (2009). Frist zur Nachreichung einer fehlenden Abtretungserklärung im eröffneten Verbraucherinsolvenzverfahren. *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung*, 13 (2), s.99-100; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 20.

tatil zamanlarında alınmaya devam eden maaşlar, işsizlik parası temlik açıklamasına konu gelir kapsamına girmektedir²¹⁹. Ölüm yardımı, doğum yardımı, bakım yardımı, eğitim yardımı, çocuk yardımı, konut yardımı ve sosyal yardım haczi mümkün olmayan gelirler olduğundan temlik açıklamasında yer almazlar²²⁰.

İflâs Kanunu'na göre borçlu hizmet ilişkisinden doğan ücret alacağını kural olarak üç yıl süreyle yediemine devredeceğine ilişkin mahkeme önünde temlik açıklaması yapmalıdır. Kanun metninde temlik açıklamasına konu olan gelirin bir hizmet ilişkisinden doğan gelir olduğu düzenlenmiştir. Serbest meslek sahibi borçlunun temlik açıklaması yapıp yapmayacağı öğretide tartışmalı bir konudur. Bir görüşe göre geliri devamlı ve düzenli olmadığından serbest meslek sahibi borçlu temlik açıklaması yapamaz²²¹. Bir başka görüşe göre ise borçlunun icra ettiği serbest meslek faaliyeti Alman Hukuk Muhakemeleri Kanunu 850/II maddesinde sayılan işlerdence bu durumda borçlu her ne kadar serbest meslek faaliyet yürütüyorsa da temlik açıklaması yapmak zorundadır²²². Federal Mahkeme 2010 yılında verdiği bir kararla bu konudaki tartışmalara son vermiş ve serbest meslek faaliyetinde bulunan borçlunun bu gelirleri için temlik açıklamasının söz konusu olmayacağına hükmetmiştir²²³. Mahkeme kararında hizmet ilişkisinden kaynaklanan gelirden anlaşılması gerekenin, bir sözleşme ilişkisinden doğan, devamlı ve belirli bir miktardaki gelirin anlaşılması gerektiğine dikkat çekmekte, Alman Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 850/II'nin borçlunun faaliyetinin serbest meslek olup olmadığını belirlemede önemi olmadığına hükmetmiştir. Tüm bu sebeplerle serbest meslek faaliyetinde bulunan borçlu temlik açıklaması yapmak zorunda değildir.

Temlik açıklaması mevcut ücret hakkını kapsadığı gibi gelecekteki iş ilişkisinden kaynaklanan gelirleri de kapsar. Borçlunun temlik açıklaması esnasında genellikle ilerde kimden ve hangi miktarda ücret hakkı alacağı belli değildir. Borçlunun yapacağı temlik

²¹⁹Römermann, 2021, § 287, **a.g.k.**, 31; Hess ve Obermüller, 2003, § 287, **a.g.k.**, 940; Pehl, 2022, § 287, **a.g.k.**, 15; Streck, 2015, § 287, **a.g.k.**, 19; Sternal, 2019, § 287, **a.g.k.**, 29; Stephan, 2020, § 287, **a.g.k.**, 1741 vd.; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 61; D. Andres (2018). § 287 Antrag des Schuldners: Insolvenzordnung. (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl), München: C.H. Beck, kn.12.

²²⁰Andres, 2018, § 287, **a.g.k.**, 21.

²²¹Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 72; Sternal, 2019, § 287, **a.g.k.**, 29; Streck ve Ritter, 2015, § 287, **a.g.k.**, 18; H. G. Landfermann (2006). §287 Antrag des Schuldners: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, kn. 8; H. Hess (2013). §287 Antrag des Schuldners: Insolvenzrecht Grosskommentar in zwei Banden band (Ed: H. Hess). Heidelberg: C. F. Müller, kn. 62; Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 156.

²²²Stephan, 2020, § 287, **a.g.k.**, 38; Ahrens, § 287, Rdn **a.g.k.**, 50f.

²²³BGH, 15.10.2009 - IX ZR 234/08 <https://lexetius.com/2009,3642> (Erişim tarihi:11.11.2022).

açıklamasında bu konunun belirtilmesi ve henüz meydana gelmemiş bu alacak hakkının belli ya da en azından belirlenebilir olması gerekir²²⁴.

3.2.2.4. *Hukuki niteliği*

Temlik açıklamasının hukuki niteliğinin belirlenmesi, temlik süresinin başlayacağı ve sona ereceği zamanı belirlemede ve temlik açıklamasının geri alınıp alınmayacağı sorularını yanıtlamak bakımından son derece önemlidir. Bu konuda genel olarak iki görüşün olduğunu söylememiz mümkündür.

Bir görüşe göre borçlunun yaptığı temlik açıklaması maddi hukuk anlamında bir maddi hukuk sözleşmesidir; borçlar hukuku anlamında bir alacağın temlikidir²²⁵. Temlik açıklaması sonuçlarını mahkeme tarafından yediemin atandığı zaman göstermeye başlar.

Temlik açıklamasının maddi hukuka ilişkin bir açıklama ya da irade beyanı olduğu yönündeki görüş birçok bakımdan eleştiriye maruz kalmıştır. Bunlardan biri, maddi hukuk bakımından temlik sözleşmesinin iki taraflı bir sözleşme olduğu, yani diğer tarafın da bunu kabul etmesi gerektiği, halbuki burada borçlunun temlik açıklamasını yaptığı sırada yedieminin kabulünü bir tarafa bırakırsak henüz kendisinin bile ortada olmadığı eleştirisi yapılmıştır. Aynı zamanda bu görüş, maddi hukuka ilişkin temlik açıklamasının geri alınabildiğini ancak burada geri alınamadığı konusunda eleştiri almıştır. Yapılan eleştirilerden birisi de şayet bu açıklamayı maddi hukuk açıklaması olarak kabul edersek bu durumda tasarruf işlemi olan temlik açıklamasının bir daha yapılamayacağı ve yedieminin ölmesi gibi durumlarda tekrar temlik açıklaması yapılmasının mümkün olamayacağıdır. Bir başka konuda, temlik açıklamasının bakiye borçtan kurtulma talebinden bağımsız geri alınamayacağıdır. Tüm bunlar sebebiyle, borçlunun temlik açıklamasını takip hukukuna özgü bir açıklama olarak kabul eden bir görüş de vardır²²⁶. Federal Mahkeme de borçlunun haczedilebilir gelirini mahkemenin atadığı yediemine devrine ilişkin temlik açıklamasının takip hukukuna özgü olduğu görüşündedir. Buna göre, söz konusu temlik açıklaması bakiye borçtan kurtulmanın kabul edilebilmesi için

²²⁴Römermann, 2021, § 287, **a.g.k.**, 33; Stephan, 2020, § 287, **a.g.k.**, 35; Sternal, 2019, § 287, **a.g.k.**, 33; Hess, 2013, § 287, **a.g.k.**, 94; Ahrens, 2013, § 287, **a.g.k.**, 60.

²²⁵Landfermann, 2006, § 287, **a.g.k.**, 16; Sternal, 2019, § 287, **a.g.k.**, 50; Römermann, 2021, § 287, **a.g.k.**, 28.

²²⁶Ahrens, 2103, § 287, **a.g.k.**, 44; Stephan, 2020, § 287, **a.g.k.**, 114.

takip hukuku tarafından şart koşulan ve bakiye borçtan kurtulmanın geçerli sayılabilmesi için kanun tarafından şart koşulan, takip hukukuna ilişkin bir açıklamadır ²²⁷.

3.2.2.5. Süresi ve Etkileri

Temlik süresi 2001 yılından önceki değişiklikten önce yedi yıl olarak belirlenmişken 2001 yılındaki değişiklik sonunda bu süre altı yıl olarak kısaltılmıştır. Bu kısaltmanın altında yatan en önemli sebep alacaklıların alacağına kavuşmasını ve aynı zamanda bakiye borçlarından kurtulma yoluyla borçluya tanınan ikinci şansın bir an önce kullanılmasını sağlamaktır. Ayrıca daha kısa süre içinde bakiye borçlarından kurtulabileceğini bilmek borçluyu motive edecektir. Kural olarak altı yıl olan temlik süresi, 2013 yılında yapılan kanun değişikliği sonunda, bazı şartların gerçekleşmesi halinde üç ya da beş yıla kadar inebilmekteydi. En son 2020 yılında yapılan değişiklik sonucu temlik süresinin üç yıl olduğu ve borçlunun üç yıl süreyle yediemine alacaklarını temlik edeceği düzenleme altına alınmıştır hüküm altına alınmıştır. Bu üç yıllık süre, iflâs takibinin açılmasından itibaren başlar (AİK m. 287/II). Her ne kadar bu süre iflasın açılmasıyla başlasa da etkisini mahkemenin yediemini atamasıyla gösterecektir²²⁸.

Borçlunun temlikini sınırlayan ya da yasaklayan anlaşmaların da temlik süresi içinde bu tür sözleşmelerin geçerli olmayacağı açık bir şekilde düzenlenmiştir (AİK m. 287/II).

2014 yılında yapılan kanun değişikliğiyle getirilen düzenlemeye göre, bakiye borçtan kurtulmanın kapanışına kadar alacaklının yazılı olarak sunacağı itirazlar mahkeme tarafından dinlenir. Bu hakka sahip olan alacaklılar, iflâs takibinde taleplerini kaydettirmiş olan alacaklılardır²²⁹. Alacaklarını kaydettirmiş alacaklılar, kapanış duruşmasına kadar itirazlarını yazılı olarak mahkemeye sunabilirler. Böylece alacaklıların hukuki dinlenme haklarını kullanmaları kolaylaştırılmıştır.

²²⁷BGH, 13.07.2006 - IX ZB 117/04 <https://lexetius.com/2006,1939> (Erişim tarihi: 28.09.2021).

²²⁸Römermann, 2021, § 287, **a.g.k.**, 35.

²²⁹BGH, 08.10.2009 - IX ZB 257/08 <https://lexetius.com/2009,3106> (Erişim tarihi: 17.05.2021). Ayrıca bkz. Bundestag Drucksache 17/11268, s. 24. <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2022).

3.2.3. Bakiye borçtan kurtulma talebine ilişkin mahkemenin kararı

İflâs mahkemesi, gerekli şartları taşıyan bakiye borçtan kurtulma talebinin kabul edilmesine karar verir ve bu kararı ilan eder. Bakiye borçtan kurtulma talebinin başvurunun geçerli olup olmadığına ilişkin inceleme çeşitli yönlerden olacaktır. Bunlardan ilki, mahkemenin görev ve yetki bakımından yapacağı incelemedir²³⁰. Borçlunun mali durumunun karışık olmaması ve alacaklı sayısı ya da borç miktarının az olması halinde iflas mahkemesi yargılamayı yazılı olarak yapar. Kural bu olmakla birlikte mahkeme, yargılamanın devamı için gerekli olduğunu düşündüğü zaman yargılamanın tamamının ya da bir kısmının sözlü olarak yapılmasına karar verebileceği gibi bu konudaki kararını da taraflara bildirmek şartıyla her zaman değiştirebilir (AİK m. 5/II, c. 2). Böylece kural olan yargılama türünün yazılı yargılama olduğu da hüküm altına alınmıştır.

İflâs mahkemesi bakiye borçtan kurtulmaya ilişkin kararını Kanunda belirtilmiş konuları inceleyerek verecektir. Mahkeme öncelikle Kanunun 287a/II, b. 1 ve 2'nin mevcudiyetini araştırmalıdır. Bu sebeplerin varlığı halinde bakiye borçtan kurtulma talebi kabul edilmeyecektir (AİK m. 287a/II). Bu sebepler Kanunda şu şekilde sıralanmıştır. 287a/II, b.1'e göre;

- Borçlu, iflâs başvurusundan önceki onbir sene içerisinde bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanmışsa
- İflâs başvurusundan önceki beş sene içerisinde başvurulmuş bakiye borçtan kurtulma talebi Alman İflâs Kanunu'nun 297. maddesinde sayılan sebeplerden dolayı reddedilmişse

287a/II, b.2'e göre

- İflâs başvurusundan önceki üç yıl içerisinde başvurulmuş bakiye borçtan kurtulma talebi Alman İflâs Kanunu'nun 290/I, b. 5, 6 ,7 veya 296. maddelerinde sayılan sebeplerden dolayı reddedilmişse
- Kanunun 290/I b. 5, 6 veya 7 maddelerinde sayılan sebeplerim varlığı daha sonra anlaşılmışsa bakiye borçtan kurtulma talebi kabul edilmez.

İncelemelerini yapan iflâs mahkemesi iki şekilde karar verebilir.

²³⁰G. Stephan (2020). § 287a Entscheidung des Insolvenzgerichts: *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 7.

3.2.3.1. *Bakiye borçtan kurtulma talebinin reddi*

Borçlunun bakiye borçtan kurtulma talebi genel yargılama şartlarını ya da 287a maddesinde belirtilen özel şartları taşıyorsa, mahkeme talebi reddeder.

3.2.3.2. *Bakiye borçtan kurtulma talebinin uygunluğunun tespiti*

Bakiye borçtan kurtulma başvurusu Kanun tarafından aranan şartları taşıyorsa mahkeme, borçlunun bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanacağına karar verir. Mahkeme, iflâsın açılması kararıyla birlikte bakiye borçtan kurtulma talebiyle de ilgili karar verir. Böylece borçlu takibin başında, takibin sonunda bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanıp yararlanamayacağını öğrenecektir²³¹. Bakiye borçtan kurtulmaya ilişkin kararın iflâs kararıyla birlikte verilmesi, temlik açıklamasının etkilerini ne zaman göstereceği konusunda getirdiği açıklık bakımından ve borçluya daha önceden bilgi sahibi olma hakkı tanınması bakımından yerindedir²³².

Düzenleme, pratikte uygulanmasının inandırıcı olmadığı ve alacaklıya her zaman bakiye borçtan kurtulmaya itiraz etme imkânı tanındığından dilekçeler kuyruğu oluşturacağı gerekçeleriyle öğretilde eleştirilmektedir²³³.

Bakiye borçtan kurtulma talebi, 2014 yılında yapılan kanun değişikliğinden önce de iflâs talebiyle birlikte mahkemeye sunulmak zorundaydı. Talebin yapılacağı zaman bakımından bir değişiklik olmasa da talebin ne zaman sonuca erişeceği konusu farklı düzenlenmiştir. Buna göre iflâs mahkemesi tarafları son duruşmada dinlemekte ve bakiye borçtan kurtulmaya ilişkin kararını veriyordu (EAİK m. 289). İflâs talebiyle birlikte bakiye borçtan kurtulma talebini mahkemeye sunan borçlu, iflâs takibi esnasında bu

²³¹Bundestag Drucksache 17/11268, s. 24. <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2022).

²³²F. Frind (2013). Praxisprobleme des reformierten Privatinsolvenzverfahrens Zur praktischen Umsetzung von “Eingangentscheidung” und Verkürzung der Restschuldbefreiungserteilungszeit. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 3(7), s. 1448- 1458.

²³³F. Frind (2012). Ein “schlankes” neues Privatinsolvenzverfahren? Eine Betrachtung aus Insolvenzgerichtlicher Sicht zum RegE v. 18.7.2012 “Gesetz zur Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und zur Stärkung der Gläubigerrechte. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 33(7), s. 1455-1461; K. Henning (2012). Die Verbraucherinsolvenz wirklich reformieren? *Anwaltsblatt*, 6(3), s. 532-536; U. Schmerbach (2012). RefE 2012: Geplante Änderungen im Restschuldbefreiungsverfahren und Vollübertragung auf den Rechtspfleger, *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung*, 15(5), s. 161-167; H. Grote ve G. Pape (2012). Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und zur Stärkung der Gläubigerrechte-Bemerkungen zu dem Regierungsentwurf, *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 41, s. 1913- 1921.

başvurusunun nasıl sonuçlanacağı konusunda bir belirsizlik yaşamakta, talebinin sonucunu ancak son duruşmada öğrenebiliyordu. Bu durum aynı zamanda temlik süresinin ne zaman başlayacağı konusunda da çelişkilere sebep olmaktaydı. Zira bakiye borçtan kurtulma talebiyle yapılan temlik açıklaması etkisini en erken son duruşmada gösteriyordu. Ayrıca borçlu bakiye borçtan kurtulma talebiyle temlik açıklamasını aynı zamanda yapıyor, iflâsın açılmasıyla gelirleri yediemine devrediliyor ve masaya ekleniyordu. Bir anlamda iflâs takibi ve bakiye borçtan kurtulma birlikte yürütülüyordu. Tüm bu sebeplerle Kanunkoyucu bakiye borçtan kurtulmanın ilanı aşamasını (EAİK m. 291) düzenleyen maddeyi yürürlükten kaldırmıştır. Böylece işlevi olmayan prosedür aşamaları ortadan kaldırılmış ve bakiye borçtan kurtulma daha verimli hale getirmek istenmiştir.

Mahkemenin verdiği karar ilan edilir (AİK m. 287a/I). Böylece alacaklılar borçlunun bakiye borçtan kurtulma talebinin sonucu hakkında bilgilendirilir. Borçlunun talebinin reddedilmesi halinde borçlu bu karara karşı itiraz edebilir (AİK m. 287a/I, son cümle). Karar aşamasında mahkeme alacaklıyı dinlemez. Bunun sebebi takibin o aşamasında kural olarak ya da sıklıkla alacaklıların kimler olduğunun henüz belli olmamasıdır²³⁴. Mahkeme, borçlunun borçtan kurtulma başvurusunun gerekli şartları taşımadığı kanaatindeyse borçluya başvurusunu geri alma şansı tanınmalıdır (AİK m. 287a/II, b. 2, son cümle). Böylece borçlunun parası ve emeğinin boşa harcanması da engellenir²³⁵.

İflâsın açılması ve temlik sürecinin başlamasıyla borçlunun uygun bir iş edinme yükümlüğü de başlar (AİK m. 287b). Borçlunun gelir elde edeceği bir işinin olmaması halinde, gelir elde edeceği bir iş bulmak için çaba sarf etmeli ve münasip bir işi de geri çevirmemelidir.

3.3.Bakiye Borçtan Kurtulma Aşamasında Yediemin

3.3.1. Yedieminin belirlenmesi

Alacaklı ve borçlu yedieminin kim olacağı konusunda mahkemeye öneride bulunma hakkına sahiptirler (AİK m. 288). Kanunkoyucunun böyle bir düzenleme

²³⁴Bundestag Drucksache 17/11268, s. 24 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2022).

²³⁵D. Pehl (2022). § 287a Entscheidung des Insolvenzgerichts: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 12.

yapmadaki amaçlarından birisi mahkemenin yediemin ile ilgili harcamalarını azaltmak ve bu sayede de yargılama masraflarından tasarruf etmektir²³⁶. Şöyle ki, yedieminin borçlunun yakını olması halinde muhtemelen borçludan bir ücret talep etmeyecektir²³⁷. Bir başka amaç da kural olarak üç yıl boyunca birlikte işlem yapacağı kişiyi güveneceği bir kişiden seçebilme imkânını borçluya ve alacaklıya tanımaktır²³⁸. Ancak mahkeme tarafların önerisi ile bağlı olmayıp, yedieminin özgürce ve itinalı bir şekilde belirler²³⁹. Yediemin bakımından önemli olan, borçlu ve alacaklıdan bağımsız olmasıdır. Bu sebeple mahkeme, alacaklı tarafından yetkilendirilen bir avukatın yediemin olarak görev yapamayacağına karar vermiştir²⁴⁰.

Mahkeme bakiye borçtan kurtulmaya henüz karar vermemişse, masa malvarlığının mevcut olmaması sebebiyle iflâsın sona erdiğine dair kararıyla birlikte, mahkeme yedieminin de belirler (AİK m. 288 c. 2).

3.3.2. Yedieminin yükümlülükleri

Yedieminin hukuki durumuna ilişkin düzenleme, yapılan tüm kanun değişikliklerine rağmen, genel bir konu dışında aynen muhafaza edilmiştir. Değiştirilen konu motivasyon indirimi ile ilgili düzenlemedir. Buna göre iflâsın kaldırılmasından dört yıl sonra yediemin borçluya yılda bir kez olmak üzere o zamana kadar ödediği miktarın 10%’ nu geri ödüyordu. Sürenin beş yıl olması halinde ise bu oran 15% olmaktaydı. Böylece borçlunun borçlarını düzenli bir şekilde ödemesi sonucunda bir indirim meydana geliyordu. Bunun amacı da borçlunun ekonomik bakımdan durumunu düzeltmek ve borçluyu yedieminine ödeme yapmaya teşvik etmektir²⁴¹.

²³⁶ D. Andres, (2018). § 288 Bestimmung des Treuhänders: Insolvenzordnung (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl) München: C. H. Beck, kn. 1; A. Schmidt. (2015). § 288 Bestimmung des Treuhänders: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht, (Ed: A. Schmidt). Köln: Carl Heymanns, kn. 1.

²³⁷ Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 60.

²³⁸ Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 335; G. Stephan (2020). § 288 Bestimmung des Treuhänders: *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 2.

²³⁹ T. Streck (2015). § 288 Bestimmung des Treuhänders: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 2; V. Römermann (2021). § 288 Bestimmung des Treuhänders: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlich, V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 10.

²⁴⁰ AG Göttingen, 22.11.2004 - 74 IN 137/02 <https://openjur.de/u/317196.html> (Erişim tarihi: 29.09.2021).

²⁴¹ Bundestag Drucksache 12/7302, s. 187 <https://dserver.bundestag.de/btd/12/073/1207302.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2022); G. Stephan (2020). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders: *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 64.

2014 yılında yapılan değişiklik sonucunda takip süresinin beş hatta üç yıla kadar kısaltılması imkânının tanınması üzerine söz konusu indirimi düzenleyen kanun maddeleri (AİK m. 292/ I, c. 4 ve 5) yürürlükten kaldırılmıştır²⁴².

3.3.2.1. Temlik konusunda gerekli bilgilendirmeyi yapmak

Yediemin ilk olarak, bundan sonra ödemeler kendisine yapılabilsin diye iflâs takibi borçlusuna borçlu olan üçüncü kişileri temlik konusunda bilgilendirmelidir (§ 292, I, c. 1). Yediemin, üçüncü kişi borçlunun işi ve geliriyle ilgili bilgiye sahip değilse, üçüncü kişi borçlu bilgilendirilme yapıldıktan sonra gerekli açıklamaları yediemine yapmalıdır²⁴³. Bu bilgilendirmenin belli bir şekilde yapılmasına gerek olmadığı gibi kanunkoyucu belli bir zamanda yapılmasını da şart koşmamıştır²⁴⁴. Ancak takip borçlusuna borçlu olan kişiler asker, memur, din adamı veya bir kamu eğitim kurumunda görev yapan bir öğretmen gibi kamu görevlisiyse, Alman Medeni Kanunu’nun 411. maddesi gereğince, yediemin temlik belgesini noter veya resmî kurumlara onaylatmalıdır²⁴⁵.

Yediemin her ne kadar bu temlik bilgilendirmesini yapmak zorunda olsa da, üçüncü kişi borçlu temlik bilgilendirilmesi yapıldığında işini kaybedebilecek olduğunu, işinin bu anlamda bir alana sahip olduğunu ortaya koyarsa yediemin, üçüncü kişinin işverenini bilgilendirmekten kaçınabilir. İşvereni bilgilendirilmese de üçüncü kişi borçlu, alacağının haczedilebilir kısmını yediemine getirmekle yükümlüdür. Böyle bir durumda yedieminin yaptığı paylaştırmada bir açıklık meydana gelirse yediemin, açık kalan kısım için üçüncü kişi borçluya başvurma hakkında sahip değildir, bundan kendisi sorumludur²⁴⁶.

²⁴²Bundestag Drucksache 12/11268, s. 28 <https://dserver.bundestag.de/btd/12/018/1201868.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2022). Ayrıca bkz: Stephan, 2020, § 292, **a.g.k.**, 65; D. Andres, (2018). § 292 Bestimmung des Treuhänders: Insolvenzordnung (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl) München: C. H. Beck, kn. 10; D. Pehl (2022). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 8; T. Streck (2015). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn.9.

²⁴³ V. Römermann (2021). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlig ve V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 17.

²⁴⁴ B. Wegener (2006). Pflichten des Treuhänders in der Wohlverhaltensperiode. *Zeitschrift für die Insolvenzpraxis*, 2, s. 45-50; Grote, 2013, § 292, **a.g.k.**, 6; Pehl, 2022, § 292, **a.g.k.**, 2.

²⁴⁵Römermann, 2021, § 292 **a.g.k.**, 18; Grote, 2013, § 292, **a.g.k.**, 6; Wegener, 2006, **a.g.k.**, 46.

²⁴⁶BGH, 07.04.2011 - IX ZB 40/10 https://lexetius.com/2011_1656 (Erişim tarihi: 18.12.2022); Grote, 2013, § 292, **a.g.k.**, 6; Streck, 2015, § 292, **a.g.k.**, 3; Stephan, 2020, § 292, **a.g.k.**, 35; Pehl, 2022, § 292, **a.g.k.**, 2.

3.3.2.2. Temlik konusu gelirleri tahsil etmek

Yedieminin başlıca görevi temlik konusu gelirin, bunun için özel olarak açılmış banka hesabına yatırılmasını sağlamaktır. Burada tartışılması gereken konu, üçüncü kişi borçluların gelirini kontrol etmek ve onlara karşı dava açmak acaba yedieminin görevleri kapsamında mıdır? Kanunda bu konuda bir düzenleme yoktur (AİK m. 292). Öğretide, kanunda bu konuda bir düzenleme olmadığından, yedieminin bu konuda bir görevinin de olmadığı görüşü vardır²⁴⁷. Bu konudaki diğer görüş ise yedieminin, borçlunun alacağını tahsil amacıyla üçüncü kişi borçlulara karşı dava takip yetkisi olduğunu savunmaktadır²⁴⁸. Çünkü iflâs takibi borçlusunun temlik açıklaması gelecekteki gelirleri de kapsadığından, söz konusu gelirleri elde etmek için alacaklıların değil yedieminin davayı takip yetkisi vardır. Temlik açıklamasından sonra takip borçlusunun gelirleri normal bir gelir değil, belli bir amacı gerçekleştirmeye yönelik gelirlerdir. Bu sebeple yedieminin üçüncü kişilere karşı davayı takip yetkisi olduğu gibi aynı zamanda yerine getirdiği kamu görevi kapsamında üçüncü kişi borçlunun işverenlerini düzenli ödeme yapmaları yönünde uyarabilir ve bunun gerçekleşmemesi halinde işverenlere karşı dava açabilir²⁴⁹.

3.3.2.3. Temlik konusu malvarlığını kendi malvarlığından ayrı muhafaza etmek

Yediemin, temlik sebebiyle edindiği miktarı kendi malvarlığından ayrı tutmakla yükümlüdür (AİK m. 292 I, c. 2). Yedieminin bu yükümlülüğünü yerine getirmesi de ancak temlik miktarını erişimi sadece kendisine ait ayrı bir banka hesabı açması ile mümkün olacaktır²⁵⁰.

²⁴⁷F. A. Roman (2007). Die Klage des Treuhänders im RSB-Verfahren. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 38, s. 198-201.

²⁴⁸Grote, 2013, § 292, **a.g.k.**, 7; H. G. Landfermann (2006). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, kn. 3; W. Sternal. (2019). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders: Insolvenzordnung (Ed: H. Hirte/ H. Vallender). München: Franz Vahlen, kn. 24; Streck, 2015, § 292, **a.g.k.**, 2; Stephan, 2020, § 292, **a.g.k.**, 39.

²⁴⁹Stephan, 2020, § 292, **a.g.k.**, 39; BGH, 03.11.2011 - IX ZR 45/11 <https://lexetius.com/2011,5859> (Erişim tarihi: 17.10.2021).

²⁵⁰Stephan, 2020, § 292, **a.g.k.**, 50; Römermann, 2021, § 292 **a.g.k.**, 23-24; Sternal, 2019, § 292, **a.g.k.**, 25; Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 347; Streck, 2015, § 292, **a.g.k.**, 5.

Yedieminin bu hesabı açık hesap olmalıdır. Yediemin, bu hesabın yediemin görevinden kaynaklandığını, hesabı açarken bankaya bildirmelidir²⁵¹. Yediemin kurumunun temeli olan güven ilişkisinin bir gereği de budur. Ayrıca yediemine karşı bir takip yapılması ve banka hesabı üzerine haciz konulması üzerine, iflâs alacaklılarından her biri ve takip borçlu Alman Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 771. maddesi gereği istihkak davası açabilirler²⁵².

3.3.2.4. Temlik konusu gelirleri paylaşmak

Yedieminin görevlerinden biri de temlik açıklamasına konu olan geliri kural olarak yılda bir kez alacaklılar arasında paylaşmaktır (AİK m. 292/I, c. 2). Yediemin, topladığı miktarın paylaşmaya değmeyecek miktarda olduğunu anlarsa, alacaklıların yararını göz önünde tutarak dağıtımını her sene yapmaktan vazgeçebilir ya da daha uzun bir sürede bu dağıtımını yapabilir. Bu yönde karar alan yediemin, gelirlerin dağıtılmasını askıya aldığını mahkemeye bildirmelidir. Ancak bu durumda yediemin aldığı meblağları gösteren belgeyi yılda bir kez mahkemeye sunmak zorundadır. Gelirlerin dağıtılması en fazla yedieminin görev süresinin dolmasına kadar askıya alınabilir (AİK m. 292/I, c. 4).

Paylaşımın konusu, takip borçlusunun maaş veya sosyal yardım gibi düzenli olarak elde ettiği gelirinin haczedilebilir kısmıdır. Ayrıca borçlu, temlik süresi içerisinde miras hakkı nedeniyle kazandığı miktarın yarısını yediemine vermek zorunda olduğundan temlik süresi içinde elde edilen bu miktar da paylaşılacak gelirler arasındadır (AİK m. 295/I, b. 2).

Yediemin öncelikle yargılama masraflarını ve varsa avukat giderlerini öncelikle öder. Daha sonra kalan miktar kesinleşmiş sıra cetvelindeki alacaklılar ve oranlar nispetinde yapılacaktır (AİK m. 188, m. 197/I, b. 2). Ödeme yapılacak alacaklılar sadece sıra cetvelinde mevcut olan alacaklılar olabilir. Yani takip esnasında ya da temlik süresi esnasındaki yeni alacaklılara ödeme yapılmaz²⁵³.

Yediemin, kendi ücretini de bu para üzerinden alacaktır. Yediemini ücreti harcadığı zaman ve faaliyetinin kapsamına göre belirlenir (AİK m. 293/I, c. 2). Ancak, ödemenin

²⁵¹Stephan, 2020, § 292, **a.g.k.**, 51; Sternal, 2019, § 292, **a.g.k.**, 25.

²⁵²Römermann, 2021, § 292 **a.g.k.**, 24; Sternal, 2019, § 292, **a.g.k.**, 26.

²⁵³Stephan, 2020, § 292, **a.g.k.**, 57; Römermann, 2021, § 292 **a.g.k.**, 34.32.

yılda bir kez yapılacağına ilişkin düzenleme yediemin ücreti bakımından uygulanmaz, bu kural sadece alacaklılar bakımından geçerlidir. Yediemin ücretini aylık olarak alabilir²⁵⁴.

3.3.2.5. *Borçluyu denetlemek*

Borçlu faaliyetinden kazandığı geliri yedieminin hesabına yatırdığı ve sorumluluklarını yerine getirdiği sürece kontrol da edilmeyecektir. Ancak alacaklılar kurulu bu konuda yediemin görevlendirebilirler (AİK m. 292/II, c.1). Yediemin, bu görev için söz konusu olan ücretin kendisine ödenmesi halinde, borçlunun sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini kontrol eder ve bu konuda alacaklıları bilgilendirir (AİK m. 292 II, c. 2 ve 3). Gerekli olan ücretin yatırılması halinde yediemin alacaklılar kurulunun kendisine verdiği bu görevi kabul etmek zorundadır²⁵⁵.

Kanunkoyucu sadece alacaklılar kurulunun yedieminin bu konuda görevlendireceğini düzenlemiştir²⁵⁶. Alacaklılar kurulu, belli şartların gerçekleşmesi halinde denetleme yapılacağına karar verebilir. Örneğin, borçlunun işini kaybetmesi halinde borçlunun yeni bir işe girmek için gerekli çabayı gösterip göstermediğini denetlemesini isteyebilirler²⁵⁷.

Yediemin bu görevini sadece ücreti ödendiğinde yerine getirir, ödenmediği takdirde bu işi yapmayı bırakabilir (AİK m. 292/II, c. 3). Bir alacaklının bu ücreti daha önce tek başına ödemesi, onun alacağına ilk olarak kavuşacağı anlamına gelmez²⁵⁸.

Yedieminin buradaki görevinin sınırlarını aslında Alman İflâs Kanunu'nun 295. maddesinde düzenlenen borçlunun sorumlulukları çizmektedir. Buna göre yediemin, borçlunun gelir kazandırıcı bir faaliyete sahip olup olmadığı, olmadığı takdirde bu konuda bir çaba sarf edip etmediğini araştıracaktır. Bu konuda yediemin borçludan gerekli olan belgeleri isteme hakkına sahip olsa da bu konuda bir zor kullanma yetkisine sahip değildir²⁵⁹. Belirtmek gerekir ki, borçlunun bilgi verme konusunda yediimine yardım

²⁵⁴Römermann, 2021, § 292 a.g.k., 30.

²⁵⁵Grote, 2013, § 292, a.g.k., 25; Stephan, 2020, § 292, a.g.k., 79; Sternal, 2019, § 292, a.g.k., 67; Streck, 2015, § 292, a.g.k., 10.

²⁵⁶Alacaklılar toplantısının görevlendirmesi olmadan da yedieminin bu görevi gerçekleştirebileceğini ilişkin mahkeme kararı için bkz. BGH, 01.07.2010 - IX ZB 84/09 <https://lexetius.com/2010,2426> (Erişim tarihi: 07.09.2022).

²⁵⁷Landfermann, 2006, § 292 a.g.k., 19.

²⁵⁸Stephan, 2020, § 292, a.g.k., 81; Streck, 2015, § 292, a.g.k., 12; Grote, 2013, § 292, a.g.k., 25.

²⁵⁹Stephan, 2020, § 292, a.g.k., 88; Streck, 2015, § 292, a.g.k., 13.

etmemesi bakiye borçtan kurtulma talebinin reddedilmesi sebeplerinden biri olarak düzenlendiğinden (AİK m. 295) borçlu zaten gerekli yardımı yapacaktır.

3.3.2 6. Görev süresi sonunda mahkemeye hesap vermek

Yediemin temlik konusu parayı nasıl kullandığıyla ilgili görev süresinin sonunda mahkemeye hesap vermek ya da açıklamada bulunmak zorundadır (§ 292 III, c.1). Gelir ve giderlere ilişkin bu hesap verme işlemi, bakiye borçtan kurtulma talebinin uygunluğu kararı ile temlik süresinin sona ermesi arasındaki süreye ilişkin yapılır. Yediemin temlik için açtığı hesabın yönetimine ilişkin sorumluluğu ve bunları açıklama yükümlülüğü sadece iflas mahkemesine karşıdır. Yoksa alacaklılara karşı böyle bir sorumluluğu olmadığı gibi açıklama yapma zorunluluğu da yoktur. Alacaklıların bu yolda itiraz etme hakları bulunmaktadır (AİK m. 292/III, son cümle).

Yedieminin sorumluluğu ile ilgili olarak Kanunun 286. ve devamı maddelerinde herhangi bir düzenleme olmamasına rağmen, öğretide, yedieminin faaliyetlerinin iflâs komiserinden farklı olmaması ve her ikisinin de mahkeme tarafından atanan kamu görevlisi olmalarından dolayı iflâs komiserinin sorumluluğunu düzenleyen Alman İflâs Kanunu'nun 60. maddesinin yediemin için de uygulanması gerektiği savunulmaktadır²⁶⁰. Ancak bu konudaki hakim görüş, Kanunun 292. maddesinde yine aynı Kanunun 60. maddesine açık bir atıf yapılmadığı ve bu sebeple bu maddenin değil Alman Medeni Kanunu'nun 280. maddesinin uygulama alanı bulacağı yönündedir²⁶¹.

3.3.3. Yedieminin ücret hakkı

Yediemin hizmetleri karşılığında ücret ödenmesini ve yaptığı gerekli masraflarının karşılanmasını talep edebilir (AİK m. 293/I). Kanunda ücret miktarının, yedieminin harcadığı zaman ve hizmetin kapsamına göre belirleneceği ifade edilmiştir (AİK m. 293/I, c. 2). Ancak iflâs hukukuyla ilgili ücretlerin belirlenmesine ilişkin kanundaki düzenleme, bu miktarın nasıl hesaplanacağını açık bir şekilde göstermiştir (InsVV m. 14-16). Bu sebeple yediemine ödenecek ücreti belirlemede icra mahkemesinin takdir yetkisi

²⁶⁰Landfermann, 2006, § 292, **a.g.k.**, 25. Ayrıca bkz. BGH, 10.07.2008 - IX ZR 118/07 <https://lexetius.com/2008,2106> (Erişim tarihi: 12.12.2021).

²⁶¹Sternal, 2019, § 292, **a.g.k.**, 73; Streck, 2015, § 292, **a.g.k.**, 15; Grote, 2013, § 292, **a.g.k.**, 36; Römermann, 2021, § 292 **a.g.k.**, 49.

yoktur²⁶². Kanunda belirlenen oranlar dahilinde yedieminin ücreti de belirlenecektir. Buna göre, üç yıl içinde ödenen toplam miktarın ilk 25.000 Euro'nun yüzde beşi, 50.000 Euro'nun üzerindeki miktarın yüzde üçü ve bunun dışındaki miktarların yüzde biri yediemin ücretidir²⁶³ (InsVV m. 14). Alacaklıların alabileceği miras gibi borçlunun ek gelirleri üzerinden de yediemin yukarıdaki oranlar nispetinde ücret alabilir²⁶⁴. Ancak şunu da hemen belirtmeliyiz ki, yediemin alacağı ücretin en az ne kadar olacağı konusunda kanun koyucu bir sınırlama yapmıştır. Buna göre yediemin yıllık en az 140 Euro kazanacaktır (InsVV m. 14/III). Bu durum ancak iflâs masasının gelirinin yıllık 2000 Euro'dan az olması halinde mümkün olabilir. İşte bu durumda da kanun koyucu yedieminin kazanacağı yıllık ücret bakımından bir sınırlama getirmiş ve bu miktarın yıllık 140 Euro'dan az olamayacağına hükmetmiştir. Şayet yediemin, temlik edilen meblağı beşten fazla alacaklıya dağıtıyorsa, yedieminin ücreti her beş alacaklı için 70 Euro artar.

Yediemin ücret dışında ilave kazanç da elde edebilir. Daha önce bahsettiğimiz gibi, yediemin borçlunun sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini kontrol etmesi karşılığında ilave bir ücret elde eder. Alacaklılar toplantısında bu yönde bir karar alınması halinde yedieminine ödenecek olan miktar kanunda, saat başı 50 Euro olarak belirlenmiştir (InsVV m. 15/I). Kanunkoyucu, bu miktarın her halükârda 14. maddede düzenlenmiş olan sınırı aşamayacağını ancak alacaklılar kurulu kararıyla bu durumun değiştirilebileceğine hükmetmiştir (InsVV m. 15/II). Alacaklılar kuruluna bu konuda bir yetki verilmesi, özellikle yedieminin emeği ile ödenen miktarın orantısız olduğu durumlarda, örneğin borçlunun işsiz olduğu ve denetlenmesi gerektiği durumlarda, yedieminin emeğinin

²⁶²V. Römermann (2021). § 293 Vergütung des Treuhänders: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlich, V. Römermann), München: C. H. Beck, kn 5; D. Andres (2018). § 293 Vergütung des Treuhänders: Insolvenzordnung. (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl), München: C.H. Beck, kn.1.

²⁶³Örnek hesaplamalar için bkz. T. Graeber (2006). Die Vergütung des Treuhänders der Wohlverhaltensperiode nach § 293 InsO, § 14 InsVV und das Problem der erhöhten Mindestvergütung nach § 14 Abs. 3 Satz 2 InsVV bei zu geringer Masse. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 11, s. 585-588. Ayrıca bkz. G. Stephan (2020). § 293 Vergütung des Treuhänders: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 10 vd.

²⁶⁴LG Hannover, 15.03.2011- 6 T 20/11 <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20Hannover&Datum=15.03.2011&Aktenzeichen=6%20T%2020/11> (Erişim tarihi: 09.08.2022).

karşılanmasını sağlar²⁶⁵. Yediemin ayrıca yapmış olduğu telefon, fotokopi, zorunlu yaptığı yolculuk masraflarının karşılanmasını da talep etme hakkına sahiptir²⁶⁶.

Alman İflâs Kanunu'nun 293/II maddesinin aynı Kanunun 63. maddesine yaptığı atıf sebebiyle, yediemine ödenmesi gereken ücreti yargılama masrafı niteliğindedir. Bu sebeple yediemin, ödenmeyen ücretinin devlet tarafından karşılanmasını talep edebilir²⁶⁷. 2014 yılındaki kanun değişikliğinden önceki düzenlemede Kanunun 63. maddesine atıf yoktu ve yediemin ücretinin yargılama gideri olduğu konusu açık değildi. Ancak öğretide yediemin ücretinin yargılama gideri olduğu tartışmasız şekilde kabul ediliyordu. Şimdiki düzenlemeyle bu konu açık bir şekilde Kanunda düzenlenmiştir.

3.4. Bakiye Borçtan Kurtulmanın Reddi Talebi

3.4.1. Genel olarak

Bakiye borçtan kurtulma kurumu, dürüst borçlulara yeni bir başlangıç yapma imkânı tanımak için kanunkoyucu tarafından borçluya sunulan bir imkândır. Bu imkân sadece dürüst borçlulara tanınan bir yoldur (AİK m. 1). Kanuna uygun şekilde yapılan bir bakiye borçtan kurtulma başvurusunun reddi de yine aynı şekilde yapılacak bir taleple mümkün olacaktır. Ancak şu konuyu da açıklığa kavuşturmalıyız ki, uygulamada itiraz nedenlerine dayanılarak bakiye borçtan kurtulmanın reddi yoluna ender olarak gidilmektedir.

3.4.2. Ret talebinde bulunabilecek kişiler

Bakiye borçtan kurtulmanın reddi talebi, tasarruf ilkesi gereği alacaklılardan birinin bu konuda talepte bulunması sonucunda mahkeme tarafından incelenebilir. Bakiye borçtan kurtulmaya itiraz ancak alacaklılar tarafından ileri sürülebilir. Değişiklikten önceki düzenlemede başvuruda bulunabilecek alacaklıya ilişkin bir açıklama mevcut

²⁶⁵D. Andres, (2018). § 293 Vergütung des Treuhänders: Insolvenzordnung. (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl) München: C. H. Beck, kn. 2; H. Grote (2013). § 293 Vergütung des Treuhänders: Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren (Ed: W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch). Köln: Luchterhand Verlag, k.n 18; Stephan, 2020, § 293 **a.g.k.**, 15; Pehl, 2022, § 293 **a.g.k.**, 9.

²⁶⁶Grote, 2013, § 293, **a.g.k.**, 20; Stephan, 2020, § 293 **a.g.k.**, 16; Pehl, 2022, § 293 **a.g.k.**, 11; Sternal, 2019, § 293, **a.g.k.**, 10; Streck, 2015, § 293, **a.g.k.**, 6.

²⁶⁷G. Pape (2008). Aufhebung der Stundung der Verfahrenskosten im eröffneten Verfahren, *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 3, s. 143-146; Streck, 2015, § 293, **a.g.k.**, 8; Waltenberger, 2014, § 293, **a.g.k.**, 10; Andres, 2018, § 293, **a.g.k.**, 5; Grote, 2013, § 293 **a.g.k.**, 26, Stephan, 2020, § 293, **a.g.k.**, 14.

olmasa da doktrinde²⁶⁸ ve yargı kararlarında²⁶⁹ bu yola ancak takibe katılmış alacaklıların başvurabileceği kabul ediliyordu. Bu ortak görüş yeni düzenlemede yerini almış; bu yola ancak alacağını sıra cetveline kaydettirmiş (AİK m. 290/I) ve alacağı kesinleşmiş olan alacaklının başvurabileceği düzenlenmiştir²⁷⁰. Alacağını kaydettirmeyen alacaklının bakiye borçtan kurtulmaya itiraz ve reddini talep etme hakkı yoktur. Aynı şekilde iflâsın açılmasından sonra alacak hakkı elde eden yeni bir alacaklı da bakiye borçtan kurtulmanın reddini talep edemez²⁷¹.

3.4.3. Ret talebinin yapılacağı zaman ve ispatı

Bakiye borçtan kurtulmaya itiraz ve bu sebeple ret talebinin sadece iflâsın kapanması duruşmasında verilebileceğine ilişkin kanun koyucunun yaptığı bilinçli sınırlama²⁷², 2014 yılında yapılan değişiklik sonucunda kaldırılmıştır²⁷³. Eski düzenlemeye göre bakiye borçtan kurtulma talebinin reddine ilişkin dilekçeler, sadece iflâsın kapanması duruşmasında verilebiliyorken, mevcut düzenlemede söz konusu dilekçenin iflâsın kapanması duruşmasına kadar her zaman sunulabileceği hüküm altına alınmıştır (AİK m. 290/II). Bu değişiklikle iflâsın kapanması duruşmasına kadar alacaklıya birden fazla kez ret talebi dilekçesi verme imkânı tanınmıştır.

²⁶⁸ M. Ahrens (2012). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung: Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: K. Wimmer), München: Luchterhand Verlag, kn. 79; M. Ahrens (2013). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung: Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren (Ed: W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch). Köln: Luchterhand, kn. 79; G. Pape (2004). Vorzeitige Erteilung der Restschuldbefreiung bei fehlenden Forderungsanmeldungen, *Neue Zeitschrift für Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 6 (1), s. 1-7.

²⁶⁹BGH, 08.10.2009 - IX ZB 257/08 <https://lexetius.com/2009,3106> (Erişim tarihi: 11.11.2022); AG Hamburg, 07.09.2005 - 68g IK 46/04 <https://openjur.de/u/86024.html> (Erişim tarihi: 02.09.2022); BGH, 16.12.2010 - IX ZR 24/10 <https://lexetius.com/2010,5494> (Erişim tarihi: 02.09.2022); BGH, 18.05.2006 - IX ZB 103/05 <https://openjur.de/u/81043.html> (Erişim tarihi: 02.09.2022).

²⁷⁰ Bundestag Drucksache 17/11268, s.26 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi:07.11.2022).

²⁷¹AG Delmenhorst, 09.04.2013 - 45 C 5291/12 (VI) https://www.bremer-inkasso.de/files/ag_delmenhorst_jurbuero_2014_101.pdf (Erişim tarihi: 03.06.2022).

²⁷²Bundestag Drucksache 12/2443, s. 189 <https://dserver.bundestag.de/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim tarihi: 03.11.2022); BGH, 20.03.2003 - IX ZB 388/02 <https://lexetius.com/2003,547> (Erişim tarihi: 05.11.2022).

²⁷³Bundestag Drucksache 17/11268, s. 26 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 11.10.2022).

İflâsın kapanması duruşmasından sonra ret dilekçesi verilemeyeceğini ilişkin düzenleme, öğreti²⁷⁴ ve yargı kararları²⁷⁵ da dikkate alınarak muhafaza edilmiştir. Kanunkoyucu bu konuda bir değişiklik yapmamıştır. Ancak, Kanunda belirtilen istisnaların varlığı halinde, iflâsın kapanması duruşmasından sonra ret dilekçesi verilebilir. Örneğin, alacaklı ret nedeninin varlığını sonradan öğrenirse,²⁷⁶ kuşkusuz borçtan kurtulmanın reddini iflâsın kapanması duruşmasından sonra da talep edebilir.

Ret sebeplerinin varlığını iddia eden alacaklı bu iddiasını ispat etmekle yükümlüdür. İspat yüküne ilişkin genel kural gereği (AHMK m. 294/II) ret nedenlerinin varlığının ispatı, alacaklıya düşer²⁷⁷ ve alacaklının bu iddialarını yaklaşık olarak ispatlaması yeterlidir²⁷⁸. Ret dilekçesi sadece alacaklının ret sebebinin varlığını yaklaşık olarak ispatlaması halinde geçerlidir. Ret sebepleri sınırlı sayıda sayıldığından alacaklının bu sebepler dışında başka bir sebep göstermesi halinde bunun içeriği incelenmeden mahkeme tarafından reddedilecektir²⁷⁹. Alacaklı tarafından gerekçelendirmeden ileri sürülen sebepler mahkeme tarafından yeterli kabul edilmez.

3.4.4. Ret sebepleri

Kanunkoyucu, hangi sebeplere dayanılarak bakiye borçtan kurtulmanın reddinin talep edilebileceğini, Alman İflâs Kanunu'nun 290, 295, 296, 297 ve 298. maddelerinde sistematik bir şekilde düzenlemiştir. Kanunun 290. maddesinde tüm ret nedenleri genel

²⁷⁴G. Pape (2014). Fortfall der Zweistufigkeit bei den RSB-Versagungsgründen, § 297a InsO n.F. *Zeitschrift für Verbraucher- und Privat-Insolvenzrecht*, 6, s. 234-239; Waltenberger, 2014, § 289, **a.g.k.**, kn. 7; G. Stephan (2020). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung: *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 17; Ahrens, 2012, § 290, **a.g.k.**, 85; W. Sternal (2019). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung: *Insolvenzordnung* (Ed: H. Hirte, H. Vallender). München: Franz Vahlen, kn. 11; V. Römermann (2021). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung: *Insolvenzordnung*. (Ed: J. Nerlig ve V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 9; Pehl, 2022, § 293 **a.g.k.**, 4; T. Streck (2015). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung: *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht*. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 5.

²⁷⁵BGH, 18.05.2006 - IX ZB 103/05 <https://openjur.de/u/81043.html> (Erişim tarihi: 03.09.2022); BGH, 05.02.2009 - IX ZB 185/08 <https://lexetius.com/2009,214> (Erişim tarihi: 03.09.2022).

²⁷⁶BGH, 23.10.2008 - IX ZB 53/08 <https://lexetius.com/2008,3005> (Erişim tarihi: 03.09.2022).

²⁷⁷Sternal, 2019, § 290, **a.g.k.**, 9; Stephan, 2020, § 290, **a.g.k.**, 31; Römermann, 2021, § 290, **a.g.k.**, 13; Pehl, 2022, § 290, **a.g.k.**, 41; Ahrens, 2013, § 290, **a.g.k.**, 88 vd; Andres, 2018, § 290, **a.g.k.**, 7; Streck, 2015, § 290, **a.g.k.**, 10; BGH, 02.07.2009 - IX ZB 183/06 <https://openjur.de/u/72294.html> (Erişim tarihi: 07.07.2022); BGH, 10.07.2008 - IX ZB 164/07 <https://openjur.de/u/75306.html> (Erişim tarihi: 07.07.2022); BGH, 11.09.2003 - IX ZB 37/03 <https://lexetius.com/2003,2306> (Erişim tarihi: 07.07.2022); BGH, 26.01.2012 - IX ZB 52/10 <https://lexetius.com/2012,181> (Erişim tarihi: 07.07.2022).

²⁷⁸Pehl, 2022, § 290, **a.g.k.**, 41; Streck, 2015, § 290, **a.g.k.**, 10; LG Potsdam, 23.10.2007 - 5 T 567/07 <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20Potsdam&Datum=23.10.2007&Aktenzeichen=5%20T%20567/07> (Erişim tarihi: 08.07.2022).

²⁷⁹Stephan, 2020, § 290, **a.g.k.**, 32; Sternal, 2019, § 290, **a.g.k.**, 13.

olarak sıralanmıştır. Söz konusu maddede sayılan ret nedenleri iflâsın kapanması aşamasına kadar meydana gelebilecek durumlara ilişkin itiraz nedenleridir²⁸⁰.

3.4.4.1. İcra veya iflâs suçlarından hüküm giymek

Borçlunun, Alman Ceza Kanunu'nun 283-283c maddeleri arasında sayılan iflâs suçlarından birini işlemesi sebebiyle kesinleşmiş bir kararla mahkûm edilmesi bakiye borçtan kurtulma ret nedenlerinden biridir. 2014 yılında yapılan Kanun değişikliğinden önce söz konusu maddelerde sayılan iflâs suçlarından birinden kesinleşmiş bir mahkûmiyetin olması, bakiye borçtan kurtulma ret sebeplerinden biriydi. Kanunda yapılan değişiklikle sonucunda bu düzenlemeye zaman bakımından bir sınır çizilmiştir. Daha önceki düzenlemede bu suçlardan herhangi birinden dolayı kesinleşmiş mahkûmiyetin olması, bakiye borçtan kurtulmanın reddi sebeplerinden biri olması için yeterliydi. Ancak mevcut düzenlemede hem zaman bakımından sınırlama hem de alınan cezanın belli bir büyüklükte olması şartı getirilmiştir. Buna göre iflâs başvurusu tarihinden önceki beş yıl içinde veya başvurudan sonra doksan güne karşılık para cezası ya da hapis cezasına yönelik kesinleşmiş bir kararın bulunması, bakiye borçtan kurtulmanın ret nedeni olarak kabul edilmektedir Ayrıca ifade edilmelidir ki, bakiye borçtan kurtulma kurumundan sadece dürüst borçlu yararlanacağından, söz konusu maddelerde sayılan suçların teşebbüs aşamasında kalmasının veya tamamlanmasının bir önemi yoktur²⁸¹.

3.4.4.2. Ekonomik durumu hakkında yanlış bilgi vermek

Kanunda düzenlenmiş bir başka ret nedeni, iflâs başvurusundan önceki üç yıl içinde veya başvurudan sonra, kredi temin etmek, kamusal kaynaklardan yararlanmak ya da devlete ödeme yapmaktan kaçınmak amacıyla, borçlunun ekonomik durumu hakkında kasten ya da ağır ihmâl sonucunda yazılı olarak yanlış ya da eksik bilgi vermektir (AİK m. 290/I, b. 2).

Bakiye borçtan kurtulmanın ret nedeni olabilmesi için borçlunun ekonomik durumuyla ilgili açıklamalarının yazılı olması şarttır, yazılı bir belge olmadan sadece

²⁸⁰Bundestag Drucksache 17/11268, s. 27 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 13.09.2022).

²⁸¹Bundestag Drucksache 17/11268, s. 26 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 11.09.2022); Pehl, 2022, § 290, a.g.k., 8.

alacaklının bu yöndeki iddiası itiraz nedeninin varlığı bakımından yeterli değildir²⁸². Borçlunun ekonomik durumu hakkındaki yazılı açıklamayı bizzat kendisinin hazırlamış olmasının bir önemi yoktur. Borçlu bu açıklamasını bir üçüncü kişiye yapmış ve bu üçüncü kişi bu açıklamalar doğrultusunda yazılı belgeyi hazırlamış olabilir²⁸³.

Borçlunun açıklamasının kredi sağlamak, kamusal kaynaklardan yararlanmak ya da devlete veya kamuya ödemesi gereken parayı ödemekten kaçmak için yapılmış olması gerekir. Vergi kaçırmak amacıyla gelirini eksik göstermek²⁸⁴ veya işsizlik maaşı²⁸⁵ almak için yalan beyanda bulunmak buna örnek olarak gösterilebilir. Borçlunun yapacağı açıklama bizzat borçlunun ekonomik durumuyla ilgili olmalıdır, üçüncü bir kişinin ekonomik durumuna ilişkin yanlış veya eksik açıklama ret sebebi için geçerli değildir²⁸⁶.

Kanun koyucu, borçlunun bu açıklamalarına zaman bakımından bir sınırlandırma getirmiştir. Buna göre, iflâs başvurusundan önceki ve sonraki üç sene içerisinde bu açıklamaların yapılmış olması aranmaktadır. 2014 yılında yapılan kanun değişikliğinden önce süre bakımından bir açıklık olmamasına rağmen doktrin ve içtihat görüşü bu yöndeydi. Yeni mevcut düzenlemeyle söz konusu görüşler kanun maddesi olarak vücut bulmuştur. Borçlu iflâsın açılmasından kapanmasına kadar olan zaman dilimi içerisinde bu beyanlarda bulunmamalıdır; aksi takdirde bu bir ret sebebi olarak kabul edilebilecektir.

3.4.4.3. *Savurgan bir yaşam sürme*

Borçlu, iflâs talebinden önceki üç sene içinde veya başvurudan sonra kasten ya da ihmalle alacaklıların haklarını ihlal edecek şekilde ölçsüz borçlar altına girmiş veya malvarlığını gizlemiş ya da ekonomik durumunda iyileşme ümidi olmamasına rağmen iflâs takibinin başlamasını geciktirmek suretiyle alacaklıların haklarını tehlikeye atmışsa

²⁸²Göttingen Eyalet Mahkemesinin 18.02.2002 tarih ve 10 T 10/02 Karar sayılı kararı; Dortmund Bölge Mahkemesinin 30.04.2009 tarih ve 260 IN 161/04 Karar sayılı kararı.

²⁸³Sternal, 2019, § 290, **a.g.k.**, 32; Stephan, 2020, § 290, **a.g.k.**, 33; Römermann, 2021, § 290, **a.g.k.**, 39. BGH, 23.10.2008 - IX ZB 17/08 <https://openjur.de/u/73312.html> (Erişim tarihi: 18.12.2022); BGH, 09.03.2006 - IX ZB 19/05 <https://lexetius.com/2006,928> (Erişim tarihi: 14.12.2022); BGH, 11.09.2003 - IX ZB 37/03 <https://lexetius.com/2003,2306> (Erişim tarihi: 14.12.2022).

²⁸⁴BGH, 13.01.2011 - IX ZB 199/09 <https://lexetius.com/2011,77>; BGH, 08.01.2009 - IX ZB 80/08 <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&nr=46771&pos=0&anz=1> (Erişim tarihi: 10.11.2022).

²⁸⁵LG Stuttgart, 09.01.2001- 19 T 394/2000, 19 T 394/00 <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20Stuttgart&Datum=09.01.2001&Aktenzeichen=19%20T%20394%2F00> (Erişim tarihi: 10.11.2022).

²⁸⁶Stephan, 2020, § 290, **a.g.k.**, 52.

borçlunun bu davranışları sebebiyle bakiye borçtan kurtulmanın reddi talep edilebilir (AİK m. 290/I, b. 4). Örneğin iflâs komiserinin daha pahalıya satabileceği bir eşyayı gerekçesi olmadan daha ucuza satması²⁸⁷ ya da borcunu ödemek yerine maaşı ile lüks bir tatil yapması²⁸⁸ veya evini kira almaksızın üçüncü bir kişiye bırakması²⁸⁹ bu durumlara örnek olarak gösterilebilir.

3.4.4.4. Bilgi verme ya da iş birliği yapma yükümlülüklerini yerine getirmeme

Borçlunun iflâs usulü esnasında, Kanun uyarınca bilgi verme ve iş birliği yapma yükümlülüklerini kasten ya da ağır ihmalle ihlal etmesi, alacaklılardan birinin bakiye borçtan kurtulma kurumuna itiraz etmesi için yeterlidir (AİK m. 290/I, b. 5). Borçlunun bilgi verme ve iş birliği yapma yükümlülükleri İflâs Kanununda açıkça sayılmıştır (AİK m. 20, m. 97, m. 98 ve m. 101). Borçlunun bu yükümlülükleri iflâs başvurusunun yapılmasıyla başlar²⁹⁰ ve bu yükümlülükler aktif yükümlülüklerdir. Yani bu yükümlülükler borçlunun pasif olarak, katlanması gereken bazı yükümlülükler değildir²⁹¹.

Alacaklılarının tam listesini iflâs mahkemesine vermek²⁹²; yediemine tam ve doğru bir vergi açıklaması yapmak²⁹³; asgari geçim miktarının üzerinde kalan kısmı yediemine ödemek²⁹⁴; ekstra işlere gitmesi halinde bunu yediemine bildirmek²⁹⁵, borçlunun yükümlülüklerine örnek verilebilir ve borçlunun bu yükümlülüklerini yerine getirmemesi bakiye borçtan kurtulmaya itiraz nedenlerinden biridir.

²⁸⁷BGH, 09.07.2009 - IX ZB 199/08 <https://openjur.de/u/72382.html> (Erişim tarihi: 07.10.2022).

²⁸⁸LG Düsseldorf, 28.01.2004 - 25 T 48/04 <https://openjur.de/u/100952.html> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

²⁸⁹Beschluss des IX. Zivilsenats vom 10.12.2009 - IX ZB 20/08 <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&Datum=2009-12-10&Sort=1&anz=41&pos=14> (Erişim tarihi: 08.10.2022).

²⁹⁰BGH, 09.10.2008 - IX ZB 212/07 <https://lexetius.com/2008,2918> (Erişim tarihi: 06.09.2022). BGH, 16.12.2004 - IX ZB 72/03 <https://lexetius.com/2004,3484> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

²⁹¹BGH, 13.01.2011 - IX ZB 163/10 IX ZB 163/10 <https://lexetius.com/2011,139> (Erişim tarihi: 08.08.2022).

²⁹²Beschluss des IX. Zivilsenats vom 9.10.2008 - IX ZB 212/07 <https://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=en&Datum=2008-10&Seite=9&nr=45905&pos=290&anz=382> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

²⁹³BGH, 18.12.2008 - IX ZB 197/07 <https://lexetius.com/2008,3854> (Erişim tarihi: 03.03.2014).

²⁹⁴BGH, 31.07.2013 - IX ZA 37/12 <https://lexetius.com/2013,3012> (Erişim tarihi: 09.10.2022).

²⁹⁵LG Mönchengladbach, 10.07.2003 - 5 T 270/03 <https://openjur.de/u/97278.html> (Erişim tarihi: 09.10.2022).

3.4.4.5. Yanlış veya eksik liste vermek

Borçlunun malvarlığı ve gelirlerine ilişkin mahkemeye sunmak zorunda olduğu listede (AİK m. 287/I, son cümle ve AİK m. 305/I, b. 3) kasten ya da ağır ihmal sonucu yanlış veya eksik bilgilerin olması bakiye borçtan kurtulmanın ret sebeplerinden biridir (AİK m. 290/VI). Borçlu, söz konusu maddeler gereği vermek zorunda olduğu gelir ya da malvarlığı listesinde tüm varlığı hakkında bilgi vermekle yükümlüdür. Bunlara örnek olarak gösterilebilecek durumlar, alacaklılardan birini listeye eklememek²⁹⁶ veya tam tersi alacaklı olmayan birini listeye eklemektir²⁹⁷. Burada önemli olan borçlunun bu eyleminden alacaklıların ya da alacaklılardan birinin fiilen zarar görmesi değildir, böyle bir zarar görme tehlikesinin olması bile bunun bir ret sebebi olarak kabul edilmesi için yeterlidir²⁹⁸.

3.4.4.6. Gelir elde etme yükümlülüğünü yerine getirmeme

Borçlunun gelir elde etme yükümlülüğünün gereklerini yerine getirmemesi, alacaklıların aleyhine bir durum olduğundan, bakiye borçtan kurtulmanın ret sebeplerinden biri olarak düzenlenmiştir²⁹⁹. Kanunkoyucunun bu düzenlemedeki amacı, borçlunun, tüketici iflâsının bir parçası olarak sunulacak listeleri dikkatli bir şekilde hazırlamasını sağlamaktır³⁰⁰. Bu maddeyle, iflâsın açılması talebi ile iflâsın kapanması duruşması esnasında borçlunun gelir elde etme yükümlülüğüne dikkat çekilmiştir³⁰¹.

3.4.5. Mahkemenin kararı

İflâs mahkemesi, alacaklı veya alacaklılar tarafından ileri sürülen ret nedenlerini inceler. Mahkeme, sunulan ret sebeplerinin kabul edilebilir olduğu kanaatindeyse, bakiye borçtan kurtulma talebinin reddine karar verecektir. Ret dilekçesinin geçersiz ya da gerekçelendirilmemiş olması halindeyse ret dilekçesinin reddine karar verecektir. Mahkeme ret nedenlerine ilişkin kararını iflâsın kapanması duruşmasından sonra karar bağlamak zorundadır (AİK m.290/II, c. 2). Böylece bakiye borçtan kurtulma aşamasına

²⁹⁶BGH, 28.06.2012- IX ZB 259/11 <https://lexetius.com/2012,5384> (Erişim tarihi: 09.10.2022)

²⁹⁷BGH, 15. 07. 2004 - IX ZB 298/03 <https://lexetius.com/2004,3084> (Erişim tarihi: 09.10.2022)

²⁹⁸BGH, 02.07.2009 - IX ZB 63/08 <https://lexetius.com/2009,1849> (Erişim tarihi: 14.09.2022).

²⁹⁹Bundestag Drucksache 17/11268, s. 27 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 07.04.2022).

³⁰⁰Römermann, 2021, § 290, a.g.k., 90.

³⁰¹Stephan, 2020, § 290, a.g.k., 99.

sorunsuz bir şekilde devam edilebilecektir. Ret taleplerine ilişkin verilen kararlar birlikte mahkeme masraflarına ilişkin karar da verilir³⁰².

Mahkemenin bakiye borçtan kurtulma talebinin reddine ilişkin verdiği karara karşı borçlunun ve her alacaklının derhal itiraz etme imkânı vardır (AİK m. 290/III). 2014 yılında yapılan Kanun değişikliğiyle maddeye eklenen üçüncü fıkra hem alacaklı hem de borçluya bu karara karşı derhal itiraz etme imkânını tanımıştır. Söz konusu fıkra, mahkemenin verdiği kararın ilan edilmesi gerektiğini de hüküm altına almaktadır.

³⁰²Stephan, 2020, § 290, **a.g.k.**, 115; Römermann, 2021, § 290, **a.g.k.**, 104.

3.5. Bakiye Borçtan Kurtulma Usulünde Borçlunun Yükümlülükleri

Bakiye borçtan kurtulma imkânından dürüst gerçek kişi borçlular faydalanabilir (AİK m.1). Takip sonunda bakiye borçlarından kurtulabilmesi için borçlunun yerine getirmesi gereken birtakım yükümlülükler vardır. Borçlu bu yükümlükleri yerine getirmezse bakiye borçtan kurtulma imkânı da sona erecektir. Borçlu, iflâs takibinin sona ermesi ile temlik süresinin sona ermesi arasındaki ve iyi hal dönemi (Wohlverhaltensperiode) olarak adlandırılan bu süre boyunca Kanunda sayılan yükümlülükleri yerine getirmelidir. İflâs takibine rağmen borçlarının hepsini ödeyemeyen bir borçluya Kanunda sayılan şartları yerine getirmesi halinde ödeyemediği tüm borçlarından arınma imkânı dürüst bir borçluya tanındığından, borçlunun da buna uygun davranışlar sergilemeli ve mümkün olduğunca borçların ödemeye çalışmalıdır.

Alman İflâs Kanunu, borçlunun yükümlülüklerini 295. maddede sıralanmıştır. Serbest meslek sahibi borçlunun yükümlülükleri ise madde 295a’da düzenlenmiştir. Borçlunun sayılan bu yükümlülükleri yerine getirmemesi, bakiye borçtan kurtulmanın reddedilmesine sebep olur (AİK m.296).

Borçlunun temlik süresi boyunca yerine getirmesi gerekli yükümlülükleri kategorileştirmek istersek, birincisi gelir elde etmeye yönelik yükümlülüklerdir. Diğerleri de miras hukukundan kaynaklı yükümlülükler ve gerekli bildirimleri yapmaya ilişkin yükümlülüklerdir. Borçlunun bir başka yükümlülüğü de alacaklılara eşit davranmaktır.

3.5.1. Gelir elde etmeye yönelik yükümlülükler

3.5.1.1. Uygun bir iş edinme

İflâs açılması ile temlik süresinin sona erdiği zaman arasında borçlunun, uygun bir işe devam etmek, işsizse uygun bir bulmak için çaba harcamak ve uygun bir iş teklifini reddetmemek yükümlülüğü vardır (AİK m. 287b). “Uygun iş” kavramını, alacaklının memnuniyetini en çok karşılayacak bir iş olarak anlamamız gerekir³⁰³. Ancak bu terimi bu kadar geniş anlamamız borçlunun yükümlülüklerini de o derecede genişleteceğinden, bu terimden anlamamız gerekeni tespit ederken aynı zamanda bazı sınırlandırmalar kullanmalıyız. Yani, “uygun iş” kavramını tanımlarken aynı zamanda borçlunun bazı

³⁰³G. Stephan (2020). § 295 Obliegenheiten des Schuldners: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 26; T. Streck ve M. Ritter (2015). § 295 Obliegenheiten des Schuldners: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 4.

özelliklerine de dikkat etmek gerekir. Borçlunun mesleği ve durumu veya yaşı, sağlığı veya aile gibi kişisel durumları uygun işi tespit etmede dikkate alınmalıdır³⁰⁴. Kanunda “uygun iş” kavramının açıklanmamasını eleştirenler olsa da³⁰⁵, söz konusu kavram her kişiye göre değişeceğinden, bu konudaki kararı her olayın özelliklerine bakarak mahkemenin takdirine bırakmanın en doğru yol olduğu fikrindeyiz. Mahkeme kararlarında da bir işin uygunluğu için aranan kriterlerden bahsedilmiştir. Örneğin Alman Federal Mahkemesi, işin uygunluğunun hem icra edilen mesleğin uygunluğu hem de alınan ücretin uygunluğu ile bağlantılı olduğuna hükmetmiştir³⁰⁶. Bu nedenle de çoğu zaman tam gün bir işin münasip bir meslek olduğu konusunda bir fikir oluşmuştur³⁰⁷. Aynı zamanda borçlunun daha önce kazandığı miktarın yeterli olmaması durumunda, borçlunun daha fazla kazanacağı bir iş için elinden geleni yapması gerekir³⁰⁸. Şayet borçlu mevcut işini, iflâs talebinden kısa bir süre önce daha kötü geliri olan bir işle değiştirmeyse bu durumda icra ettiği işin münasip olduğu varsayılmaktadır³⁰⁹. Yani borçlu mevcut işini daha kötü kazandığı bir başka işle değiştirmemelidir³¹⁰. Alacaklıların en iyi şekilde alacaklarına kavuşmalarını engelleyen bazı durumlar, örneğin vergi grubunu doğru seçmemesi gibi, alacaklıların menfaatini olumsuz etkileyen ve dolayısıyla borçlunun sorumlulukları ile çatışan durumlardır³¹¹. Borçlunun işsizlik oranı yüksek olan bir yere taşınması, sorumluluklarıyla çatışan bir durum olarak kabul edilse de borçlunun eğitimi için işini değiştirmesi sorumlulukları ile çatışan bir durum olarak kabul edilmemektedir³¹². Daha açık bir ifade ile borçlunun mevcut işini kaybetmesi ya da işini

³⁰⁴M. Ahrens (2013). § 295 Obliegenheiten des Schuldners: Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren (Ed: W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch). Köln: Luchterhand Verlag, kn. 15; Stephan, 2020, § 295, kn. 26; Streck, 2015, § 295, **a.g.k.**, 15. Ayrıca bkz: BGH, 03.12.2009 - IX ZB 139/07 <https://lexetius.com/2009,3759> (Erişim tarihi: 07.11.2022).

³⁰⁵G. Diehl (2010). Die Frage der Erwerbsobliegenheit bei Kinderbetreuung im Rahmen der Versagung der Restschuldbefreiung. *Zeitschrift für Verbraucher und Privatinsolvenzrecht*, 9 (3), s. 98-100.

³⁰⁶BGH, 01.12.2011 - IX ZB 112/11 <https://lexetius.com/2011,6251> (Erişim tarihi: 07.11.2022).

³⁰⁷H. U. Heyer (2013). *Restschuldbefreiung im Insolvenzverfahren*, (2. Baskı), Regensburg: Walhalla Fachverlag, s.120; V. Römermann (2021). § 295, Obliegenheiten des Schuldners: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlig ve V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 5

³⁰⁸Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 43.

³⁰⁹Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 18; Streck, 2015, § 295, **a.g.k.**, 15.

³¹⁰Ahrens, 2013, § 295, **a.g.k.**, 30; Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 150; Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 43; F. Wenzel (1999). Die Erwerbsobliegenheit des Schuldners während der Wohlverhaltensperiod. *Neue Zeitschrift für Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 2 (1), s. 15-18.

³¹¹BGH, 05.03.2009 - IX ZB 2/07 <https://lexetius.com/2009,418> (Erişim tarihi: 11.11.2022)

³¹²W. Sternal (2019). § 295 Obliegenheiten des Schuldners: Insolvenzordnung (Ed: H. Hirte, H. Vallender). München: Franz Vahlen, kn. 13. Yazar, borçlunun eğitimini en kısa zamanda ve başarılı bir şekilde tamamlayıp tamamlamadığının önemli olduğuna değinmektedir. Borçlunun bir yıldan daha uzun sürecek doktora eğitimine başlaması ile ilgili olarak aynı yönde: LG Darmstadt, 06.09.2012 - 5 T 411/11 <https://openjur.de/u/624630.html> (Erişim tarihi: 10.11.2022).

değiştirmesi her olayda ayrı ayrı değerlendirilmesi gereken bir durum olarak kabul edilmektedir.

Borçlunun aldığı bir cezadan dolayı az kazanması halinde durumun ne olacağı doktrinde tartışılmış ve en sonunda şu şekilde bir çözüm yoluna gidilmiştir: Borçlunun gelirlerinde meydana gelen azalmanın nedeni, borçlunun temlik süresinden önceki bir zamanda yaptığı davranışından kaynaklanıyorsa, bu durumda borçlunun bu davranışından dolayı aldığı ceza itiraz sebebi olarak kabul edilmez³¹³. Aynı şekilde borçlunun temlik süresinden önce işlemiş olduğu bir suçtan dolayı hapiste olması ve bu sebeple çalışamaması da itiraz sebeplerinden biri olarak kabul edilmemektedir³¹⁴. Alman Federal Mahkemesi, temlik süresi içerisinde borçlunun işlediği bir cezadan dolayı suçlu bulunması ve bundan dolayı da gelir durumunda bir azalma söz konusu ise bu durumda bakiye borçtan kurtulmanın reddedileceğine karar vermiştir³¹⁵.

3.5.1.2. Uygun bir iş sahibi olabilmek için çaba gösterme

Borçlu işsiz ise, ciddi ve aktif bir şekilde uygun bir iş bulmaya çalışmak zorundadır³¹⁶. Borçlu, uygun bir iş sahibi olabilmek için aktif bir çaba göstermelidir. Borçlunun işçi bulma kurumuna gidip başvuruda bulunması bu konuda aktif bir çaba içerisinde olduğu anlamına gelmez³¹⁷. Borçlunun gerekli çabayı gösterip göstermediği konusunda mahkeme kararlarında bazı kriterler getirilmiştir. Örneği borçlunun haftada iki veya üç kez iş başvurusu dilekçesi yazması aktif bir çaba olarak kabul edilmiştir³¹⁸.

Borçlunun haline münasip bir için gerekli çabayı sarf edip etmediğinin tespiti aslında çok da kolay bir şey değildir. Burada önemli olanın genel olarak, borçlunun eğitimi, yetenekleri, yaşı, sağlık durumu ölçüsünde gerekli olan çabayı sarf edip etmediğidir³¹⁹.

³¹³AG Hannover, 20.01.2004 - 905 IK 643/03 - 0 <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=AG%20Hannover&Datum=20.01.2004&AktENZEICHEN=905%20IK%20643%20F03> (Erişim tarihi: 14.08.2022).

³¹⁴C. Menge (2010) Restschuldbefreiung für Strafgefangene?. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 52, s. 2347-2356.

³¹⁵BGH, 01.07.2010 - IX ZB 148/09 <https://lexetius.com/2010,2595> (Erişim tarihi: 09.11.2022).

³¹⁶D. Andres (2018). § 295 Obliegenheiten des Schuldners: Insolvenzordnung. (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl), München: C.H. Beck, kn. 5.

³¹⁷Streck, 2015, § 295, **a.g.k.**, 7.

³¹⁸BGH, 19.05.2011 - IX ZB 224/09 <https://lexetius.com/2011,2665> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

³¹⁹D. Pehl (2022). § 295 Obliegenheiten des Schuldners: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 7.

3.5.1.3. Uygun bir iş teklifini geri çevirmeme

Kanun koyucu aynı zamanda borçluya makul bir mesleği kabul etme yükümlülüğü de getirmiştir. Borçlu, başvuruları sonucunda kendisine uygun bir iş teklifi alırsa, bunu kabul etmelidir. Burada işin makul olup olmadığı alacaklının menfaatleri bakımından geniş yorumlanmalıdır³²⁰. Borçlu tüm çabalarına rağmen gelir edecek bir faaliyeti bulamazsa, tüm yükümlülükleri yerine getirdiğinden bakiye borçtan kurtulma kurumundan yararlanabilir³²¹.

3.5.2. Edinilmiş kazançları yediemine verme yükümlülüğü

Borçlu, miras hukukundan kaynaklanan ya da gelecekte alacağı miras haklarını yediemine vermekle yükümlüdür (AİK m. 295/I, b.2). Buna göre borçlu miras yoluyla kazandığı ya da kazanacaklarının yarısını yediemine vermek zorundadır. Miras hukukundan kaynaklı borçlunun elde ettiği gelirin yarısı, tereke borçları düşüldükten sonraki miktar üzerinden hesaplanır. Ayrıca yükümlülük konusu miras, borçlunun temlik süresi içerisinde kazandığı mirastır. Mirasın, kanundan ya da vasiyetnameden veya miras sözleşmesinden kaynaklanmasının bir önemi olmadığı gibi, mirasçının ön veya art mirasçı olması da bir öneme sahip değildir³²². Burada önemli olan miktar, tüm borçların ödenmesinden sonra mirastan kalan net miktardır³²³.

Mirasın nakit para olması halinde, borçlunun yediemine ödeme yapması kolaydır. Ancak mirasın tamamen veya kısmen paraya çevrilmesi gerektiği durumlarda, borçlu paraya çevrilmeyi en iyi şekilde yapmakla yükümlüdür³²⁴. Borçlunun bir miras ortaklığının ortağı olması durumunda ise paraya çevirme ve mirasın yarısının yediemine verme yükümlülüğü geçerli değildir³²⁵. Paraya çevirmeden sonra borçlu gecikmeksizin miktarın yarısını yediemine ödemelidir. Borçlu, mirastan haberi olduğunda ve kendisinin de bu mirasta payı olduğunu kesin bir şekilde öğrenmesiyle birlikte, bu durumu yediemine ve iflâs mahkemesine derhal bildirmelidir³²⁶.

³²⁰ Andres, 2018, § 295, **a.g.k.**, 7.

³²¹ Römermann, 2021, § 295, **a.g.k.**, 10.

³²² Ahrens, 2013, § 295, **a.g.k.**, 45; Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 54; Streck, 2015, § 295, **a.g.k.**, 10.

³²³ Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 65; Heyer, 2013, **a.g.k.**, 135; Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 161.

³²⁴ Sternal, 2019, § 295, **a.g.k.**, 39.

³²⁵ BGH, 10.01.2013 - IX ZB 163/11 <https://lexetius.com/2013,58> (Erişim tarihi: 10.11.2022).

³²⁶ LG Göttingen, 15.01.2008 - 10 T 1/08 <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20G%F6ttingen&Datum=15.01.2008&Aktenzeichen=10%20T%201/08> (Erişim Tarihi: 11.11.2022).

2020 yılında yapılan Kanun değişikliği sonucu borçlunun yediemine verme yükümlülüğünde olduğu kazanımların sınırları genişletilmiştir³²⁷. Buna göre borçlu kendisine yapılan bağışlamaların yarısını yediemine vermelidir (AİK m. 295/I, b.2). Ayrıca, gelecekte bir piyango, çekiliş veya kazanma şansı olan başka bir oyun sonucunda elde ettiği varlıkların tamamını yediemine teslim etmelidir. Yasaklı şans oyunları hariç, çekilişler, piyangolar, bahisler ve kazanma şansı olan diğer tüm oyunlar söz konusu yükümlülüğün kapsamına girer³²⁸.

3.5.3. Bilgi vermeye yönelik yükümlülükler

3.5.3.1. Yerleşim yeri ve iş değişikliklerini bildirme

Borçlu yerleşim yerinde veya iş yerinde meydana gelen değişiklikleri en fazla 2 hafta içerisinde³²⁹ iflâs mahkemesine ve yediemine bildirmek zorundadır (AİK m. 295/I, b. 3). Yerleşim yeri kavramı borçluya kolay ulaşılabilir yer olarak anlaşılmalıdır. Borçlunun uzun zamandan beri oturduğu ve postalarının ulaştığı yer, yerleşim yeri olarak kabul edilecektir³³⁰. Yerleşim yerinde meydana gelecek değişikliklerin derhal yediemine bildirilmesi gerekir. Tatil, hastaneye yatma gibi kısa süreli değişikliklerin yediemine bildirilmesi gerekmez³³¹.

Yerleşim yeri değişikliğinden başka, borçlu işini değiştirirse bu değişikliği de iflâs mahkemesi ve yediemine haber vermelidir (AİK m. 295/I, b. 3). Böylece yediemin, temlik konusunda yeni işvereni bilgilendirebilir ve ödemelerin kendisine yapılmasını sağlayabilir³³². Bir başka deyişle alacaklının tatmini için gerekli olan ödemeyi, yediemin garanti altına alacaktır.

³²⁷Kanun maddelerindeki değişiklikleri karşılaştırmak için bkz. <http://www.buzer.de/gesetz/317/al119202-0.htm> (Erişim tarihi: 29.10.2022).

³²⁸Pehl, 2022, § 295, **a.g.k.**, 15.

³²⁹Streck, 2015, § 295 **a.g.k.**, 15; BGH, 11.02.2010 - IX ZA 46/09 <https://lexetius.com/2010,6641> (Erişim tarihi: 12.12.2022); LG Potsdam, 01.10.2009 - 5 T 322/09 <https://openjur.de/u/281171.html> (Erişim tarihi: 12.12.2022).

³³⁰Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 98; Heyer, 2013, **a.g.k.**, 138; Ahrens, 2013, § 295, **a.g.k.**, 4; BGH, 08.06.2010 - IX ZB 153/09 <https://lexetius.com/2010,1703> (Erişim tarihi: 03.11.2022).

³³¹Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 98.

³³²Streck, 2015, § 295 **a.g.k.**, 17; Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 102.

3.5.3.2. Gelirlerde meydana gelen değişiklikleri bildirme

Borçlu, miras hukukundan doğan gelirlerini yedieminden gizleyemez. Aynı zamanda talep edilmesi durumunda mevcut malvarlığı, iş durumu ve gelirleri ile ilgili bilgileri vermekle yükümlüdür. Borçlunun işsiz olması halinde, yeni iş bulmak konusundaki çabalarını yediemine bildirmek yükümlülüğü vardır (AİK m. 295/I, b.3). Borçlu, miras hukukundan kaynaklanan hakkın yarısını yediemine vermek ve iş yerinde ve ikamet yerinde meydana gelen değişiklikleri yediemine bildirmekle yükümlüdür. Aynı zamanda borçlu bunları gizlememe borcu altına da girmektedir.

Tüm bunlara göre borçlu, yerleşim yerinde ya da işyerinde bir değişiklik olması durumunda bunu derhal aciz mahkemesine ve yediemine bildirmek, temlik kapsamındaki gelirini ve malvarlığını gizlememek talep üzerine mahkemeye ve yediemine mevcut mesleki durumu hakkında ya da işsiz ise iş bulma konusundaki çabası ile gelirleri ve malvarlığı hakkında bilgi vermekle yükümlüdür. Kanunda belirtilen malvarlıkları ile borçlunun açıklamalarını doğru olmaması halinde borçlunun malvarlığını gizlediğini söylememiz mümkündür³³³.

Borçluya, bilgilendirme yükümlülüğü vermenin amacı, iflâs mahkemesine ve yediemine araştırma gideri olmadan borçlunun denetimini sağlamaktır. Dürüst bir borçlu, alacaklının tatmini için gerekli olan her şeyi yapmakla yükümlüdür.

3.5.4. Alacaklılara eşit davranma yükümlülüğü

Borçlu, temlik süresi boyunca alacaklılara eşit davranmakla yükümlüdür. Buradaki eşitlik, ödemeler konusunda bir eşitliktir. Bunu sağlamanın ilk yolu borçlunun haczedilebilir gelirlerini yediemine vermesi, ödemeleri sadece yediemine yapmaktır. Ödemelerin sadece yediemine yapılması şeffaflık sağlaması ve eşit şekilde alacaklılara ödeme yapılmasını sağlar³³⁴. İkincisi de alacaklılardan birine bir avantaj sağlamamaktır. Yediemine ödenmesi gereken gelirin, borçlu tarafından bir alacaklıya verilmesi halinde bir avantajın varlığından bahsedilir. Özetle anlatmamız gerekirse, borçlunun alacaklılara eşit davranma yükümlülüğünün iki unsuru vardır. Bunlardan ilki borçlunun ödemeleri sadece yediemine yapması, diğeri ise alacaklılardan birine özel bir ödeme yapmamasıdır.

³³³Stephan, 2020, § 295, a.g.k., 108

³³⁴Stephan, 2020, § 295, a.g.k., 123.

3.5.5. Serbest meslek sahibi borçlunun yükümlülükleri

Serbest meslek sahibi borçlunun, Kanunun 295/I. maddesinde sayılan yükümlülükleri yerine getirmesi bazı zorluklar taşır. Öncelikle borçlunun icra ettiği faaliyetin serbest meslek olup olmadığı belirlenmelidir. Borçlunun faaliyetinin serbest meslek olup olmadığı Alman Ticaret Kanunun 84. maddesinin birinci fıkrasına göre belirlenecektir. Buna göre faaliyet düzenini ve çalışma saatlerini serbestçe kendisi belirleyebilen kişi serbest meslek sahibidir. Söz konusu maddenin bu düzenlemesi birçok bakımdan sorunlar içermekte ve bu sorunların çözümü de federal mahkemenin bu konuda vereceği kararlara bırakılmıştır³³⁵. İflâs hukuku bakımından bu sorunlar, serbest meslek sahibi bir borçlu ile ücretli bir borçlunun yedimeine ödeme yapma bakımından eşit olarak kabul edilmesi ve serbest meslek sahibi borçlunun yedimeine ödemeyi ne zaman yapacağı konusunda kanunda bir açıklığın olmamasıdır³³⁶. Ayrıca serbest meslek sahibi borçlu, pratikte ödemesi gereken miktarları neredeyse hiçbir zaman ödememektedir³³⁷.

Tüketici iflâsının kabul edilmesinde yatan ana düşünce, borca batık gerçek kişi borçlunun yeni bir başlangıca ihtiyacı olduğu düşüncesidir. Ancak serbest meslek sahibi borçlunun ekonomik durumunun belirsizdir ve yedimeine yapacağı ödemeleri kontrol etmek de zor olacaktır. Alacaklı, serbest meslek sahibi borçlunun sorumluluklarını temlik süresi içerisinde yerinde getirip getirmeyeceğini ancak bu aşamanın sonunda anlayabilecektir³³⁸.

Serbest meslek sahibi bir borçlu, işlerini tehlikeye atmadan yedimeine yapacağı ödemeleri düzenleyecektir. Temlik açıklaması yapması gereken borçlular bakımından Kanunkoyucu bir ayrım yapmadığından (AİK m. 287/II) serbest meslek sahibi borçlu da aynı ücretli diğer borçlular gibi bir temlik açıklaması yapmak zorundadır. Serbest meslek sahibi bir borçlu, ödemelerini kendi faaliyetlerini tehlikeye atmadan yapabilirse de Federal Mahkeme, temlik süresinin sonunda yapılacak tek bir ödemenin borçlunun sorumluluklarını yerine getirdiği anlamına gelmediğini belirtmiştir. Serbest meslek sahibi borçlunun bu sorumluluğunu yerine getirdiğinden bahsedebilmek için en azından senede bir kere düzenli bir şekilde ödeme yapmış olması gerekir. Ancak şunu hiçbir zaman

³³⁵BGH, 19.07.2012 - IX ZB 188/09 <https://lexetius.com/2012,3185> (Erişim tarihi: 08.07.2022)

³³⁶H. Grote ve G.Pape (2012). Der Referentenentwurf zur Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und Stärkung der Gläubigerrechte. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 13, 409-426, Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 137.

³³⁷Grote ve Pape, 2012, **a.g.k.**, 420.

³³⁸Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 139.

unutmamak gerekir. Borçlunun serbest meslek ya da ücretli bir meslek icra edip etmeyeceği kendi tercihiyle bağlıdır³³⁹. Temlik aşamasında borçlu serbest meslek ya da ücretli bir meslek icra etmek konusunda bir seçime sahiptir. Ya da bu dönem içerisinde ücretli mesleğini serbest bir mesleğe çevirmesi de mümkündür. Kanunda bu konuda bir sınırlama getirilmemiştir. Ücretli bir mesleği olan borçlunun temlik süresi içinde serbest meslek alanına geçiş yapabileceğini gözden kaçırmamak gerekir³⁴⁰. Bu konudaki seçimler ya da değişiklikler alacaklıların tatmin edilmesi amacını değiştirmez. Zira borçlu hangi meslek türünü seçerse seçsin gelirleriyle alacaklıyı tatmin etmek yükümlülüğündedir. Burada önemli olan, hangi tür faaliyetle meşgul olursa olsun, borçlunun yükümlülükleri yerine getirmesidir³⁴¹.

Serbest meslek sahibi bir gerçek kişiye bakiye borçlarından kurtulma imkânı tanınması, bir hukuk politikası tercihidir. Ancak, bu tercih bazı noktalar bakımından eleştirilmiştir. Özellikle yediyemine yapılacak ödemeler bakımından kontrol mekanizmasının çalışmayacağı bu sebeple kötüniyetli borçlular tarafından bu konunun suiistimal edilebileceği endişesi dile getirilmiştir.³⁴² Ancak, serbest meslek sahibi bir borçlu işlemlerinden doğacak riski de kendisi üstlenmelidir. Yükümlülüklerini yerine getirme konusunda endişeler olsa bağımsız ekonomik faaliyette bulunan her borçlunun kötüniyetli olduğu söylenemez ve sıkı bir denetleme yoluyla kötüye kullanmanın önüne geçilebilir.³⁴³

Serbest meslek sahibi borçlunun yediyemine yapacağı farazi miktara kimin karar vereceği, Kanun değişikliğine kadar tartışmalı bir konuydu. Bu farazi miktara kimin karar vereceğini kanunkoyucu açıklamamış ve yedieminin görevleri içerisinde de bu görev sayılmamıştı. Her ne kadar alacaklılar bu konuda yediyemine yetki verebilirse de yedieminin düşük bir miktara karar pratikte zorluklara sebep olmaktadır. Söz konusu Kanun değişikliğinden önceki hâkim görüş, farazi miktarın temlik süresinin hemen başında iflâs mahkemesince belirleneceği yönündeydi³⁴⁴.

³³⁹Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 147; H. Trendelenburg (2000). Die Abführung eines angemessenen Betrages durch Selbständige gem. § 295 Abs. 2 InsO. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 3 (5), s. 437-440, Andres, 2018, § 295, 9.

³⁴⁰Stephan, 2020, § 295, **a.g.k.**, 143.

³⁴¹Landfermann, 2006, § 295, **a.g.k.**, 1; Andres, 2018, § 295, **a.g.k.**, 9.

³⁴²Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 157.

³⁴³Römermann, 2021, § 295, **a.g.k.**, 42.

³⁴⁴BGH, 15.01.2004 - IX ZB 46/03 <https://lexetius.com/2004,399> (Erişim tarihi: 07.07.2022).

2020 yılında yapılan Kanun değişikliğinde³⁴⁵ tüm bu eleştiri ve endişeler göz önünde tutulmuş, serbest meslek sahibi borçlunun yükümlülükleri ayrı bir kanun maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, serbest meslek sahibi borçlu, ücretli bir borçlu olsaydı nasıl ve ne kadar ödeme yapacaksa, yediemine aynı şekilde ödeme yapacağı kanun koyucu tarafından hüküm altına alınmıştır (AİK m. 295a/I). Aynı maddede, borçlunun ödemesini her takvim yılının 31 Ocak tarihine kadar yapması gerektiğini de belirtmiştir. Böylece, temlik edilen gelirlerin yılda bir kez paylaştırılacağını düzenleyen Kanun maddesiyle (AİK m. 292/I) paralel bir düzenleme yoluna gidilmiştir. Borçlunun genellikle yıllık bilançodan sonra ekonomik durumu hakkında genel bir bakış açısı kazanacağı düşünüldüğünde, aylık bir ödeme yerine yılda bir ödeme yapılması daha uygundur. Ayrıca, ödenecek miktarın, borçlunun talebi üzerine iflâs mahkemesince belirleneceği de düzenleme altına alınmıştır. Buna göre borçlu, kazanabileceği farazi miktarla ilgili mahkemeye deliller sunmalıdır. Mahkeme, karar vermeden önce yediemin ve alacaklıları dinler. Mahkemenin verdiği karara karşı borçlu ve alacaklılardan her birinin itiraz etme hakkı olduğu da açıkça düzenlenmiştir (AİK m. 295a/II).

Şayet borçlu ödemelerini yeterli şekilde yapamazsa ya da belirlenen farazi miktarın altında bir ödeme yaparsa, sebebin ne olduğuna bakılmadan bakiye borçtan kurtulma talebinin reddine karar verilir. Dürüst bir borçlunun ödemelerini gerçekten makul bir sebepten dolayı, örneğin bir ekonomik krizden dolayı ödeyememesi halinde de talebin reddine karar verilir. Burada önemli olan nokta, belirlenmiş sürede belirlenmiş miktarın ödenip ödenmediğidir; borçlunun kusurlu olup olmadığının bir önemi yoktur³⁴⁶. Bu durumun tam tersi bir durumda ise, yani borçlunun belirlenen farazi miktardan daha fazla kazanması halinde ise bu artan miktar borçlunun kendisinde kalacaktır³⁴⁷.

³⁴⁵Kanun metni için bakınız.

http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl120s3328.pdf (Erişim tarihi: 17.05.2022)

³⁴⁶Römermann, 2021, § 295, **a.g.k.**, 47.

³⁴⁷Trendelenburg, 2000, **a.g.k.**, 264; H. P. Runkel (2007). Der Freiberufler in der Insolvenz. *Zeitschrift für Verbraucher-, Privat- und Nachlassinsolvenz*, 6 (2), s. 45-54.

H. Grote (2004). Zur Abführungspflicht des Selbstständigen gem. § 295 Abs. 2 InsO in der Wohlverhaltensperiode. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 7, s. 1105-1112; U. Schmerbach (2003). Rechtliche Aspekte der Selbstständigkeit natürlicher Personen im Insolvenzverfahren und in der Wohlverhaltensperiode. *Zeitschrift für Verbraucher-, Privat- und Nachlassinsolvenz*, 2 (6), s. 256-268; F. Wenzel (1999). Die Erwerbsobliegenheit des Schuldners während der Wohlverhaltensperiode. *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung*, 2 (1), s. 16-18.

3.5.6. Alacaklılara eşit muamelede bulunulması

Alacaklılara eşit muamelede bulunulması ilkesi, iflâs yargılamasının sona ermesi ile temlik süresinin sona ermesine kadarki zaman dilimi içinde dikkate alınan temel prensiplerden biridir³⁴⁸. Alman İflâs Kanunu'nun 294. maddesi alacaklılara eşit muamele yapılmasını sağlayacak birtakım tedbirler içerir.

3.5.6.1. İcra takip yasağı

İflâs yargılamasının sona ermesi ile temlik süresinin sonuna kadar, borçlunun malvarlığına karşı yapılan icra takip işlemleri hükümsüzdür (AİK m. 294/I). Kanunkoyucunun düzenlediği icra takip yasağının amacı, borçluyu icra takiplerinden korumak değil, alacaklıların alacaklarına kavuşması bakımından eşitliği sağlamaktır. Bir başka anlatımla, düzenleme, iflâs alacaklılarının alacaklarına kavuşma konusundaki beklentilerinin, temlik aşamasında değişmemesini sağlamayı amaçlamaktadır³⁴⁹.

İcra takip yasağı bir kısıtlama olmaksızın bütün alacaklılar için geçerlidir. Bu nedenle, iflâs takibine katılmamış ve alacakları kaydedilmemiş alacaklılar da bu yasak kapsamındadır³⁵⁰. Bu yasak kapsamına, nafaka alacaklıları ve alacakları haksız fiilden kaynaklanan alacaklılar da girer³⁵¹. Yeni alacaklılar, yani alacakları iflâsın açılmasından sonra doğan alacaklılar ise icra takip yasağına tabi değildir³⁵². Borçlunun yediemine devretmesi gereken miktarın dışındaki malvarlığı üzerinde icra takibi başlatabilirler³⁵³. Ancak yeni alacaklıların bu yasak kapsamına dahil edilmemesinin pratikte büyük bir anlamı yoktur. Çünkü 2020 yılında Kanunda yapılan değişiklikler sonucunda, borçlunun yediemine devretmesi gereken malvarlığının kapsamı genişletilmiştir. Borçlu, temlik süresi içinde bağış yoluyla iktisap ettiği malvarlığının yarısını ve küçük meblağlar dışında şans oyunları yoluyla elde ettiği malvarlığındaki artışın tamamını yediemine devretmek zorundadır³⁵⁴.

³⁴⁸Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 65.

³⁴⁹BGH, 13.07.2006 - IX ZB 288/03 <https://lexetius.com/2006,1940> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

³⁵⁰K. Henning. (2016). § 294 Gleichbehandlung der Gläubiger: Insolvenzordnung (Ed: K. Schmidt). München: C.H. Beck, kn. 2.

³⁵¹W. Sternal (2019). § 294 Gleichbehandlung der Gläubiger: Insolvenzordnung (Ed: H. Hirte, H. Vallender). München: Franz Vahlen, kn. 6; Henning, 2016, § 294, **a.g.k.**, 2.

³⁵²T. Streck (2015). § 294 Gleichbehandlung der Gläubiger: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 4.

³⁵³D. Pehl (2022). § 294 Gleichbehandlung der Gläubiger: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 3.

³⁵⁴Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 66.

3.5.6.2. Alacaklılara imtiyaz sağlayan tasarrufların hükümsüzlüğü

Alacaklılara eşit muamelede bulunulması ilkesi gereği, borçlu ile iflâs alacaklıları arasında yapılacak ve iflâs alacaklılarına imtiyaz sağlayan anlaşmalar hükümsüzdür (AİK m. 294/II). Borçlunun yediyemine devretmesi gereken malvarlığının bir kısmını iflâs alacaklılarından birine devretmesi, o alacaklıyı diğer iflâs alacaklılarından ekonomik bakımdan daha avantajlı hale getirir. İşte iflâs alacaklılarından birini, diğer iflâs alacaklılarından daha avantajlı hale getirecek her türlü taahhüt ve tasarruf işlemleri hükümsüzdür³⁵⁵. Borçlunun bu yönde yaptığı tek taraflı hukuki işlemlerin de hükümsüz olacağı kabul edilmektedir³⁵⁶.

3.5.6.3. Alacaklıların takas hakkının sınırlandırılması

Borçlunun temlik beyanında bildirdiği gelirlerine karşı takas hakkı kullanılamaz (AİK m. 294/III). Alacaklıların alacağı, temlik beyanında bildirilen gelirlerle ödeneceğinden, takas hakkının kullanılması alacaklılar arasında eşitsizliğe sebep olacaktır. Ancak buradaki takas yasağı genel bir takasa değildir³⁵⁷. İflâs alacaklıları arasında eşitsizliğe sebep olmayacak bazı takasların yapılması mümkündür. Serbest meslek sahibi bir borçlunun temlik sürecinde doğan vergi iadesinden kaynaklanan hakkı ile vergi alacağı ile takas edilebilir³⁵⁸.

3.6. Bakiye Borçtan Kurtulma Talebinin Reddi

3.6.1. Yükümlülüklerin ihlali

Alman İflâs Kanununda, bakiye borçtan kurtulma imkânından yararlanmak isteyen bir borçlunun uyması gereken yükümlülükler sınırlı sayıda, açıkça düzenlemiştir (AİK m.295/I). Borçlunun bu yükümlülükleri ihlal etmesi durumunda, temlik süresi zamanından önce sona erer ve iflâs mahkemesi bakiye borçtan kurtulmanın reddine karar

³⁵⁵Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 67.

³⁵⁶Streck, 2015, § 294, **a.g.k.**, 9; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 67; Stephan, 2020, § 294, **a.g.k.**, 49; Sternal, 2019, § 294, **a.g.k.**, 24.

³⁵⁷Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 68.

³⁵⁸Henning, 2016, § 294, **a.g.k.**, 9; Römermann, 2021, § 294, **a.g.k.**, 19 vd.; Sternal, 2019, § 294, **a.g.k.**, 36; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 68.

verir (AİK m. 296/I). Yükümlülüklerini ihlal eden borçlunun dürüst olmadığı ve bu nedenle bakiye borçtan kurtulma imkânından yararlanamayacağı kabul edilmektedir³⁵⁹.

Yükümlülüğün ihlali sebebiyle mahkemenin ret karar verebilmesi için, yükümlülüğün ihlali sonucunda alacaklıların alacağına kavuşamaması gerekir. Başka bir anlatımla yükümlülüğün ihlali ile alacaklının alacaklarına kavuşamaması arasında bir illiyet bağı olmalıdır. Ayrıca ihlalin borçlunun kusuru sonucunda gerçekleşmesi de gerekir³⁶⁰.

Borçlunun yükümlülüklerini ihlal ettiğini iddia eden alacaklı iflâs mahkemesine başvurur. Başvurunun nasıl yapılacağıyla ilgili Kanundan bir şekil şartı yoktur. Borçlu yazılı olarak veya tutanağa geçirilmek üzere mahkeme önünde sözlü olarak başvurusunu yapabilir³⁶¹. Yükümlülüğün ihlali iddiasının mahkemece incelenebilmesi için alacaklının bu konuda talebi olmalıdır. Mahkeme kendiliğinden harekete geçemeyeceği gibi alacaklının ileri sürdüğü ret nedeninden başka bir nedene de dayanamaz.

Mahkemeye sadece iflâs yargılamasına katılan alacaklılar başvurabilir. İflâstan sonra doğan alacakların sahipleri bu yola başvuramaz³⁶². Yedieminin de bu yola başvurma yetkisi yoktur³⁶³.

Borçlunun yükümlülüklerini ihlal ettiğini ispat etmek alacaklıya düşer³⁶⁴. Borçlunun gerçekleştirdiği iddia edilen ihlalin ispatlanması, başvurunun geçerlilik şartlarından biridir. Geçerli bir başvurudan bahsedilmek için alacaklı, ihlalin temlik süresi içerisinde gerçekleştiğini ve borçlunun aykırı davranışının alacaklıya ekonomik açıdan ölçülebilir bir zarar verdiğini ve söz konusu ihlali son bir yıl içerisinde öğrendiğini ispat etmelidir³⁶⁵. Ret talebi, borçlunun yükümlülüklerine aykırı davranışı alacaklının öğrenmesinden sonra bir yıl içinde yapılabilir (AİK m. 296/I, c. 2).

Başvurunun gerekli şartları taşıdığına karar veren mahkeme, yediemini, alacaklıyı ve borçluyu dinler. Borçlu yükümlülüklerini ihlal etmediğine ilişkin mahkemeye bilgi vermek zorundadır. Mahkeme bu konuya ilişkin sorularını kendisi belirleyecektir.

³⁵⁹Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 201.

³⁶⁰V. Römermann (2021). § 296 Verstoß gegen Obliegenheiten: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlig ve V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 12; D. Andres (2018). § 296 Verstoß gegen Obliegenheiten: Insolvenzordnung. (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl), München: C.H. Beck, kn. 3.

³⁶¹Römermann, 2021, § 296, **a.g.k.**, 17.

³⁶²Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 71; Römermann, 2021, § 296, **a.g.k.**, 15.

³⁶³W. Sternal. (2019). § 296 Verstoß gegen Obliegenheiten: Insolvenzordnung (Ed: H. Hirte/ H. Vallender). München: Franz Vahlen, kn. 7; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 72.

³⁶⁴Römermann, 2021, § 296, **a.g.k.**, 6.

³⁶⁵BGH, 05.04.2006 - IX ZB 50/05. <https://openjur.de/u/80838.html> (Erişim tarihi 11.11.2022).

Soruları cevaplayan borçlu, alacaklının talep etmesi halinde, verdiği bilgilerin doğru olduğuna ilişkin yemin yerine geçen bir beyanda bulunmalıdır. Borçlu, alacaklı ve yediemini dinleyen mahkeme, aşağıdaki şartların varlığı halinde bakiye borçtan kurtulma talebinin reddine karar verir:

- Kanunun 296/I maddesinde sayılan durumların varlığı mahkeme tarafından inandırıcı bulunursa,
- Borçlu kabul edilebilir mazereti olmaksızın kendisine kanunen tanınan süre içerisinde bilgi vermez ya da bilgilerin doğruluğuna ilişkin yemin yerine geçen beyanda bulunmazsa,
- Borçlu, mahkeme tarafından bilgi vermesi ya da yemin yerine geçen beyanı vermesi için usulüne uygun olarak davet edildiği duruşmaya makul bir özrü olmaksızın katılmazsa

Hâkim bakiye borçtan kurtulma talebinin reddine karar verir ve bu karar ilan edilir. Alacaklının talebi kabul edilirse borçlu, talebi reddedilirse alacaklı bu karara karşı itiraz yoluna başvurabilir (AİK m. 296/III).

3.6.2. İflâs suçlarından hüküm giymek

Bakiye borçtan kurtulma imkânı sadece dürüst borçlulara tanınmıştır (AİK m.1). Bu sebeple borçlunun Alman Ceza Kanunu'nun 283- 283c maddelerinde düzenlenen iflâs suçlarından hüküm giymesi, bakiye borçtan kurtulma talebinin reddi sebebi olarak kabul edilmiştir. Bu düzenleme, Alman İflâs Kanunu'nun 290/I, b.1 maddesiyle bağlantılıdır.

Borçlunun sayılan bu suçlardan dolayı hüküm giymesi durumunda alacaklı bir dilekçe ile bakiye borçtan kurtulma talebinin reddini isteyebilir. Alacaklı söz konusu suçlardan borçlunun hüküm giydiğini ispatlamalıdır (AİK m. 296/I c. 3). Başvuruda bulunan alacaklı, borçlu hakkında verilen mahkûmiyet kararının ne zaman ve hangi mahkeme tarafından verildiğini iflâs mahkemesine açıklamalıdır³⁶⁶. İflâs takibine katılmış alacaklılardan biri bu yola başvurabilir.

³⁶⁶G. Stephan (2020). § 297 Insolvenzstraftaten: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 10; T. Streck (2015). § 297 Insolvenzstraftaten: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 2.

Alacaklının bu sebebe dayanarak bakiye borçtan kurtulma talebinin reddini talep edebilmesi, bazı şartların varlığına bağlıdır. Bu şartların ilki, borçlunun sayılan iflâs suçlarını işlemesi ve bundan dolayı kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının varlığıdır. Kanunda sayılan iflâs suçlarının teşebbüs aşamasında kalmasının veya tamamlanmasının bir önemi yoktur. Önemli olan, iflâs suçuna ilişkin kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının olmasıdır. Ayrıca, mahkûmiyet kararının hangi iflâs takibi için verildiğinin bir önemi yoktur. Başka bir anlatımla, A takibinde işlenen bir iflâs suçuna ilişkin cezadan dolayı B takibindeki bakiye borçtan kurtulmanın reddi talep edilebilir³⁶⁷. İkinci şart, belirtilen suçlardan dolayı mahkemenin verdiği ceza, doksan güne karşılık para cezası ya da üç aydan daha fazla hapis cezası olmalıdır. Kanunda bu şekilde bir sınırlandırılma getirilmesinin temel amacı, önemsiz bir suçtan dolayı bakiye borçtan kurtulmanın reddine karar verilebilmesinin önüne geçmektir³⁶⁸. Böylece, bir kınama ya da ihtar cezası ile mahkûmiyet cezası arasındaki sınır da çizilmiştir³⁶⁹.

Söz konusu mahkûmiyet hükmünün belli bir zaman aralığı içerisinde verilmesi de bir başka şartı meydana getirmektedir. Buna göre, iflâs suçuna ilişkin hüküm, iflâs takibinin sona ermesi ile temlik süresinin sona ermesi arasındaki zaman dilimi içerisinde verilmiş olmalıdır. Buna göre, takibin sona ermesinden önce kesinleşmiş bir hükmün varlığı, alacaklı bunu bakiye borçtan kurtulma başvurusundan sonra öğrense de ret sebebi olarak kabul edilemeyecektir³⁷⁰. Alacaklı başvurusunu, mahkumiyetten haberdar olduğu tarihten itibaren bir yıl içinde yapmalıdır (AİK m.296/I, c. 2; m. 297/II). Bir yıllık süre kararın kesinleşmesinden itibaren değil alacaklının mahkûmiyet kararını öğrenmesinden itibaren başlar³⁷¹.

Tüm bu şartların gerçekleşmesi halinde iflâs mahkemesi bakiye borçtan kurtulmanın reddine karar verir. Kanunun 297. maddesinde aynı Kanunun 296/II. maddesine bir atıf yapılmamıştır. Kanunun 296 ve 298. maddelerine dayanan davalardan

³⁶⁷Stephan, 2020, § 297, **a.g.k.**, 19; Streck, 2015, § 297, **a.g.k.**, 3; H. G. Landfermann (2006). § 297 Insolvenzstraftaten: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, kn. 3; M. Ahrens (2013). § 297 Insolvenzstraftaten: Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren (Ed: W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch). Köln: Luchterhand Verlag, kn. 8.

³⁶⁸RegE Bundestag Drucksache 17/11268, s. 29 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 14.11.2022).

³⁶⁹Stephan, 2020, § 297, **a.g.k.**, 20.

³⁷⁰Streck, 2015, § 297, **a.g.k.**, 4.

³⁷¹D. Pehl (2022). § 297 Insolvenzstraftaten: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 4

farklı olarak mahkeme kararını vermeden önce ilgili tarafları dinlemez³⁷². Doktrindeki görüş ise, mahkemenin hukuki dinlenilme hakkı gereği kararını vermeden önce borçluyu dinlemesi gerektiği yönündedir³⁷³. Verilen karara karşı borçlunun ve başvuruda bulunan alacaklının itiraz etme hakkı mevcuttur (AİK m. 296/III; m 297/II).

3.6.3. Sonradan öğrenilen itiraz sebepleri

2014 yılında Alman İflâs Kanunu'na 297a maddesi eklenmiş ve Kanunun 290. maddesinde sayılan bakiye borçtan kurtulma başvurusunun reddi sebeplerinin alacaklı tarafından sonradan öğrenilmesi durumunda ne olacağı konusundaki belirsizlik giderilmiştir. Buna göre, bakiye borçtan kurtulma başvurusunun reddini gerektiren sebepler (AİK m. 290), takibin kapanması aşamasından sonra öğrenilirse, alacaklılardan birinin talebi üzerine bakiye borçtan kurtulmanın reddine karar verilir. Söz konusu değişiklikten önce, bakiye borçtan kurtulma kararının ilanından sonra öğrenilen ret sebepleri mahkemeler tarafından yeterli bir sebep olarak kabul edilmiyordu. Kanunkoyucu, alacaklı haklarını kuvvetlendirmek ve dürüst olmayan bir borçluyu korumamak için sonradan ortaya çıkan bakiye borçtan kurtulma talebinin reddi sebeplerinin ileri sürülebileceğini kabul etmiştir³⁷⁴.

Bakiye borçtan kurtulma talebinin reddi sebebini sonradan öğrenen alacaklı, öğrenme tarihinden itibaren altı ay içinde iflâs mahkemesine başvurmalıdır (AİK m. 297a/I, c. 2). Mahkemenin inceleme yapabilmesi için alacaklının bu yönde talebinin olması gerekir. Başvuruda bulunan alacaklı, bakiye borçtan kurtulmanın reddi sebeplerinin varlığını ve bunları Kanunda belirtilen zaman diliminden sonra öğrendiğini ispat etmelidir.

3.6.4. Yediyemine asgari ücretin ödenmemesi

Borçlunun bakiye borçtan kurtulma imkânında yararlanabilmesi için borçlunun yediyemin ücretini asgari olarak karşılaması gerekir (AİK m. 298). Düzenlemeyle, bakiye

³⁷²Pehl, 2022, § 297, **a.g.k.**, 5.

³⁷³W. Sternal. (2019). § 297 Insolvenzstraftaten: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte ve H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 20; Stephan, 2020, § 297, **a.g.k.**, 28; Streck, 2015, § 297, **a.g.k.**, 5; Römermann, 2021, § 297, **a.g.k.**, 7.

³⁷⁴Bundestag Drucksache 17/11268, s. 29 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 04.11.2022).

borçtan kurtulma sürecinde yoğun emek harcayan yedieminin asgari ücretine kavuşması garanti altına alınmak istenmiştir. Yedieminden bu kadar yoğun ve uzun bir çalışmayı ücretsiz yapması istenemez³⁷⁵. Borçlu, yedieminin en az iki haftalık süre içinde asgari ücreti ödemesi, aksi halde borçtan kurtulma talebinin reddedileceği yönündeki yazılı uyarısına rağmen ödeme yapmazsa, yedieminin başvurusu üzerine bakiye borçtan kurtulmanın reddine karar verilir (AİK m.298/I). Ancak borçlu hakkında Alman İflâs Kanunu'nun 4a maddesinde düzenlenen masrafların ödenmesinin ertelenmesi kararı verilmişse, bakiye borçtan kurtulma talebi bu nedene dayanılarak reddedilmez³⁷⁶ (AİK m. 298/II). Böylece işsizlik veya hastalık gibi sebeplerden ekonomik durumu bozulan borçlunun bakiye borçtan kurtulma talebinin reddedilmesi riski ortadan kaldırılmıştır.

Yediemine ödenen para, kendisine bir önceki yılda ücret olarak ödenmesi gereken asgari miktarı karşılamıyorsa, iflâs mahkemesi borçtan kurtulma başvurusunu reddeder. Bir önceki seneden anlaşılmaması gereken takvim yılı değil, yedieminin görev yaptığı yıldır³⁷⁷. Bir yıldan daha eski yerine getirilmeyen ücretlere dayanılarak mahkemeden bakiye borçtan kurtulma talebinin reddi istenemez³⁷⁸.

Yediemin mahkemeye başvurmadan önce, en az iki hafta içerisinde ödeme yapmasını aksi halde bakiye borçtan kurtulma talebinin reddedileceği konusunda borçluya yazılı bir ihtar göndermelidir. İhtar, mutlaka yazılı olmalı ve ihtara uyulmamasının sonuçlarını içermelidir³⁷⁹. Söz konusu ihtara rağmen borçlunun ödememe yapmaması üzerine yediemin, iflâs mahkemesinden bakiye borçtan kurtulma başvurusunun reddini talep edebilir. Başvuruyu alan mahkeme, borçluyu dinler ve ödeme yapması için ya da eksik kalan kısmı tamamlaması için borçluya iki haftalık bir süre verir (AİK m. 298/2). Mahkeme, bu ihtarını yediemin gibi yazılı olarak yapmak zorunda

³⁷⁵G. Stephan (2020). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 1.

³⁷⁶Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 74.

³⁷⁷D. Pehl (2022). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 2; H. G. Landfermann (2006). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: D. Eickmann vd.), Heidelberg: C. F. Müller, kn.3; T. Streck (2015). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn.3; Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 210.

³⁷⁸M. Ahrens (2013). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders: Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren. (Ed: W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch), Köln: Luchterhand Verlag, kn.7.

³⁷⁹Pehl, 2022, § 298, **a.g.k.**, 7; Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 212; Ahrens, 2013, § 298, **a.g.k.**, 11; V. Römermann (2021). §298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlig, V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 9.

değildir³⁸⁰. Ayrıca mahkemenin ödeme için borçluya tanıdığı iki haftalık süre, yedieminin bu konuda verdiği süreden farklı olarak, kesin bir süredir. Kanun koyucu mahkemeye bu konuda bir takdir hakkı tanımamıştır³⁸¹. Borçlunun mahkemece verilen iki haftalık süre içinde ödeme yapması ya da bu ücreti Kanunun 4a maddesi gereği erteleme durumunda bakiye borçtan kurtulma talebinin reddine karar verilmez (AİK m. 298)

Tüm ihtarlar rağmen borçlunun ödemeyi yapmaması üzerine mahkeme bakiye borçtan kurtulmanın reddine karar verir. Mahkemenin bu kararına karşı yediemin ve borçlunun itiraz etme hakları mevcuttur (AİK m. 298/III).

3.7. Temlik Süresinin Vaktinden Evvel Sona Ermesi

Bakiye borçtan kurtulma başvurusu, borçlunun yükümlülüklerini yerine getirmemesi (AİK m. 296, 297) veya kanunda sayılan iflâs suçları işlemesi (AİK m. 297a) veya yedieminin asgari ücretini ödememesi (AİK m. 298) sebebiyle reddedilirse, temlik süresi, yedieminin görevleri ve alacaklıların haklarına getirilen sınırlandırmalar kararın kesinleşmesiyle birlikte sona erer (AİK m. 299).

Temlik süresi, Kanunda sayılan bu haller dışında başka sebeplerle de vaktinden evvel sona erebilir. Borçlunun başvurusunu geri alması, borçlunun ölümü veya borçların tümünün ödenmesi de temlik süresi erkenden sona erer³⁸². Bakiye borçtan kurtulma imkânı, dürüst bir borçlunun borçlarından kurtularak yeni bir başlangıç yapabilmesini amaçlar. Borçlunun temlik süresi içerisinde ölmesi halinde bakiye borçtan kurtulmanın borçlunun malvarlığı üzerinde devam edeceğini kabul etmek, bakiye borçtan kurtulma kurumunun amacına aykırıdır³⁸³.

Mahkemenin temlik süresinin erken sona ermesine ilişkin kararının kesinleşmesiyle birlikte borçlunun temlik açıklaması ortadan kalkar³⁸⁴. Ayrıca temlik açıklaması

³⁸⁰Streck, 2015, § 298, **a.g.k.**, 5.

³⁸¹Stephan, 2020, § 298, **a.g.k.**, 19; Landfermann, 2006, § 298, **a.g.k.**, 4.

³⁸²H. G. Landfermann (2006). § 299 Vorzeitige Beendigung: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: D. Eickmann vd.), Heidelberg: C. F. Müller, kn. 4; V. Römermann (2021). §299 Vorzeitige Beendigung: Insolvenzordnung (Ed: J. Nerlig, V. Römermann). München: C. H. Beck, kn. 7; G. Stephan (2020). § 299 Vorzeitige Beendigung: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 13.

³⁸³BGH, 17.03.2005 - IX ZB 214/04. <https://lexetius.com/2005,847> (Erişim tarihi: 11.11.2022); AG Bielefeld, Beschluss vom 09.05.2005 - 43 IK 556/03. <https://openjur.de/u/106716.html> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

³⁸⁴G. Stephan (2020). § 299 Vorzeitige Beendigung: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 7; T. Streck (2015). § 299

sonucunda alacaklı haklarına getirilen sınırlamalar ortadan kalkar. Cebri icra yasağı da ortadan kalkacağı için borçlunun mallarının haczedilmesi mümkün hale gelecektir.

3.8. Bakiye Borçtan Kurtulma Kararı

Bakiye borçtan kurtulma, temlik süresinin sona ermesiyle kendiliğinden gerçekleşmez; bu konuda mahkeme kararı olmalıdır. İflâs mahkemesi, temlik süresinin sonunda iflâs alacaklılarını, yediemini ve borçluyu dinledikten ve varsa itiraz sebeplerini inceledikten bakiye borçtan kurtulma kararı verir (AİK m. 300, I). Mahkemenin bu konuda karar verebilmesi için kural olarak üç yıl olan temlik süresinin tamamlanması gerekir. Temlik süresinin vaktinden evvel sona ermesi sebeplerinden biri veya bakiye borçtan kurtulma talebinin reddini gerektiren sebeplerden biri gerçekleşmişse mahkeme bakiye borçtan kurtulma talebini reddedecektir (AİK m. 300/III).

Mahkeme kararını vermeden önce yediemini, iflâs alacaklılarını ve borçluyu dinler. İlgililerin bakiye borçtan kurtulmaya ilişkin olabilecek itirazlarını yazılı olarak verebilmesi için mahkemenin makul bir itiraz süresi vermesi gerekir³⁸⁵. Bu belirlenen sürenin sonuna kadar iflâs alacaklıları ve yediemin itiraz dilekçelerini sunabilirler. Bu süreden sonra yapılacak itiraz dilekçelerinin hukuki bir etkisi olmayacaktır. Bu süreden sonra alacaklılar ancak Kanunun 303. maddesi kapsamında bakiye borçtan kurtulmaya itiraz edebilirler. Aynı şekilde bakiye borçtan kurtulma imkânının karakterinden kaynaklı olarak, bakiye borçtan kurtulma kararı, vefat eden borçlunun malvarlığı hakkında da verilemez³⁸⁶.

2014 yılında yapılan Kanun değişikliğiyle, bazı şartların var olması durumunda kural olarak 6 yıl süren temlik süresinden daha kısa sürede bakiye borçtan kurtulmaya karar verilebileceği düzenlenmiştir. Erken tarihli bakiye borçtan kurtulma kararı için, borçlunun öncelikle yargılama masraflarını ödemesi gerekir. 2014 yılında yapılan Kanun değişikliği sonucunda, şu hallerin varlığı halinde bakiye borçtan kurtulmaya erken tarihli karar verilebilir:

Vorzeitige Beendigung: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 5.

³⁸⁵Stephan, 2020, § 299, **a.g.k.**, 16; W. Sternal. (2019). § 299 Vorzeitige Beendigung: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte ve H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 4.

³⁸⁶AG Duisburg, 25.05.2009 - 62 IK 59/00 <https://openjur.de/u/137034.html> (Erişim tarihi: 10.11.2022). Karşı görüşte mahkeme kararı için bkz: AG Leipzig, 26.04.2013 - 406 IK 189/07 <https://research.wolterskluwer-online.de/document/f933db57-0b63-332a-a4a8-6857697c7bd8> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

- Eğer hiçbir iflâs alacaklısı talepte bulunmazsa ya da iflâs alacaklılarının alacakları ve masa borçlarının tamamı ödenirse bu durumda erken süreli bir bakiye borçtan kurtulma söz konusu olabilir (EAİK m. 300/I b. 1). Borçlu bu durumu, yedieminin yapacağı açıklamalar yardımıyla ispatlayabilir³⁸⁷.
- Borçlu, temlik süresinin üçüncü yılında takip masraflarının yanında alacaklıların alacaklarının en az %35'ini karşılayacak ödemeyi yediemine yapmışsa, mahkeme bakiye borçtan kurtulma kararı verebilir (EAİK m. 300/I, b. 3). Böylece temlik süresinin başlangıcından itibaren üç yıl sonra borçlunun bakiye borçlarından kurtulması mümkündür.
- Son olarak, borçlu temlik süresinin ancak beşinci yılında yargılama masraflarını denkleştirebiliyorsa, bu durumda mahkeme bakiye borçtan kurtulmaya karar hükmeder. Yargılama masraflarını ancak beşinci yılın sonunda denkleştirebilen bir borçlunun, altıncı yılda yapabileceği ödemenin ciddi olmayacağı açık olduğundan, Kanunkoyucu borçlarını ödemek konusunda gayret gösteren dürüst bir borçlunun, daha erken bir tarihte bakiye borçlarından kurtulmasını uygun bulmuştur. Böylece, yargılama masrafları ertelenen borçlu, yargılama masraflarını ödeme konusunda teşvik edilmiştir.

2020 yılında söz konusu maddede değişiklik yoluna gidilmiş, temlik süresi altı yıldan üç yıla indirilmiştir. Mahkemenin vaktinden evvel bakiye borçtan kurtulma kararı verebilmesi, ancak hiçbir iflâs alacağının bildirilmemesi veya tüm iflâs alacaklarının ve masa borçlarının ödenmesi halinde mümkündür. Mahkemenin bakiye borçtan kurtulma talebinin kabulü veya reddine ilişkin kararı ilan edilir. Bu karara karşı borçlunun ve bakiye borçtan kurtulma başvurusunun reddini talep etmiş veya temlik süresinden daha erken bakiye borçtan kurtulma kararı verilmesine itiraz etmiş alacaklılar acele itiraz yoluna başvurabilirler (AİK m. 300/IV).

3.8.1. Bakiye borçtan kurtulma kararının sonuçları

İflâs mahkemesinin bakiye borçtan kurtulmanın kabulüne kararı, tüm iflâs alacaklılarına karşı hüküm ifade eder (AİK m. 301/I). Kusuru olmaksızın alacağını

³⁸⁷T. Streck (2015). § 300 Entscheidung über die Restschuldbefreiung: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn. 6.

bildirmeyen alacaklılar da bu kapsama dahildir³⁸⁸. Böylece, alacaklılardan bir kısmının bakiye borçtan kurtulma kararından etkilenmemek için bilinçli bir şekilde alacaklarını bildirmemeleri engellenmek istenmiştir³⁸⁹. Borçlunun kasıtlı şekilde alacak listesinde ve borç tasfiye planında yer vermediği alacaklının borçluya karşı dava açma ve alacağını talep etme hakkı mevcuttur³⁹⁰.

Alacaklıların borçlunun müşterek borçlularına ve kefillere karşı sahip oldukları haklar, bakiye borçtan kurtulma kararından etkilenmez. Müşterek borçlunun bakiye borçtan kurtulmadan yararlanan borçlu ile aynı evde yaşıyor olması bu durumu değiştirmez³⁹¹. Aynı şekilde kanuni ve akdi rehinle teminat altına alınmış imtiyazlı alacaklar da bu karardan etkilenmez³⁹². Başka bir anlatımla bakiye borçtan kurtulma kararı borçlu bakımından sonuç doğurur. Borçlunun bakiye borçlarında kurtulmasına karar verilmesi, borçluya kefil olmuş veya borçluyla müşterek borçlu olan üçüncü kişilerin de bu borçlardan kurtuldukları anlamına gelmez. Üçüncü kişiler bakiye borçtan kurtulma kararının kapsamına girmezler (AİK m. 301/II).

Bakiye borçtan kurtulma kararı verilmesine rağmen, borçlunun iflâs alacaklılarına yaptığı ödemeler eksik borç niteliğindedir. Bu sebeple, ödeme yapılan iflâs alacaklısı ödemeyi iade etmek zorunda değildir (AİK m. 301/III).

3.8.2. Bakiye borçtan kurtulma kararından etkilenmeyen alacaklar

Alman İflâs Kanunu'nun 302. maddesine göre, bazı alacaklar bakiye borçtan kurtulma kararından etkilenmez. Bu alacaklar Kanunda şu şekilde sayılmıştır:

- Borçlunun kasten işlediği bir haksız fiili sebebiyle ortaya çıkan borçlar,
- Borçlunun kanunen ödemesi gerektiği halde kasten ödemediği nafakalar
- Borçlunun kesinleşmiş vergi cezaları
- Para cezaları ve Kanunda (AİK m. 39/I, b. 3) bunlara eşdeğer tutulan disiplin ve tazyik para cezaları

³⁸⁸D. Pehl (2022). § 301 Wirkung der Restschuldbefreiung: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 5; G. Stephan (2020). § 299 Vorzeitige Beendigung: Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: R. Stürner, H. Eidenmüller, H. Schoppmeyer), München: C.H. Beck, kn. 10; W. Sternal, (2019). § 301 Wirkung der Restschuldbefreiung: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte ve H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 8.

³⁸⁹Pehl, 2022, § 301, **a.g.k.**, 5.

³⁹⁰Sternal, 2019, § 301, **a.g.k.**, 11.

³⁹¹Streck, 2015, § 301, **a.g.k.**, 16.

³⁹²Pehl, 2022, § 301, **a.g.k.**, 8; Karaaslan, 2021, **a.g.k.**, 79.

- Borçlunun yargılama masraflarını karşılamak için çektiği faizsiz kredi ödemeleri

3.8.3. Bakiye borçtan kurtulma kararının iptali

Kanunda sayılan durumların varlığı halinde alacaklılardan biri iflâs mahkemesinden bakiye borçtan kurtulma kararının iptalini talep edebilir (AİK m. 303). Bakiye borçtan kurtulma kararının iptali şu durumlarda talep edilebilir:

- Borçlunun yükümlülüklerini kasten ihlal ettiği ve bu ihlalden dolayı alacaklıların haklarının önemli ölçüde zarar uğradığı sonradan ortaya çıkarsa
- Borçlunun, temlik süresi içinde Kanunda sayılan (AİK m. 297/I) iflâs suçundan mahkûm edildiği veya temlik süresi içinde işlediği iflâs suçundan, bakiye borçtan kaldırılması kararından sonra mahkûm edildiği sonradan öğrenilirse
- Borçlu, Kanunda öngörülen bilgi verme ve işbirliği yapma yükümlüğünü bakiye borçtan kurtulma kararından sonra kasten veya ağır ihmaliyle ihlal ederse

Bu durumda alacaklı, iflâs mahkemesinden bakiye borcun kaldırılması kararının iptalini isteyebilir. Alacaklı, borçlunun Kanunda öngörülen bilgi verme ve işbirliği yapma yükümlüğünü kasten veya ağır ihmaliyle ihlal ettiği sebebine dayanıyorsa, başvurusunu, bakiye borçtan kurtulma kararının kesinleşmesinden itibaren altı ay içinde yapmalıdır. Diğer sebeplere dayanılarak yapılan başvurularda ise süre, bakiye borçtan kurtulma kararının kesinleşmesinden itibaren bir yıldır (AİK m. 303/II).

3.8.4. Borçlu sicili

Bakiye borçtan kurtulma kararının iptali veya talebin reddi kararlarına ilişkin bilgiler 2014 yılına kadar kamusal bir sicilde tutulmuyordu. 2014 yılında Alman İflâs Kanunu'na eklenen 303a maddesiyle, bakiye borçtan kurtulma talebi reddedilen borçlular ve haklarındaki bakiye borçtan kurtulma kararı iptal edilen borçluların borçlu siciline kaydedilecekleri hüküm altına alınmıştır. Buna göre iflâs mahkemesi, söz konusu kararlarla birlikte borçlunun borçlu siciline kaydedilmesine de karar verir (AİK m. 303a/I). Karar, derhal elektronik ortamda borçlu sicilin tutan merkezi icra mahkemesine bildirilir (AİK m. 303a/II). Sicildeki kayıta borçlunun adı ve soyadı, doğum yeri ve

doğum tarihi, yerleşim yeri adresi, iflâs davasının dosya numarası, bakiye borçtan kurtulma kararının kaldırılmasının/reddinin tarihi ve sebeplerinin kısa bir özeti yer alır³⁹³.

Sicilde yer alan kayıtlar, borçlunun kredi notunun hesaplanmasına yardımcı olacağı gibi, borçlunun yargılama masraflarının ertelenmesini talep etmesi halinde, iflâs mahkemesinin karar vermesini kolaylaştıracaktır. Aynı zamanda, sicildeki kayıtlar, bakiye borçtan kurtulma talebinin dinlenebilir olup olmadığını tespitinde önemlidir. Zira, Kanunun 287a maddesine göre bakiye borçtan kurtulma talebinin mahkeme tarafından kabul edilebilmesi için borçlunun, son on bir yıl içinde hakkında bakiye borçtan kurtulma kararı verilmemiş ve son beş yıl içinde Kanunda sayılan iflâs suçlarından mahkumiyet almamış ve iflâs talebinden önceki ve sonraki üç yıl içinde başvurusu reddedilmemiş olmalıdır.

3.9. Bakiye Borçtan Kurtulma İmkânının Anayasa Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi

Alacak hakları, Alman Anayasasının güvence altına aldığı mülkiyet hakkı (AA m.14) kapsamında değerlendirilir³⁹⁴. Bakiye borçtan kurtulma kararına kadar güçlü bir şekilde korunan alacaklının alacak hakkı, bakiye borçtan kurtulma kararından sonra eksik borç haline gelmektedir (AİK m. 301/I,III) ve bu durum Anayasa tarafından korunan mülkiyet hakkının bir sınırlandırılmasıdır.

Münih ilk derece mahkemesi, borçlunun bakiye borçtan kurtulma kurumuna başvurması halinde alacaklının alacağına kavuşmak için yapacağı bir şey olmadığı gerekçesine dayanarak, bakiye borçtan kurtulma imkânının anayasaya aykırı olduğu iddiasıyla, somut norm denetimi yapılması talebiyle Anayasa mahkemesine başvurmuştur³⁹⁵. Alman Anayasa mahkemesi, başvuru konusu normların somut olayda uygulanacak normlar olmadığı ve ilk derece mahkemesi, anayasaya aykırılık iddiasının yeterince gerekçelendirmediği için esasa girmeden başvuruyu reddetmiştir³⁹⁶. Yerel

³⁹³W. Sternal. (2019). § 303a Eintragung in das Schuldnerverzeichnis: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte ve H. Vallender), München: Franz Vahlen, kn. 7.

³⁹⁴Alman Anayasa Mahkemesinin 45, 142, 197 sayılı kararı; Alman Anayasa Mahkemesinin 83, 201, 208 sayılı kararı; Alman Anayasa Mahkemesinin 83, 201, 208 sayılı kararı; O. Depenheuer (2010). § 14 Sozialbindung des Eigentums durch Inhalts- und Schrankenbestimmung: Kommentar zum Grundgesetz (Ed: H. v. Mangoldt, F. Klein ve C. Starck). München: Franz Vahlen, kn. 152.

³⁹⁵AG München, 09.06.2004 - 1507 IN 39/02 <https://www.zvi-online.de/heft-6-2004/zvi-2004-359-erneute-vorlage-zur-verfassungswidrigkeit-der-restschuldbefreiung/> (Erişim tarihi: 11.11.2022)

³⁹⁶Alman Anayasa Mahkemesinin 22.12.2005 tarih ve 1 BvL 9/05 Karar sayılı kararı.

mahkemenin görüşünün doğru olmadığını, alacaklının alacağının tamamına ulaşabileceği durumların da söz konusu olduğunu söylememiz gerekir. Örneğin, borçluya miras bırakılması halinde (AİK m. 295/I b. 2) veya borçlunun gelirleri (AİK m. 287b) sayesinde tüm borçların ödenebilmesi mümkündür.

Bakiye borçtan kurtulma yoluyla mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin kaynağının açıkça ortaya konması gerekir. Mülkiyet hakkına yapılan müdahale bir kamulaştırma olarak kabul edilebilir mi? Yoksa, alacaklının mülkiyet hakkının bir sınırlandırılması mıdır?

Kamulaştırma kavramından bahsedebilmek için, malın tamamen veya kısmen devlet tarafından zorla alınmasının yanında, bu işlemin kamu yararı için yapıldığını da kabul edersek, bu durumda bakiye borçtan kurtulmaya izin vermenin kamulaştırma olduğunu kolayca iddia edemeyiz³⁹⁷. Bakiye borçtan kurtulma imkânı, iki özel hukuk kişinin taleplerini dengelemek amacını taşır³⁹⁸. Burada sorulması gereken soru Alman İflâs Kanunun 286 ve devamı maddelerinin kamu yararı mı yoksa kişilerin yararı için mi düzenlendiğidir. Açıkça anlaşılabacağı üzere bakiye borçtan kurtulma kurumu borçluya borçlarından kurtularak yeniden başlangıç yapma şansı vermek için düzenlenmiştir. Ancak, kanunkoyucu³⁹⁹ ve hâkim olan görüş⁴⁰⁰, bakiye borçtan kurtulmanın borçlunun yanında alacaklının da durumunu iyileştirdiğini düşünmektedir. Çünkü, alacağın takipte karşılanamayan kısmının sonra elde edilmesi, hukuken mümkün olsa da fiiliyatta çok zordur.

Borçlu, bir sermaye şirketiye, iflâs sonunda ticaret sicilinden silindiğinden alacaklı, varsa kalan alacağına kavuşamaz. Şirketler hakkındaki bu düzenlemeye karşı gerçek kişinin borçları kural olarak asla silinmiyor. Böylece, hayatı boyunca borçlu kalacağını bilen borçlu, yeni bir motivasyon aracı elde edemediğinden iş bulmuyor, çoğu zaman çalışmıyor ve söz konusu borç asla kapanmıyordu⁴⁰¹. Borcunu asla kapatamayacağını gören ya da borçlu, ellerini sadece devlet yardımına uzatmakta ve

³⁹⁷Depenheuer, 2010, § 14, **a.g.k.**, 401.

³⁹⁸BVerfG, 30.05.2007 - 1 BvR 390/04, <https://lexetius.com/2007,1382> (Erişim tarihi: 02.09.2022)

³⁹⁹ Bundestag Drucksache 12/2443, s. 82, 188, <https://dserver.bundestag.de/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim tarihi: 01.11.2022).

⁴⁰⁰Stephan, 2020, Vorbemerkungen vor §§286 bis 303a, **a.g.k.**, 8; H. Prütting ve B. Stichelbrock (2002). Ist die Restschuldbefreiung verfassungswidrig? *Zeitschrift für Verbraucher -und Privat-Insolvenzrecht*, 1 (9), s. 305-307; Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 28 vd; Römermann, 2021, Vorbemerkung §§ 286-303, **a.g.k.**, kn. 3; Sternal, 2019, Vorbemerkung § 286, **a.g.k.**, 23.

⁴⁰¹Prütting ve Stichelbrock, 2002, **a.g.k.**, 306.

çalışmaktan imtina etmektedir. Ya da alacaklıdan saklı olarak bir anlamda kaçak olarak çalışmakta, bunu resmî kurumlara haber vermemektedir. Böylece ne alacaklı alacağına kavuşmaktadır ne de devlet vergi alabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında bakiye borçtan kurtulma kurumunun sadece borçlu bakımından değil alacaklı bakımından da faydaları olduğunu söyleyebiliriz. Hatta bakiye borçtan kurtulma imkânı kamunun da yararınadır. Borçluya borcundan kurtulma imkânı verildiğinde kişi sosyal sorumluluklarından da kaçmayıp topluma faydalı olmaktadır, ya da en azından topluma zararlı hale gelmemektedir. 2014 yılında yapılan Kanun değişikliği gerekçesinde bu konular ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır⁴⁰².

Bakiye borçtan kurtulma kurumunun topluma faydası olsa da bu düzenleme kamu yararından daha çok borçluya hizmet etmektedir. İlk görevi borçluya ekonomik yeni bir başlangıç imkânı sağlamaktır. Kamuya sağlanan sonraki faydalar bunun bir yansıması niteliğindedir. Tüm bu sebeplerden dolayı, bakiye borçtan kurtulma kurumu, kamulaştırma yoluyla mülkiyet hakkına el konulması olarak nitelendirilemez. Hâkimin bakiye borçtan kurtulma kararıyla, alacaklının alacak hakkını sınırlayan bir düzenlemedir⁴⁰³.

3.9.1. Bakiye borçtan kurtulma imkânının anayasal dayanağı

Bakiye borçtan kurtulma sonunda borçlu kural olarak borçlarından kurtulur Borçlunun haklarının korunması sonucunda alacaklının alacak hakkı kısıtlandığından, bu düzenlemenin anayasal bir dayanağının olması gerekir. Alacaklının mülkiyet hakkı kısıtlandığından anayasal dayanağın mülkiyet hakkı olduğu savunulmaz⁴⁰⁴. Hâkim olan görüş⁴⁰⁵ bu düzenlemenin anayasal temeli olarak insan onuru ilkesine (AA m.1/I) dayansa da insan onuru kavramının bu kadar geniş yorumlanması bazı sakıncalara sebep olabilir. İnsan onurunun korunmasını, insanın borcundan kurtulmasına bağladığımız takdirde, insan onurunun malvarlığı ile ilişkili olduğunu dolaylı olarak ileri sürmüş oluruz.

⁴⁰²Bundestag Drucksache 17/11268, s. 13, <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 10.10.2022).

⁴⁰³K. Forsblad (1997). *Restschuldbefreiung Und Verbraucherinsolvenz Im Künftigen Deutschen Insolvenzrecht*. Frankfurt: Peter Lang.

⁴⁰⁴Forsblad, 1997, **a.g.k.**, 288.

⁴⁰⁵D. Pehl (2022). § 286 Grundsatz: Insolvenzordnung. (Ed: E. Braun), München: Verlag C.H. Beck, kn. 4; L. Kiesbye (2010). § 286 Restschuldbefreiung: Insolvenzordnung. (Ed: P. Leonhardt, S. Smid ve M. Zeuner), Stuttgart: W. Kohlhammer, kn. 12; Forsblad, 1997, **a.g.k.**, 289; M. Ahrens (2013). § 286 Grundsatz: Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren. (Ed: W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch), Köln: Luchterhand Verlag, kn. 10.

Ekonomik bakımdan kısıtlanan bir insanın maddi durumunu tekrar düzeltme şansına sahip olamaması kişilik hakkının kısıtlanması anlamını taşır⁴⁰⁶. Sürekli tüketen bir toplum içerisindeki kişinin ekonomik bakımdan kısıtlanması o kişinin yaşamasını engellemekte ve sosyal ilişkilerinin de önüne geçmektedir. Anayasa mahkemesi kendisine miras kalan bir çocuğun anne ve babasının vasi olarak yaptığı işlemlerden dolayı ekonomik bakımdan sınırsız bir borç altında kalmasını yanlış bularak, bir kişinin hayatının devamı için kimseye bağımlı olmadan yaşama hakkının, kendisine sorulmayan işlemlerle kısıtlanmasını Anayasaya aykırı bulmuştur⁴⁰⁷.

Borçlarını ödeyemeyen bir borçluya ikinci bir şans tanınması toplumun adalet anlayışı ile de uyuşmaktadır. Hatta söz konusu borç, borçlunun bir ihmalden kaynaklanıyorsa, örneğin sigortasız birinin bisiklet kazası sonucunda borçlanması veya yanlış karar veren bir esnaf gibi, bu durumlarda toplum borçluya daha da fazla anlayış göstermektedir. Bakiye borçtan kurtulma kurumundan sadece dürüst borçluların yararlanabileceğine ilişkin düzenleme de (AİK m. 1) bu düşünceleri destekler niteliktedir. Ayrıca böyle durumlarda borçluya hiçbir kolaylık sağlanmaması sosyal devlet ilkesi ile çelişecektir⁴⁰⁸. Tüm bunlar sonucunda, alacaklının mülkiyet hakkının sınırlandırılması karşısında borçlunun kişilik haklarının (AA m. 2) olduğunu söylememiz mümkündür.

3.9.2. Bakiye borçtan kurtulma imkânının anayasal amaca uygunluğu sorunu

Bakiye borçtan kurtulma imkânıyla ulaşılmak istenen sonuç ile bakiye borçtan kurtulmanın yarattığı anayasal kısıtlamaların karşılaştırılması gerekir. Böylece, alacaklının mülkiyet hakkının sınırlandırılmasının uygun olup olmadığı anlaşılabilir.⁴⁰⁹

3.9.2.1. Alacaklının sona eren alacak hakkı bakımından değerlendirme

Borçlunun bakiye borçtan kurtulma imkânından yararlanması durumunda, ilk bakışta alacaklıların ciddi anlamda maddi kayıp yaşadıkları düşünülebilir. Ancak Kanunkoyucu, zaman içerisinde taraflar arasındaki menfaat dengesini dikkate alarak

⁴⁰⁶Alman Anayasa Mahkemesinin 97, 350, 371 sayılı kararı.

⁴⁰⁷BVerfG, 13.05.1986 - 1 BvR 1542/84,

<https://www.uni-trier.de/fileadmin/fb5/prof/BRZIPR/urt/bgbat/bgbat104.pdf> (Erişim tarihi: 10.12.2021).

⁴⁰⁸Prütting ve Stickelbrock, 2002, **a.g.k.**, 308.

⁴⁰⁹C. Starck (2010). § 1; Kommentar zum Grundgesetz. (Ed: H. v. Mangoldt, F. Klein ve C. Starck), München: Franz Vahlen, kn. 278.

bakiye borçtan kurtulma kurumunda çok sayıda değişiklikler yapmıştır. Kanunda yapılan son değişiklikler, borçlunun yediemine devredeceği kazançların sınırlarını genişletmiştir. Borçlu kendisine yapılan bağışlamaların yarısını yediemine vermelidir Piyango, çekiliş veya kazanma şansı olan başka bir oyun sonucunda elde ettiği varlıkların da tamamını yediemine teslim etmelidir (AİK m. 295/I, b.2).

Bakiye borçtan kurtulma imkânından yararlanılması halinde, alacaklılara çok büyük miktarlarda ödemeler yapılmasa da hiç ödeme yapılmadığını da söyleyemeyiz. Alacaklıların hangi oranda alacaklarına kavuştuğu konusunda tam bir istatistiki veri olmasa da bu oranın %4 ile %9 oranında olduğu düşünülmektedir⁴¹⁰. Ancak, borçluya bakiye borçtan kurtulma imkânı tanınmadan önce de alacaklı iflâs takibinden sonra alacağının çok az miktarına ulaşabiliyordu. Çok nadir durumlarda alacaklılar alacaklarına kavuşabiliyordu⁴¹¹.

Alacaklının mülkiyet hakkına bakiye borçtan kurtulmayla getirilen kısıtlamayı değerlendirirken, bakiye borçlarından kurtulma şansı olmayan bir borçlunun çalışma motivasyonunu kaybedeceğini ve alacaklının alacaklarına zaten kavuşamayacağını da göz önünde bulundurmak gerekir⁴¹². Ayrıca, bakiye borçtan kurtuluşun amacı, alacaklının tüm alacağını alması değil en kısa zamanda ve en güvenli şekilde alacağını almasıdır. Bakiye borçtan kurtulmayla sınırlandırılan alacak hakkı ile bakiye borçtan kurtulma imkânının olmaması halinde alacaklının alacağına kavuşma ihtimali kıyaslanarak bir sonuca ulaşmak mümkündür. Bu noktadan konuya baktığımızda borçluya bakiye borçtan kurtulma şansı tanındığında, alacaklıların alacaklarına ulaşması daha kolay olacaktır.

Değerlendirme yapılırken, alacaklının, borçluyu kendisinin seçtiğini göz önünde bulundurmak gerekir⁴¹³. Alacaklı, borçluya sözleşme yaparken borcun ödenmeme riskine karşı kendisini koruma amaçlı birtakım tedbirler alabilir. Satış sözleşmesinde olduğu gibi tek seferlik edimlerde alacaklı alacağını hemen alma imkânına sahiptir, alacaklı bu yolu seçebilir⁴¹⁴. Bakiye borçtan kurtulma kararı, kanuni ve akdi rehinle

⁴¹⁰Bundestag Drucksache 17/11268, s. 14 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 13.10.2022).

⁴¹¹M. Ahrens (2012). § 286 Grundsatz: Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: K. Wimmer), München: Luchterhand Verlag, kn. 9. Ayrıca bkz. Alman Anayasa Mahkemesinin 92, 262, 271 sayılı kararı.

⁴¹²Bundestag Drucksache 12/2443, s. 188 <https://dserver.bundestag.de/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim tarihi: 14.10.2022).

⁴¹³BVerfG, 22.12.2005- 1 BvL 9/05 <https://lexetius.com/2005,3572> (Erişim tarihi: 09.12.2021).

⁴¹⁴BGH, 27.02.1997- IX ZR 5/96 <https://research.wolterskluwer-online.de/document/5b6c705e-2424-4965-b45d-465f097bb738> (Erişim tarihi: 10.11.2022).

teminat altına alınmış imtiyazlı alacaklar bakımından sonuç doğurmaz (AİK m. 301/II). Alacaklı, alacaklarını teminat altına alarak, bakiye borçtan kurtulma kararından kaynaklanabilecek alacak kaybının önüne geçebilir. Alacaklının alacağı bir başka tedbir de borçluyu iyi bir şekilde araştırmaktır. 2014 yılında yapılan değişiklik sonunda Kanuna eklenen 303a maddesindeki düzenleme, alacaklıya bu konuda yardımcı olacaktır. Buna göre, bakiye borçtan kurtulma kararı iptal edilen veya bakiye borçtan kurtulma talebi Kanunda sayılan sebeplerden dolayı reddedilen borçlular, sicile kaydedilir. Alacaklı, sicildeki bilgiler yardımıyla borçlu hakkında bilgiye sahip olabilir ve bu bilgilere göre borçluya sözleşme akdedebilir⁴¹⁵.

3.9.2.2. Borçlunun sosyal hukuk devleti ilkesince korunan kişilik hakkı bakımından değerlendirme

Alacaklının bakiye borçtan kurtulma kararı sonrasında alacak kaybına uğraması, Kanunun 286 ve devamı maddelerinde düzenlenen bakiye borçtan kurtulma kurumunun Anayasaya aykırı olduğu anlamına gelmez⁴¹⁶.

Takip sonrası aciz vesikasının zamanaşımı süresi otuz yıl olacağından, alacaklı bu otuz yıl boyunca borçluyu takip edebilme hakkına sahiptir (AMK m. 197/I, b. 5). Bu durum borçlunun bir ömür boyu borç ödeme veya takip edilme tehlikesi içinde yaşamasına sebep olmaktadır. Bakiye borçtan kurtulma imkânı ile borçluya yeni bir ekonomik başlangıç yapma şansı tanınır. Borçluya tanınan bu şans sayesinde, borçlunun psikolojik ve sosyal sorunlar yaşaması önlenir. Bir borçlunun hayatının sonuna kadar borçlu kalması sadece onu değil ailesini ve çevresini de olumsuz etkiler⁴¹⁷. Sosyal devlet ilkesi ve borçlunun kişilik hakları gereği borçlunun ekonomik bir yeni başlangıç yapabilmesi, borçlu ve ailesi için bir gerekliliktir. Borçlunun kişilik haklarını korumada bu kadar etkili olan bakiye borçtan kurtulma kurumu, alacaklının ekonomik durumunu

⁴¹⁵Bundestag Drucksache 17/1268, s. 33 <https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 10.10.2022).

⁴¹⁶T. Streck (2015). § 286 Grundsatz: Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht. (Ed: A. Schmidt), Köln: Carl Heymanns, kn.3; Döbereiner, 1997, **a.g.k.**, 5; J. Waltenberger (2014). § 286 Grundsatz: Insolvenzordnung (*Heidelberger Kommentar*). (Ed: G.Kreft), Heidelberg: C. F. Müller 7. Bası, kn. 14 vd.; Stephan, 2020, Vorbemerkungen vor §§286 bis 303a, **a.g.k.**, kn. 20; V. Römermann (2021). § Vorbemerkung vor §§ 286 bis 303: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlich, V. Römermann), München: C. H. Beck, kn. 16.

⁴¹⁷Bundestag Drucksache 14/5990, s. 116 <https://dserver.bundestag.de/btd/14/059/1405990.pdf> (Erişim tarihi: 03.11.2022).

kötüleştirmemektedir. Bakiye borçtan kurtulma kararı, alacaklının alacak hakkına ve dolayısıyla mülkiyet hakkına zarar vermez⁴¹⁸.

⁴¹⁸Sternal, 2019, § 286, **a.g.k.**, 68; Pehl, 2022, § 286, **a.g.k.**, 4; Stephan, 2020, § 286, **a.g.k.**, 20.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ

Alman iflâs hukukunda, gerçek kişiler, tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan topluluklar iflâsa tabi olma ehliyetine sahiptir. İflâsa tabi olma ehliyeti, medeni usul hukukundaki pasif taraf ehliyetine karşılık gelir. Ticari faaliyette bulunup bulunmama, kişilerin iflâsa tabi olma ehliyetlerini değil, başvuracakları veya kendilerine karşı başvurulacak iflâs yolunu belirler. Buna göre, ticari faaliyet yürüten kişinin başvurabileceği ya da ona karşı başvurulacak yol genel iflâs yoludur. Ticari faaliyet yürütmeyen veya geçmişte yürütmemiş kişiler ise tüketici iflâsına yoluna başvururlar. Geçmişte ticari faaliyet yürütmüş kişiler için istisnai bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre, geçmişte ticari faaliyet yürütmüş olsa da tüketici iflâsına başvuru esnasında alacaklı sayısı yirmiden az olan ve borcu iş hukukundan kaynaklanmayan gerçek kişi de tüketici iflâsına başvurabilir.

Tüketici iflâsı kural olarak üç aşamada gerçekleşir: Mahkeme dışı uzlaşma denemesi, borç tasfiye planı usulü ve iflâs aşaması. Tüketici iflâsıyla birlikte bakiye borçtan kurtulma da talep edilirse, yediemin aşaması, dördüncü aşama olarak kabul edilebilir. Borçlunun tüketici iflâsına başvurabilmesi için, iflâs talebinden önceki altı ay içerisinde alacaklılarla mahkeme dışında uzlaşmayı denemesi, ancak bu denemenin başarısızlıkla sonuçlanması gerekir. Bu uzlaşma denemesine ve bu denemenin başarısızlığına ilişkin belgeler; özellikle uzlaşma denemesinde alacaklılara sunulan ödeme planı, tüketici iflâs talebiyle birlikte mahkemeye sunulur. Mahkemeye sunulan ödeme planında, plana onay veren ve vermeyen alacaklı sayısı açıkça belirtilmelidir.

Mahkeme dışındaki uzlaşma denemesinin başarısızlığa uğraması halinde borçlu, tüketici iflâs talebini ve bu talebiyle birlikte yeni bir ödeme planını mahkemeye sunar. Borçlu tarafından oluşturulan bu plan, mahkemeye sunulması gereken evrakların en önemli kısmını oluşturur. Alacaklıların tümünün kabul etmesi halinde mahkeme, borç tasfiye planını uygulamaya karar verir. Şayet, ödeme planı alacaklıların yarısı tarafından kabul edilmişse ve kabul eden alacaklıların alacak miktarı, toplam alacak miktarının yarısından fazlaysa, mahkeme borç tasfiye planının kabul edilmiş sayılmasına karar verir.

Borç ödeme planının kabul edilmemesi veya mahkemece kabul edilmiş sayılmaması halinde, iflâsın açılmasına karar verilir.

Borçlu tüketici iflâsı talebini mahkemeye sunarken, borç planının yanı sıra aynı zamanda bakiye borçtan kurtulmak isteyip istemediğini de bildirmek zorundadır. Borçlunun bu yöndeki açıklamasının eksik olduğunu fark eden mahkeme, bu eksikliği tamamlaması için borçluya süre verir.

Bakiye borçlarında kurtulmak isteyen borçlu, tüketici iflâs talebiyle birlikte üç yıllık temlik süresi boyunca alacağı maaşı veya işini kaybetmesi halinde alacağı işsizlik maaşı ve benzeri sosyal yardımların idaresini yediemine devredeceğine ilişkin bir temlik açıklaması da yapmalıdır.

Alacaklı, borçlunun bakiye borçtan kurtulma talebine ilişkin itirazlarını, iflâsın kapanması duruşmasına kadar iflâs mahkemesine bildirmelidir. Alacaklı, borçlunun bakiye borçtan kurtulma talebine itiraz nedenini açıkça ortaya koymak zorundadır. Kanunda sınırlı sayı prensibine göre sayılmış itiraz nedenleri: borçlunun Kanunda sayılan iflâs suçlarından hüküm giymesi, ekonomik durumu hakkında yanlış bilgi vermesi, savurgan bir yaşam sürmesi, bilgi verme yükümlülüklerini yerine getirmemesi, yanlış veya eksik liste vermesi ve gelir elde etme yükümlüğünü yerine getirmemesidir. İflâs mahkemesi, takip alacaklılarını, borçluyu ve yediemini dinledikten sonra kararını verir. Mahkeme, itiraz nedenlerinin varlığına kanaat getirirse bakiye borçtan kurtulma talebinin reddine karar verir. Borçtan kurtulma başvurusunun gerekli şartları taşınması halinde mahkeme, bakiye borçtan kurtulma talebinin kabulüne karar verir ve bu kararı ilan eder. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, mahkemenin verdiği bu kararın bakiye borçtan kurtulma kararı olmadığıdır. Mahkeme bu kararıyla, borçlunun bakiye borçlarından kurtulma imkânına sahip olduğuna hükmetmektedir.

Borçlu, bakiye borçlarından kurtulabilmek için üç yıllık temlik süresi içinde tüm sorumlulukları yerine getirmelidir. Söz konusu sorumluluklar, daha çok malvarlığına ilişkin sorumluluklardır. Buna göre borçlu, temlik süresi içinde uygun bir iş edinmeli, miras hukuku veya şans oyunlarından elde ettiği gelirleri yediemine vermeli, gelir veya adres bilgilerindeki değişiklikleri bildirmeli ve alacaklılar arasındaki eşitliği korumaya dikkat etmelidir. Alacaklıların alacaklarına kavuşabilmesi ve alacaklılar arasındaki eşitlik ilkesinin korunabilmesi için, temlik süresi içinde borçlunun malvarlığına yapılan icra

takipleri ve alacaklılardan birine imtiyaz sağlayan tasarruflar kural olarak hükümsüzdür. Ayrıca, borçlunun takas hakkını kullanması da kural olarak yasaktır.

Mahkeme, temlik süresinin bitmesi ve borçlunun tüm sorumluluklarını yerine getirmesi halinde bakiye borçtan kurtulmanın kabulüne karar verir. Bakiye borçtan kurtulma kararı, alacaklarını kaydettirmeyen alacaklılar dahil, tüm alacaklılar bakımından hüküm doğurur. Bununla birlikte, borçlunun hazırladığı alacak ve alacaklı listesinde kasıtlı şekilde kendisine yer verilmemiş alacaklının dava açma ve alacağını talep hakkı mevcuttur.

Bazı alacaklar, bakiye borçtan kurtulma kararından etkilenmez. Haksız fiilden doğan alacaklar, nafaka alacakları, vergi cezaları, Kanunda sayılan para cezaları ve borçlunun yargılama masraflarını karşılamak için çektiği faizsiz kredi ödemeleri bakiye borçtan kurtulma kararından etkilenmez.

Bakiye borçtan kurtulma kararıyla, alacaklılar kalan alacaklarını borçludan talep edemezler. Alacaklının alacak hakkına, dolayısıyla mülkiyet hakkına getirilen bu kısıtlamanın karşısında borçlunun kişilik hakkının korunması ve dolayısıyla sosyal devlet ilkesi yer alır. Bir başka anlatımla, bakiye borçtan kurtulma kararıyla alacaklının mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin amacı, gerçek kişilere yeni bir başlangıç yapma şansı tanımaktır. Gerçekten de borçlarını ödeyemeyen ve bu durumdan kurtulması mümkün olmayan gerçek kişi borçluya borçlarından kurtulma imkânı verilmesi, borçlunun tekrar ekonomik piyasaya ve sosyal hayata dahil olmasını sağlayacaktır. Borçlarını ödeyemeyen bir borçlunun sadece ekonomik direncinin değil psikososyal direncinin kırıldığı bir gerçektir. Ne kadar çalışsa da borçlarını ödeyemeyeceğini bilen bir borçlu ya çalışmayarak sosyal yardımlarla ya da kayıt dışı çalışarak geçinecektir. Bu durum, devletin sosyal yardım harcamalarının artmasına ve vergi gelirlerinin azalmasına sebep olur. Aynı zamanda, borçlunun sürekli ve bitmeyen bir borç yığını altında kalması, boşanmalara, kronik hastalıklara, madde bağımlılıklarına, fatura ve kiraların ödenmemesine ve suç işlemeye yönelme gibi toplumsal sıkıntılara da yol açacaktır.

Bakiye borçtan kurtulma kararıyla alacaklının alacak hakkına getirilen kısıtlama değerlendirilirken, taraflar arasındaki menfaat dengesine ve bakiye borçtan kurtulmayla amaçlanan sonuca dikkat etmek gerekir. Alacaklının alacak hakkının karşısında, borçlunun kişilik hakları ile sosyal devlet ilkesi yer alır. Sosyal devlet ilkesi gereği devlet, herkes için insan haysiyetine yaraşır asgari bir hayatı sunmakla yükümlüdür. Menfaat

dengesi dikkat alındığında, borca batık durumdaki borçlulara borçlarından kurtulma imkânı tanınması, alacak hakkına ve dolayısıyla mülkiyet hakkına orantısız bir müdahale olarak kabul edilemez.

Alman hukukunda gerçek kişilere tanınan tüketici iflâsı yolu ve bakiye borçtan kurtulma imkânı, Türk hukukunda gerçek kişi borçlulara kural olarak tanınmamıştır. Türk hukuku bakımından, tacir olmayan gerçek kişilerin bakiye borçlarından kurtulabilmesi ancak konkordato yoluyla mümkündür. Buna göre, borçlarını vadesinde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir. Tacir olmayan gerçek kişi borçluya borçlarından kurtulmak için tanınan bir imkân gibi görünse de masraflı ve karmaşık bir yol olan konkordato, daha çok ticari işletmeler ve tacirler için uygundur. Alman hukukunda olduğu gibi, bağımsız ekonomik faaliyette bulunmamış ve bulunmayan veyahut daha önce ekonomik faaliyette bulunmuş olsa da alacaklı sayısı yirmiden az olan borçlular için basit, ucuz ve hızlı bir iflâs yolu düzenlenmelidir. Aciz vesikasına bağlanmış bir alacağın yirmi yıllık zamanaşımı süresi dikkate alındığında, dürüst bir gerçek kişi borçluya, borçlarından kurtulma şansı tanınmalıdır. Bu iflâs yolu, yine Alman hukukunda olduğu gibi tüketici iflâsı adını taşıyabilir.

Tüketici iflâsı sebebi olarak, yine Alman hukukunda olduğu gibi, borçlunun aciz halinde olması veya aciz haline düşme tehlikesi içinde olması kabul edilebilir. İflâs sebepleri mevcut olan borçlu, tüketici iflâs talebi, ödeme planı, alacak ve alacaklıların listesi, temlik açıklaması ve bakiye borçtan kurtulma talebiyle birlikte iflâs mahkemesine başvurabilmelidir. Alman hukukunda zorunlu bir aşama olan, mahkeme dışı uzlaşma denemesinin olası Türk hukuku düzenlemesinde yer alması gerektiği görüşündeyiz. Yapılan istatistiki araştırmalar, mahkeme dışı uzlaşma deneme başarısının küçümsenmeyecek boyutta olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu yola dürüst ancak bir bakıma şansız borçluların başvurabileceğini düşündüğümüzde, alacaklılarla mahkeme dışı uzlaşma şansının yüksek olacağı düşüncesindeyiz. Ayrıca, mahkeme aşamasına gelmeden gerekli listelerin yapılması ve alacaklıların ödeme planına tepkilerinin önceden öğrenilmesi, mahkemenin işini kolaylaştıracaktır. Mahkeme dışı uzlaşma girişiminden başka, borç tasfiye planı usulünün de olası bir düzenlemede yer alması gerektiği fikrindeyiz. Borçlu ve alacaklıların, daha hızlı ve kolay bir yol olan borç tasfiye planında anlaşmaları hem mahkemenin iş yükünü arttırmayacak hem de tarafları yormayacaktır.

Tüm bunlar dışında temlik süresi, yedieminin belirlenmesi ve yedieminin görevleri, bakiye borçtan kurtulmaya itiraz sebepleri ve bakiye borçtan kurtulma kararının sonuçlarına ilişkin Alman hukukundaki hükümlerin, Türk hukukunda olası bir tüketici iflâsı ve bakiye borçtan kurtulmaya ilişkin düzenlemede referans alınabileceği görüşündeyiz.

KAYNAKÇA

- Ahrens, M. (2007). Versagung contra Restschuldbefreiung, *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 10 (13), s. 673-680.
- Ahrens, M. (2012). § 286 Grundsatz. K. Wimmer (Editör), *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-75), München: Luchterhand Verlag.
- Ahrens, M. (2012). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung. K. Wimmer (Editör), *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-102), München: Luchterhand Verlag.
- Ahrens, M. (2012). § 287 Antrag des Schuldners. K. Wimmer (Editör), *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-140), München: Luchterhand Verlag.
- Ahrens, M. (2013). § 286 Grundsatz. W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch (Editörler), *Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren* içinde (kn.1-76). Köln: Luchterhand Verlag.
- Ahrens, M. (2013). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung. W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch (Editörler), *Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren* içinde (kn.1-103). Köln: Luchterhand Verlag.
- Ahrens, M. (2013). § 287 Antrag des Schuldners. W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch (Editörler), *Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren* içinde (kn.1-141). Köln: Luchterhand Verlag.
- Ahrens, M. (2013). § 295 Obliegenheiten des Schuldners. W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch (Editörler), *Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren* içinde (kn.1-82). Köln: Luchterhand Verlag.
- Ahrens, M. (2013). § 297 Insolvenzstraftaten. W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch (Editörler), *Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren* içinde (kn.1-82). Köln: Luchterhand Verlag.
- Ahrens, M. (2013). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders. W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote, D. Busch (Editörler), *Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren* içinde (kn.1-17). Köln: Luchterhand Verlag.

- Ahrens, M. (2020). § 79 Grundlagen des Verbraucherinsolvenzverfahrens. P. Gottwald, U. Hass (Editörler), *Insolvenzrecht-Handbuch* içinde (kn. 1-34). München: C.H. Beck.
- Ahrens, M. (2020). § 74 Restschuldbefreiung und Privatinsolvenz. P. Gottwald, U. Hass (Editörler), *Insolvenzrecht-Handbuch* içinde (kn. 1-44). München: C.H. Beck.
- Ahrens, M. (2020). § 80 Außergerichtlicher Einigungsversuch. P. Gottwald, U. Hass (Editörler), *Insolvenzrecht-Handbuch* içinde (kn. 1-12). München: C.H. Beck.
- Ahrens, M. (2020). § 81 Eröffnungsantrag und gerichtliches Schuldenbereinigungsverfahren. P. Gottwald, U. Hass (Editörler), *Insolvenzrecht-Handbuch* içinde (kn. 1-46). München: C.H. Beck.
- Andres, D. (2018). § 287 Antrag des Schuldners. D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-67). München: C.H. Beck.
- Andres, D. (2018). § 292 Bestimmung des Treuhänders. D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-14) München: C. H. Beck.
- Andres, D. (2018). § 293 Vergütung des Treuhänders. D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-6) München: C. H. Beck.
- Andres, D. (2018). § 304 Grundsatz. D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-17) München: C. H. Beck.
- Andres, D. (2018). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners, 305a Scheitern der außergerichtlichen Schuldenbereinigung. D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-31) München: C. H. Beck.
- Andres, D. (2018). § 288 Bestimmung des Treuhänders. D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-3), München: C.H. Beck.
- Andres, D. (2018). § 295 Obliegenheiten des Schuldners. D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn.1-11), München: C.H. Beck.
- Andres, D. (2018). § 296 Verstoß gegen Obliegenheiten. D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-13), München: C.H. Beck.
- Ahrens, M. (2021). Das dreijährige Restschuldbefreiungsverfahren und andere Gesetzesänderungen im Privatinsolvenzrecht. *Neue Juristische Wochenschrift*, 74 (9), s. 577-583.

- Balz, M. (1986). Insolvenzverfahren für Verbraucher?. *Zeitschrift für Rechtspolitik*, 19 (1), s. 12-20.
- Balz, M. ve Landfermann, H. G. (1999). *Die neuen Insolvenzgesetze*. Düsseldorf: IDW.
- Bork, R. (1999). Ex-Unternehmer als Verbraucher?. *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 19 (3), s. 301-304.
- Bork, R. (2014). *Einführung in das Insolvenzrecht*. (7. Baskı), Tübingen: Mohr Siebeck.
- Buck, S. (2022). § 304 Grundsatz. E. Braun (Editör), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-21), München: C. H. Beck.
- Buck, S. (2022). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners. E. Braun (Editör), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-33), München: C. H. Beck.
- Buck, S. (2022). § 309 Ersetzung der Zustimmung. E. Braun (Editör), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-45), München: C. H. Beck.
- Depenheuer, O. (2010). § 14 Sozialbindung des Eigentums durch Inhalts- und Schrankenbestimmung. H. v. Mangoldt, F. Klein ve C. Starck (Editörler), *Kommentar zum Grundgesetz* içinde (kn. 1-160), München: Franz Vahlen.
- Diehl, G. (2010). Die Frage der Erwerbsobliegenheit bei Kinderbetreuung im Rahmen der Versagung der Restschuldbefreiung. *Zeitschrift für Verbraucher und Privatinsolvenzrecht*, 9 (3), 98-100.
- Döbereiner, S. (1997). *Die Restschuldbefreiung nach der Insolvenzordnung*. Bielefeld: Ernst und Werner Gieseking.
- Drukarczyk, J. (2019). § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-91), München: C. H. Beck.
- Ehricke, U. (2004). §11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens. W. Henckel, W. Gerhardt (Editörler), *Jaeger, Großkommentar zur Insolvenzordnung* içinde (s. 296-341), Berlin: De Gruyter Recht.
- Eilenberger, G. (2019). §17 Zahlungsunfähigkeit. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-48). München: C.H. Beck.

- Erdman, S. (2007). Die fälligen Zahlungspflichten i.S. des § 17 II 1 InsO. *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung*, 10 (13), 695-698.
- Foerste, U. (2014). *Insolvenzrecht*. (6. Baskı). München: C. H. Beck.
- Forsblad, K. (1997). *Restschuldbefreiung Und Verbraucherinsolvenz Im Künftigen Deutschen Insolvenzrecht*. Frankfurt: Peter Lang.
- Wenzel, F. (2019). §304 Grundsatz. B. M. Müller, H. Prütting ve R. Bork (Editörler), *Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-24). Köln: RWS.
- Frind, F. (2012). Ein “schlankes” neues Privatinsolvenzverfahren? Eine Betrachtung aus Insolvenzgerichtlicher Sicht zum RegE v. 18.7.2012 “Gesetz zur Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und zur Stärkung der Gläubigerrechte. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 33 (27), s. 1455-1461;
- Frind, F. (2013). Praxisprobleme des reformierten Privatinsolvenzverfahrens Zur praktischen Umsetzung von “Eingangentscheidung” und Verkürzung der Restschuldbefreiungserteilungszeit. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 3 (7), 1448- 1458.
- Gottwald, P. (2020). §1. Einführung. P. Gottwald ve U. Haas (Editörler), *Insolvenzrechts-Handbuch* içinde (kn. 1-134). München: C. H. Beck.
- Graeber, T. (2006). Die Vergütung des Treuhänders der Wohlverhaltensperiode nach § 293 InsO, § 14 InsVV und das Problem der erhöhten Mindestvergütung nach § 14 Abs. 3 Satz 2 InsVV bei zu geringer Masse. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 11 (6), s. 585-588.
- Grote, H. (2004). Zur Abführungspflicht des Selbstständigen gem. § 295 Abs. 2 InsO in der Wohlverhaltensperiode. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 7 (32), 1105-1112.
- Grote, H. (2012). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners. K. Wimmer (Editör), *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-67). München: Luchterhand Verlag.
- Grote, H. (2013). § 293 Vergütung des Treuhänders. W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote ve D. Busch (Editörler), *Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren* içinde (kn. 1-26). München: Luchterhand Verlag.

- Grote, H. (2013). Vorbemerkungen vor § 286. W. Kohte, M. Ahrens, H. Grote ve D. Busch (Editörler), *Verfahrenskostenstundung, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenzverfahren* içinde (kn. 1-41). München: Luchterhand Verlag.
- Grote, H. ve Pape, G. (2012). Der Referentenentwurf zur Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und Stärkung der Gläubigerrechte. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 13 (8), 409-426.
- Grote, H. ve Pape, G. (2012). Verkürzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und zur Stärkung der Gläubigerrechte-Bemerkungen zu dem Regierungsentwurf. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 13 (41), 1913- 1921.
- Gundlach, U. (2020). § 5 Die Insolvenzfähigkeit des Schuldners. P. Gottwald ve U. Haas (Editörler), *Insolvenzrechts-Handbuch* içinde (kn. 1-45), München: C. H. Beck.
- Gundlach, U. (2020). § 6 Die Insolvenzgründe als Verfahrensauslöser. P. Gottwald ve U. Haas (Editörler), *Insolvenzrechts-Handbuch* içinde (kn. 1-78), München: C. H. Beck.
- Haarmeyer, H. (1993). Anhörung zum Regierungsentwurf einer Insolvenzordnung. *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 15 (11), 883-887.
- Haarmeyer, H. ve Frind, F. (2014). Insolvenzrecht. (4. Baskı). Stuttgart: Kohlhammer, s. 2 Ham-KOmm § 287 rn. 19;
- Heilmaier, A. (2017). § 40 Verbraucherinsolvenz: Praxis der Insolvenz. (Ed. S. Beck/ P. Depré), München:
- Henckel, W. (2000). Fehler bei der Eröffnung des Insolvenzverfahrens-Abhilfe und Rechtsmittel. *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 20 (7) s. 2045-2053;
- Henckel, W. (2004) Einleitung: Jaeger Insolvenzordnung (Ed:W. Henckel/W. Gerhardt), Berlin: De Gruyter Recht, k.n. 7.
- Henning, K. (2016). §287 Antrag des Schuldners: Insolvenzordnung (Ed: K. Schmidt). München
- Henning, K. (2016). §286 Grundsatz: Insolvenzordnung (Ed: K. Schmidt). München: C.H. Beck, k.n. 1;
- Henning, K. (2016). § 294 Gleichbehandlung der Gläubiger: Insolvenzordnung (Ed: K. Schmidt). München: C.H. Beck, k.n. 2.

- Henning, K. (2012). Die Verbraucherinsolvenz wirklich reformieren? Anwaltsblatt, 6, s. 532-536;
- Hess H. ve Obermüller M. (2003). *Insolvenzplan, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenz*. (3. Baskı), Heidelberg: C. F. Müller. Hess ve Obermüller § 287 Rn. 940;
- Hess, H. (2013). §287 Antrag des Schuldners: Insolvenzrecht Grosskommentar in zwei Banden band (Ed. H. Hess). Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 62;
- Hess, H. (2013). Insolvenzrecht Großkommentar in zwei Bänden. (2. Baskı), Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 48;
- Hess, H. (2013). Insolvenzrecht Großkommentar in zwei Bänden. (2. Baskı), Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 48;
- Hess, H. ve Obermüller, M. (2003). *Insolvenzplan, Restschuldbefreiung und Verbraucherinsolvenz*. (3. Baskı), Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 706;
- Heyer, H. U. (2013). Restschuldbefreiung im Insolvenzverfahren, (2. Baskı), Regensburg: Walhalla Fachverlag, s.120;
- Hirte, H. (2019). §11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-424). München: Franz Vahlen.
- Karaaslan, V. (2021). *Tacir Olmayan Gerçek Kişilerin Borç Tasfiye Usulü (Tüketici İflâsı)*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Kiesbye, L. (2010). § 286 Restschuldbefreiung: Insolvenzordnung (Ed. P. Leonhardt, S. Smid ve M. Zeuner). Stuttgart: W. Kohlhammer, kn. 12;
- Kirchoff, P. (2006). §17 Zahlungsunfähigkeit. D. Eickmann, F. Irschlinger, G. Kreft, W. Marotzke, A. Flessner, H. P. Kirchhof, H. G. Landfermann ve G. Stephan (Editörler), *Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-45). Heidelberg: C. F. Müller.
- Kirchoff, P. (2006). §18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed. D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 13;
- Kirchoff, P. (2006). §18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed. D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 13;
- Kissel, O. R. (2004). 125 Jahre Reichsjustizgesetze. *Neue Juristische Wochenschrift*, 57 (40), s. 2872-2877.

- Kohte, W. ve Busch, D. (2012). § 304 Grundsatz: Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed: K. Wimmer), München: Luchterhand, k.n. 17;;;
- Landfermann, H. G. (2006). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed. D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 3;
- Landfermann, H. G. (2006). § 297 Insolvenzstraftaten: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed. D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 3;
- Landfermann, H. G. (2006). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed. D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, k.n.3;
- Landfermann, H. G. (2006). § 299 Vorzeitige Beendigung: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed. D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 4;
- Landfermann, H. G. (2006). §287 Antrag des Schuldners: Heidelberger Kommentar zur Insolvenzordnung (Ed. D. Eickmann vd.). Heidelberg: C. F. Müller, k.n. 8;
- Menge, C. (2010) Restschuldbefreiung für Strafgefangene?. Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht, 52, s. 2347-2356.
- Mock, S. (2019). §16 Eröffnungsgrund. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-29). München: Franz Vahlen.
- Mock, S. (2019). §18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Insolvenzordnung. (Ed: H. Hirte, H. Vallender), München: Franz Vahlen, k.n. 5;
- Mönning, D. (2021). § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Insolvenzordnung. (Ed: J. Nerlich, V. Römermann), München: C. H. Beck, k.n 14
- Mönning, R. D. (2021). § 11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens. J. Nerlich ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-115). München: C. H. Beck.
- Mönning, R. D. (2021). § 16 Eröffnungsgrund. J. Nerlich ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-15). München: C. H. Beck.
- Müller, H. (2004). §18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Jaeger, Großkommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: W. Henckel, W. Gerhardt), Berlin: De Gruyter Recht, k.n. 24.

- Müller, H. F. (2004). § 18 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens: Jaeger, Großkommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: W. Henckel, W. Gerhardt), Berlin: De Gruyter Recht, k.n. 25;
- Nerlich/Römermann/Römermann § 293 Rn 5;
- Özkaya-Ferendeci, H. Ö. (2008). Alman Hukuku'nda Tüketici İflâsı ve Bakiye Borçtan Kurtulma İmkânı. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 14 (1-2), s. 57-83.
- Pape G. ve Sietz O. (2015). §16 Verbraucherinsolvenz: Handbuch der Insolvenzverwaltung. (Ed. H. Mohrbutter/A. Ringstmeier), Köln: Carl Heymanns, k.n. 8.
- Pape, G. (2004). Vorzeitige Erteilung der Restschuldbefreiung bei fehlenden Forderungsanmeldungen, *Neue Zeitschrift für Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 6 (1), s. 1-7.
- Pape, G. (2008). Aufhebung der Stundung der Verfahrenskosten im eröffneten Verfahren, *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 3, s. 143-146;
- Pape, G. (2014). Fortfall der Zweistufigkeit bei den RSB-Versagungsgründen, § 297a InsO n.F. *Zeitschrift für Verbraucher- und Privat-Insolvenzrecht*, 6, s. 234-239;
- Pape, G. (2014). Fortfall der Zweistufigkeit bei den RSB-Versagungsgründen, § 297a InsO n.F. *Zeitschrift für Verbraucher- und Privat-Insolvenzrecht*, 6, s. 234-239 R.
- Leithaus (2018). § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Insolvenzordnung. (Ed: D. Andres, R. Leithaus ve M. Dahl M), München: C.H. Beck, k.n. 3;
- Pape, G., Uhlenbruck W. ve Voigt-Salus J. (2010). *Insolvenzrecht*. (2. Baskı). München: C. H. Beck.
- Pehl, D. (2022). § 286 Grundsatz: Insolvenzordnung (Ed: E. Braun). München: Verlag C.H. Beck, k.n. 4;
- Pehl, D. (2022). § 287 Antrag des Schuldners: Insolvenzordnung (Ed: E. Braun). München:
- Pehl, D. (2022). § 287a Entscheidung des Insolvenzgerichts: Insolvenzordnung (Ed: E. Braun). München: Verlag C.H. Beck, k.n. 12.
- Pehl, D. (2022). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders: Insolvenzordnung (Ed: E. Braun). München: Verlag C.H. Beck, k.n. 8;

- Pehl, D. (2022). § 294 Gleichbehandlung der Gläubiger: Insolvenzordnung (Ed: E. Braun). München: Verlag C.H. Beck, k.n. 3.
- Pehl, D. (2022). § 295 Obliegenheiten des Schuldners: Insolvenzordnung (Ed: E. Braun). München: Verlag C.H. Beck, k.n. 7.
- Pehl, D. (2022). § 297 Insolvenzstraftaten: Insolvenzordnung (Ed: E. Braun). München: Verlag C.H. Beck, k.n. 4
- Pehl, D. (2022). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders: Insolvenzordnung (Ed: E. Braun). München: Verlag C.H. Beck, k.n. 2;
- Pehl, D. (2022). § 301 Wirkung der Restschuldbefreiung: Insolvenzordnung (Ed: E. Braun). München: Verlag C.H. Beck, k.n. 5;
- Preuss, N. (1999). Verbraucherinsolvenzverfahren und Restschuldbefreiung. Berlin: Erich Schmidt, k.n. 7;
- Prütting, H. ve Stickelbrock, B. (2002). Ist die Restschuldbefreiung verfassungswidrig? *Zeitschrift für Verbraucher -und Privat-Insolvenzrecht*, 1 (9), s. 305-307;
- Prütting, H. (1997). Ist die Gesellschaft bürgerlichen Rechts insolvenzfähig? *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 17 (34), 1725-1734.
- Renger, C. (2009). Frist zur Nachreichung einer fehlenden Abtretungserklärung im eröffneten Verbraucherinsolvenzverfahren. *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierungsrecht* 13 (2), 99-100.
- Ritter, M. (2015). § 304 Grundsatz. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-11). Köln: Carl Heymanns.
- Roman, F. A. (2007). Die Klage des Treuhänders im RSB-Verfahren. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenzrecht*, 10 (9), 198-201.
- Römermann, V. (2021). § 287 Antrag des Schuldners. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-67), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § 288 Bestimmung des Treuhänders. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-25), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-104), München: C. H. Beck.

- Römermann, V. (2021). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-49), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § 295 Obliegenheiten des Schuldners. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-48), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § 296 Verstoß gegen Obliegenheiten. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-38), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § 304 Grundsatz. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-26), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-85), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § 309 Ersetzung der Zustimmung. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-40), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § Vorbemerkung vor §§ 286 bis 303. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-41), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-25), München: C. H. Beck.
- Römermann, V. (2021). § 299 Vorzeitige Beendigung. J. Nerlig ve V. Römermann (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-14), München: C. H. Beck.
- Runkel, H. P. (2007). Der Freiberufler in der Insolvenz. *Zeitschrift für Verbraucher-, Privat- und Nachlassinsolvenz*, 6 (2), 45-54.
- Salm-Hoogstraeten, C. G. (2022). § 16 Eröffnungsgrund. E. Braun (Editör), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-15). München: C. H. Beck.
- Streck, T. (2015). § 288 Bestimmung des Treuhänders. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (1-4). Köln: Carl Heymanns.
- Schmerbach U. (2003). Rechtliche Aspekte der Selbstständigkeit natürlicher Personen im Insolvenzverfahren und in der Wohlverhaltensperiode. *Zeitschrift für Verbraucher-, Privat- und Nachlassinsolvenz*, 2 (6), 256-268.

- Schmerbach, U. (2012). § 11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens. K. Wimmer (Editör), *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (s. 195-204), München: Luchterhand Verlag,
- Schmerbach, U. (2012). § 17 Zahlungsunfähigkeit. K. Wimmer (Editör), *Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (s. 312-322). München: Luchterhand Verlag,
- Schmerbach, U. (2012). § 18 Drohende Zahlungsunfähigkeit: Frankfurter Kommentar zur Insolvenzordnung. (Ed: K. Wimmer), München: Luchterhand Verlag, k.n. 2a;
- Schmerbach, U. (2012). RefE 2012: Geplante Änderungen im Restschuldbefreiungsverfahren und Vollübertragung auf den Rechtspfleger, *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung*, 15 (5), 161-167.
- Schröder, G. (2015). §17 Zahlungsunfähigkeit. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-41). Köln: Carl Heymanns.
- Starck, C. (2010). § 1. H. v. Mangoldt, F. Klein ve C. Starck (Editörler), *Kommentar zum Grundgesetz* içinde (kn. 1-160). München: Franz Vahlen.
- Stephan G. (2020). § 288 Bestimmung des Treuhänders. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-47). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-43). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 299 Vorzeitige Beendigung. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-29). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 304 Grundsatz. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-95). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 287 Antrag des Schuldners. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-159). München: C.H. Beck.

- Stephan, G. (2020). § 287a Entscheidung des Insolvenzgerichts. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde (kn. 1-73). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde (kn. 1-133). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde (kn. 1-120). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 293 Vergütung des Treuhänders. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde (kn. 1-41). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 295 Obliegenheiten des Schuldners. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde (kn. 1-156). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 297 Insolvenzstraftaten. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde (kn. 1-42). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § 299 Vorzeitige Beendigung. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde (kn. 1-29). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2020). § Vorbemerkungen vor §§286 bis 303a. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde (kn. 1-89). München: C.H. Beck.
- Stephan, G. (2016). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners. K. Schmidt (Editör), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-60). München: C. H. Beck.
- Stephan, G. (2016). § 304 Grundsatz. K. Schmidt (Editör), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-18). München: C. H. Beck.
- Sternal, W. (2019). § 287 Antrag des Schuldners. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-19). München: Franz Vahlen.

- Sternal, W. (2019). § 303a Eintragung in das Schuldnerverzeichnis. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-10). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 294 Gleichbehandlung der Gläubiger. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-37). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-145). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-83). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 295 Obliegenheiten des Schuldners. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-76). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 296 Verstoß gegen Obliegenheiten. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-76). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 297 Insolvenzstraftaten. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-29). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 299 Vorzeitige Beendigung. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-16). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 301 Wirkung der Restschuldbefreiung. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-16). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 304 Grundsatz. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-49). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 307 Zustellung an die Gläubiger. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-85). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 309 Ersetzung der Zustimmung. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-103). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-150). München: Franz Vahlen.
- Sternal, W. (2019). Vorbemerkung zu §§ 304–314. H. Hirte ve H. Vallender (Editörler), *Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-21). München: Franz Vahlen.
- Streck, T. (2015). § 286 Grundsatz. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-9). Köln: Carl Heymanns.

- Streck, T. (2015). § 288 Bestimmung des Treuhänders. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-4). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 290 Versagung der Restschuldbefreiung. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-55). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 292 Rechtsstellung des Treuhänders. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-15). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 294 Gleichbehandlung der Gläubiger. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-16). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 297 Insolvenzstraftaten. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-6). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 298 Deckung der Mindestvergütung des Treuhänders. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-9). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 299 Vorzeitige Beendigung. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-8). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 300 Entscheidung über die Restschuldbefreiung. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-19). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 287 Antrag des Schuldners. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-29). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 295 Obliegenheiten des Schuldners. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-31). Köln: Carl Heymanns.
- Streck, T. (2015). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners. A. Schmidt (Editör), *Hamburger Kommentar zum Insolvenzrecht* içinde (kn. 1-33). Köln: Carl Heymanns.
- Stürner, R. (2019). Einleitung. H. P. Kirchhof, H. Eidenmüller, R. Stürner (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-106). München: C. H. Beck.

- Trendelenburg, H. (2000). Die Abföhrung eines angemessenen Betrages durch Selbständige gem. § 295 Abs. 2 InsO. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 3(6), 437-440.
- Uhlenbruck, W. (2000). Der Insolvenzgrund im Verbraucherinsolvenzverfahren. *Neue Zeitschrift für das Recht der Insolvenz und Sanierung*, 3(1), s. 15-17.
- Uhlenbruck, W. (2010). Kapitel 8 Zur Geschichte der Insolvenzrechtsreform 1994. G. Pape, W. Uhlenbruck, J. Voigt-Salus (Editörler), *Insolvenzrecht içinde* (s. 30-77). München: C. H. Beck.
- Umar, B. (2004). Aciz hâli-Borca batıklık kavramlarının farkı ve bu yönden yeni MK metninin düştüğü bir yanlışlık (MK m. 605 f. II, m. 618). *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 319-326.
- Vallender, H., Fuchs, H. K. ve Rey, A. (1999). Der Ablauf des Verbraucherinsolvenzverfahrens beim Eigenantrag bis zur Eröffnungsentscheidung. *Neue Zeitschrift für Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 2(6), 218-222.
- Vuia, M. (2019). § 11 Zulässigkeit des Insolvenzverfahrens. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde* (kn. 1-72), München: C. H. Beck.
- Vuia, M. (2019). § 16 Eröffnungsgrund. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde* (kn. 1-70). München: C. H. Beck.
- Vuia, M. (2020). § 304 Grundsatz. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde* (kn. 1-95). München: C.H. Beck.
- Vuia, M. (2020). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde* (kn. 1-110). München: C.H. Beck.
- Vuia, M. (2020). § 307 Zustellung an die Gläubiger. R. Stürner, H. Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung içinde* (kn. 1-16). München: C.H. Beck.
- Wagner, H. (1992). Ausgewählte Reformvorhaben im Regierungsentwurf einer Insolvenzordnung, *Deutsche Steuer-Zeitung*, 30(19), 650-658.

- Waltenberger, J. (2014). § 286 Grundsatz. G. Kreft (Editör) *Insolvenzordnung (Heidelberger Kommentar)* içinde (kn. 1-6). Heidelberg: C. F. Müller.
- Waltenberger, J. (2014). § 287 Antrag des Schuldners. G. Kreft (Editör) *Insolvenzordnung (Heidelberger Kommentar)* içinde (kn. 1-36). Heidelberg: C. F. Müller.
- Waltenberger, J. (2014). § 304 Grundsatz. G. Kreft (Editör) *Insolvenzordnung (Heidelberger Kommentar)* içinde (kn. 1-21). Heidelberg: C. F. Müller.
- Waltenberger, J. (2014). § 305 Eröffnungsantrag des Schuldners. G. Kreft (Editör) *Insolvenzordnung (Heidelberger Kommentar)* içinde (kn. 1-69). Heidelberg: C. F. Müller.
- Wenzel, F. (1999). Die Erwerbsobliegenheit des Schuldners während der Wohlverhaltensperiod. *Neue Zeitschrift für Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 2(1), 16-18.
- Köke, J. ve Schmerbach, U. (2007). Tod des Schuldners in der Insolvenz. *Zeitschrift für Verbraucher-, Privat- und Nachlassinsolvenz*, 6 (10), 497-507.
- Schöpflin, M. (2002). *Der nichtrechtsfähige Verein*. Köln: Carl Heymanns Verlag.
- W. Breuer (2011). *Insolvenzrecht: Eine Einführung*. München: Verlag C. H. Beck.
- Brill, S. ve Staufenberg, P. (2012). Das Nachlassinsolvenzverfahren. *Zeitschrift für das gesamte Insolvenz- und Sanierungsrecht*, 15(32), 1395-1398.
- Greil, S. ve Herden, E. (2010). Die Eröffnungsgründe des Insolvenzverfahrens. *Zeitschrift für das Juristische Studium*, 3(6). <https://d-nb.info/1011265427/34> (Erişim tarihi: 09.11.2022).
- Uhlenbruck, W. (2005). Die Rechtsstellung des gerichtlich bestellten Sachverständigen im Insolvenzeröffnungsverfahren. H. Piepenburg (Editör), *Festschrift für Günter Greiner zum 70. Geburtstag am 19. März 2005* içinde (s. 317-326). Köln: Carl Heymanns Verlag.
- Reischl, K. (2014). *Insolvenzrecht*. (3. Baskı), Heidelberg: C. F. Müller.
- Spliedt, J. D. (2008). § 1 Insolvenzeröffnungsgründe. H. P. Runkel (Editör), *-Anwalts-Handbuch Insolvenzrecht*. (Ed:), Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, s. 45.

- Kriegel, B. (2011). Zahlungsunfähigkeit. C. Nickert ve U. H. Lamberti (Editörler), *Überschuldungs- und Zahlungsunfähigkeitsprüfung im Insolvenzrecht* içinde (kn. 45-61). Köln: Carl Heymanns Verlag.
- Nickert, C. (2011). Drohende Zahlungsunfähigkeit. C. Nickert ve U. H. Lamberti (Editörler), *Überschuldungs- und Zahlungsunfähigkeitsprüfung im Insolvenzrecht* içinde (kn. 209-220). Köln: Carl Heymanns Verlag.
- Salm-Hoogstraeten, C. G. (2022). § 19 Überschuldung. E. Braun (Editör), *Insolvenzordnung* içinde (kn.1-43). München: C. H. Beck.
- Drukarczyk, J. ve Schüler, A. (2019). § 19 Überschuldung. R. Stürner, H., Eidenmüller ve H. Schoppmeyer (Editörler), *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung* içinde (kn. 1-139). München: C. H. Beck.
- Rumpf, C. (2015). Die Insolvenz des Verbrauchers in Deutschland. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ'e Armağan*, 16 (Özel Sayı), 2363-2387.
- Kainz, S. (2010). *Das Scheitern der Reform des Verbraucherinsolvenzverfahrens - Gegenüberstellung der Rechtslage mit den geplanten Änderungen im Referenten- und im Regierungsentwurf aus 2007*. Hamburg: Verlag Dr. Kovac.
- ...(1993). Alternativentwurf des Gravenbrucher Kreises zum Regierungsentwurf einer Insolvenzordnung, *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 15 (8). s. 625-632.
- BGH, 22.11.1990 - IX ZR 103/90. https://www.prinz.law/urteile/bgh/IX_ZR_103-90 (Erişim tarihi: 09.11.2022)
- BGH, 03.12.1998 - IX ZR 313/97. https://www.prinz.law/urteile/bgh/IX_ZR_313-97 (Erişim tarihi: 09.11.2022)
- BGH, 27.04.1995 - IX ZR 147/94. <https://research.wolterskluwer-online.de/document/afa752ef-dd03-435d-a2c8-a7ba9f52f7ab> (Erişim tarihi: 09.11.2022).
- Bundestag Drucksache 12/2443 <http://dipbt.bundestag.de/doc/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim tarihi: 13.01.2013).
- BGH, 24.05.2005 - IX ZR 123/04 <https://openjur.de/u/173392.html> (Erişim tarihi: 09.11.2022)

BGH, 19.07.2007 - IX ZB 36/07 <https://openjur.de/u/78445.html> (Erişim tarihi: 09.11.2022).

BGH, 24.05.2005 - IX ZR 123/04 <https://openjur.de/u/173392.html> (Erişim tarihi: 09.11.2022).

OLG M¼nchen, 21.03.2013 - 23 U 3344/12 [https://betriebs-berater.ruw.de/wirtschaftsrecht/urteile/Haftung-eines-Geschaeftsfuehrers-der-Komplementaer-GmbH-einer-Publikums-KG-18035](https://betriebsberater.ruw.de/wirtschaftsrecht/urteile/Haftung-eines-Geschaeftsfuehrers-der-Komplementaer-GmbH-einer-Publikums-KG-18035) (Erişim tarihi: 13.07.2022)

Gesetz zur Fortentwicklung des Sanierungs- und Insolvenzrechts,
http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl120s3256.pdf (Erişim tarihi: 15.09.2022).

BGH, 20.03.1995 - II ZR 205/94 <https://research.wolterskluwer-online.de/document/c5bdbed7-e1e5-4a33-a09a-c33376e05ebf> (Erişim tarihi: 10.11.2022).

Bundestag Drucksache 15/501, s.63.
<https://dserver.bundestag.de/btd/15/050/1505015.pdf>, (Erişim tarihi: 13.11.2021).

Bundestag Drucksache 12/2443 vom 15. 4. 1992, s. 187 vd.
<https://dserver.bundestag.de/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim Tarihi: 21.11.2021)

Gesetz zur Verk¼rzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und zur St¼rkung der Gl¼ubigerrechte.
http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl113s2379.pdf (Erişim tarihi: 12.07.2022)

Gesetz zur weiteren Verk¼rzung des Restschuldbefreiungsverfahrens und zur Anpassung pandemiebedingter Vorschriften im Gesellschafts-, Genossenschafts-, Vereins- und Stiftungsrecht sowie im Miet- und Pachtrecht.
http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl120s3328.pdf(Erişim tarihi: 12.07.2022).

BGH, 22.09.2005 - IX ZB 55/04 <https://lexetius.com/2005,2395> (Erişim tarihi: 11.11.2022)

BGH, 20.01.2011 - IX ZR 238/08 <https://lexetius.com/2011,355> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

OLG Karlsruhe, Beschluß vom 20. 12. 1999 - 9 W 82/99.

<https://offcampus.anadolu.edu.tr:2106/Dokument?vpath=bibdata%2Fzeits%2Fnzi.2000.163.1.htm&anchor=Y-300-Z-NZI-B-2000-S-163> (Erişim tarihi: 17.10.2022)

BGH, 07.05.2009 - IX ZB 202/07 <https://openjur.de/u/71930.html> (Erişim tarihi: 10.10.2022)

BGH, 17.02.2005 - IX ZB 176/03 <https://lexetius.com/2005,297> (Erişim tarihi: 08.11.2022)

BGH, 25.09.2008 - IX ZB 205/06 <https://lexetius.com/2008,2847> (Erişim tarihi: 05.11.2022).

BGH, 03.07.2008 - IX ZB 182/07 <https://lexetius.com/2008,2045> (Erişim tarihi: 06.04.2022);

BGH, 28.06.2007 - IX ZR 73/06 <https://lexetius.com/2007,2347> (Erişim tarihi: 04.11.2022)

OLG Stuttgart, 13.06.2007 - 5 W 11/07 <https://openjur.de/u/355543.html> (Erişim tarihi: 04.11.2022).

BGH, 07.05.2009 - IX ZB 202/07 <https://openjur.de/u/71930.html> (Erişim tarihi: 05.11.2022).

BGH, 03.07.2008 - IX ZB 182/07 <https://lexetius.com/2008,2045> (Erişim tarihi: 06.10.2022);

BGH, 17.02.2005 - IX ZB 176/03 <https://lexetius.com/2005,297> (Erişim tarihi: 05.11.2022).

LG Bonn, 6 T 321/07 vom 08.10.2007 AG Bonn, 95 IN 174/05 vom 25.07.2007

Bundestag Drucksache s. 189 <https://dserver.bundestag.de/btd/12/024/1202443.pdf> (Erişim tarihi: 15.09.2022).

Bundestag Drucksache s. 2382

http://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav?startbk=Bundesanzeiger_BGBl&jumpTo=bgbl113s2379.pdf (Erişim tarihi: 15.09.2022)

BGH, 15.10.2009 - IX ZR 234/08 <https://lexetius.com/2009,3642> (Erişim tarihi: 11.11.2022).

BGH, 13.07.2006 - IX ZB 117/04 <https://lexetius.com/2006,1939> (Erişim tarihi: 28.09.2021).

BGH, 08.10.2009 - IX ZB 257/08 <https://lexetius.com/2009,3106> (Erişim tarihi: 17.05.2021)

Bundestag Drucksache 17/11268, s. 24.

<https://dserver.bundestag.de/btd/17/112/1711268.pdf> (Erişim tarihi: 05.12.2021).

AG Göttingen, 22.11.2004 - 74 IN 137/02 <https://openjur.de/u/317196.html> (Erişim tarihi: 29.09.2021).

Bundestag Drucksache 12/7302, s. 187

<https://dserver.bundestag.de/btd/12/073/1207302.pdf> (Erişim tarihi: 05.11.2022);

BGH, 03.11.2011 - IX ZR 45/11 <https://lexetius.com/2011,5859> (Erişim tarihi: 17.10.2021).

BGH, 01.07.2010 - IX ZB 84/09 <https://lexetius.com/2010,2426> (Erişim tarihi: 07.09.2022).

ÖZGEÇMİŞ

Adı soyadı : Özlem Yazar

Yabancı dili: Almanca

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2009-2022, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı (Doktora)
- 2001-2006, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı (Yüksek Lisans)
- 2000-....., Arş. Gör., Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Usûl Hukuku ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı
- 1996-2000, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi (Lisans)
- 1992-1995, Ankara Kalaba Lisesi

Yayınları ve/veya Bilimsel/Sanatsal Faaliyetleri:

Yazar, Özlem (2009). Kuyu Suyunun Kullanım Bedeli Hakkındaki Menfi Tespit Davasına İlişkin Yargıtay Hukuk Genel Kurulu Kararı. Haluk Konuralp Anısına Armağan, 1, 1237-1262.

Yazar, Özlem (2009). İsviçre Federal Mahkeme Kararı "Fazla Çalışma İddiasında İspat Yükü" Prof. Dr. Saim Üstündağ'a Armağan, 561-568.

Yazar, Özlem (2009). Alman Federal Mahkeme Kararı "Bilirkişiye Karşı Davanın İhbarı". Prof. Dr. Bilge Umar'a Armağan DEÜHFD, 11, 687-692.

Yazar, Özlem (2011). *İcra ve İflas Hukukunda İmzaya İtiraz ve İmzaya İtirazın Sonuçları*. Ankara: Yetkin Yayıncılık.

Yazar, Özlem (2014). Alman Federal Mahkemesi Kararı "Anonim Şirketlerin Davada Temsili ve Kanun Yolu Aşamasında Fer'i Müdahale". Prof. Dr. Hakan Pekcanitez'e Armağan, DEÜHFD, 16, 2163-2174.